



ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ເຂດຮຳຊາ, ບຶງກຽດໂງ່ງ

ເມືອງ ປະທຸມພອນ, ແຂວງ ຈຳປາສັກ, ສປປ ລາວ, 2013-2017



ອົງການສາກົນເພື່ອການອະນຸລັກທຳມະຊາດ (IUCN) , 2012



ANA Sales





ເອກະສານເຫຼັ້ມນີ້, ແລະ ການສະເໜີ ເນື້ອຫາສາລະ ບໍ່ໝາຍເຖິງ ການສະແດງ ຄວາມຄິດເຫັນອັນໃດກໍຕາມ ຕໍ່ພາກສ່ວນ ຂອງ IUCN ຫຼື ກະຊວງ ການຕ່າງປະເທດ ຂອງ ປະເທດ ແຟັງລັງ ກ່ຽວກັບ ສະຖານະພາບທາງກົດ ໝາຍ ຂອງປະເທດໃດໜຶ່ງ, ອານາເຂດ ຫຼື ພື້ນທີ່ໃດໜຶ່ງ, ຫຼື ຂອງອົງການຂອງປະເທດ, ອານາເຂດ, ຫຼືພື້ນທີ່ເຫຼົ່ານັ້ນ, ຫຼື ກ່ຽວກັບ ກຳນົດເສັ້ນຊາຍແດນ ຫຼື ເຂດແດນ ຂອງປະເທດ, ອານາເຂດ ຫຼືພື້ນທີ່ເຫຼົ່ານັ້ນ. ຫັດສະນະທີ່ສະແດງອອກ ໃນປຶ້ມເຫຼັ້ມນີ້ ບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງສະທ້ອນເຖິງ ຫັດສະນະ ຂອງ IUCN ຫຼື ກະຊວງການຕ່າງປະເທດ ແຟັງລັງແຕ່ຢ່າງໃດ.

ບົດລາຍງານສະບັບນີ້ ແມ່ນ ອີງຕາມບົດສັງລວມ ການຄົ້ນຄວ້າ ທີ່ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໃນປີ 2011 ພາຍໃຕ້ໂຄງການ Mekong Water Dialogues, ໂດຍໄດ້ຮັບການອໍານວຍຄວາມສະດວກ ຈາກ IUCN ແລະ ອີງຕາມການປຶກສາຫາລື ໃນລະດັບຊຸມຊົນ ແລະ ກັບ ບັນດາຄະນະກຳມະການຕ່າງໆ ຂອງ ຣຳຊາ ໃນ ສປປ ລາວ. ບົດລາຍງານນີ້ ບໍ່ໄດ້ໃຫ້ການຮັບປະກັນ ຕໍ່ຄວາມແມ່ນຍ້າ ຫຼື ຄວາມຄືບຖ້ວນ ຂອງ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ແລະ ບໍ່ໄດ້ມີການຮັບຮອງ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຈາກ IUCN ຫຼື ພະນັກງານ ຂອງ IUCN ຕໍ່ການສູນເສຍ ຫຼື ຄວາມເສຍຫາຍໃດໆ ທີ່ເກີດຂຶ້ນ ຈາກການອີງອາໄສ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ສະໜອງໃນບົດນີ້.

ປຶ້ມເຫຼັ້ມນີ້ ສາມາດເກີດຂຶ້ນມາໄດ້ ບາງສ່ວນກໍ ໂດຍຄວາມເອື້ອເຟື້ອ ສະໜັບສະໜູນ ຂອງກະຊວງການຕ່າງປະເທດ ແຟັງລັງ.

ຈັດພິມໂດຍ : IUCN, Gland,
ປະເທດສະວິດເຊີແລນ, ແລະ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ສປປ ລາວ.

ລິຂະສິດ: ©2012 ອົງການສາກົນ ເພື່ອການອະນຸລັກ ທຳມະຊາດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ (International Union for Conservation of Nature and Natural Resources)

ການເຮັດສຳເນົາ ປຶ້ມເຫຼັ້ມນີ້ ເພື່ອຈຸດປະສົງ ການສຶກສາ ຫຼື ຈຸດປະສົງອື່ນ ທີ່ບໍ່ເປັນການຄ້າ ແມ່ນໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ ໂດຍບໍ່ມີການອອກໃບອະນຸຍາດ ຢ່າງເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຈາກເຈົ້າຂອງລິຂະສິດ ໃນເງື່ອນໄຂທີ່ ຍອມຮັບ ແຫຼ່ງທີ່ມາ ຢ່າງເຕັມສ່ວນ.

ຫ້າມ ການເຮັດສຳເນົາ ປຶ້ມເຫຼັ້ມນີ້ ເພື່ອຈຳໜ່າຍຕໍ່ ຫຼື ເພື່ອຈຸດປະສົງທາງການຄ້າ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ ກ່ອນໜ້າ ຢ່າງເປັນລາຍລັກອັກສອນ ຈາກເຈົ້າຂອງລິຂະສິດ

ເອກະສານທີ່ອ້າງເຖິງ: IUCN (2012). ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ເຂດຣຳຊາ ບຶງກຽດໂງ້ງ, *ເມືອງປະທຸມພອນ, ແຂວງຈຳປາສັກ, ສປປ ລາວ*, 2013-2017 ໂຄງການ Mekong Water Dialogues.
Gland, Switzerland: IUCN.
106pp.

ຮູບໜ້າປົກ: ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ບຶງກຽດໂງ້ງ, IUCN ປະຈຳລາວ

ຮຽບຮຽງ ແລະ ຈັດໜ້າ:
Raphael Glemet, ຜູ້ປະສານງານ ແຜນງານ ນ້ຳ ແລະ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ສຳລັບ IUCN ປະຈຳລາວ,

ຜະລິດໂດຍ: ຫ້ອງການ IUCN ປະຈຳລາວ

ສະໜັບສະໜູນດ້ານທຶນ ໂດຍ: ກະຊວງການຕ່າງປະເທດ ແຟັງລັງ

ຫາໄດ້ຈາກ: ສຳນັກງານ
IUCN ປະຈຳລາວ
ຕູ້ ປ.ນ: 4340
082/01 ຖະໜົນ ຟ້າງຸ່ມ, ບ້ານວັດຈັນ
ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ,
, ສປປ ລາວ;
ໂທ: +856-21-216401
ແຟັກ: +856-21-216127
Web: www.iucn.org/lao

ສາລະບານ

ຊື່ຫຍໍ້	i
ບົດສັງລວມຫຍໍ້.....	1
ອະລຳພະບົດ / ພາກສະເໜີ.....	3
ພາກທີ I ການພັນລະນາ ແລະ ການວິເຄາະເຂດ ຣຳຊາ ບຶງກຽດໄງ້ງ.....	5
I ພັນລະນາບົດ.....	6
1.1 ພາບລວມ.....	6
1.2 ຈຸດທີ່ຕັ້ງ	7
1.3 ພື້ນທີ່ຮັບນ້ຳ	9
1.4 ພູມສັນຖານ ແລະ ນິເວດວິທະຍາ.....	9
1.4.1 ນ້ຳ ແລະ ອຸທິກກະສາດ.....	10
1.4.2 ທໍລະນີສາດ ແລະ ດິນ.....	10
1.4.3 ພູມອາກາດ.....	11
1.4.4 ຊີວະນາໆພັນ.....	11
1.4.4.1 ພຶກສາໃນພື້ນທີ່	12
1.4.4.2 ສັດ	13
1.5 ຄຸນຄ່າທາງເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳ.....	17
1.5.1 ປະຊາກອນ	17
1.5.2 ປະໂຫຍດທາງເສດຖະກິດ.....	18
1.5.3 ການທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ພັກຜ່ອນ	24
1.5.4 ຄຸນຄ່າດ້ານສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳ	25
1.6 ບົດສະຫຼຸບກ່ຽວກັບ ການບໍລິການ ຂອງລະບົບນິເວດ.....	26
1.7 ການກຳກັບດູແລ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ ສິນທິສັນຍາ ຣຳຊາ ແລະ ເຂດຣຳຊາ ບຶງກຽດໄງ້ງ	28
1.7.1 ກະຊວງ, ອົງການ, ແລະ ສະຖາບັນອື່ນໆຂອງລັດ ທີ່ ຄຸ້ມຄອງ ເຂດ RAMSAR ໃນ ສປປ ລາວ	28

1.7.2	ກິດຈະກຳ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຂອງ ພາກສ່ວນເອກະຊົນ, ກຸ່ມຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ, ອົງກອນອາຊີບຕ່າງໆ ແລະ ສະຖາບັນການສຶກສາ/ຂະແໜງການຄົ້ນຄວ້າ	33
1.7.2	ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ການຄອບຄອງ ແລະ ການວາງແຜນ	36
1.7.3	ການຄຸ້ມຄອງ ໃນເມື່ອກ່ອນ ແລະ ໃນປະຈຸບັນ	39
1.8.	ໄພຂົ່ມຂູ່ ແລະ ປັດໃຈສ່ຽງ.....	43
1.8.1	ການຂຸດຄົ້ນ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແບບຈິບຫາຍ (ຫຼາຍເກີນຄວນ) ແລະ ການເຮັດໃຫ້ ຖິ່ນຢູ່ ອາໄສ ເຊື່ອມໂຊມ.....	43
1.8.2	ຄວາມຂາດການບັງຄັບໃຊ້ ກົດໝາຍ.....	44
1.8.3	ການຂາດຄວາມຮູ້ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນ	44
1.8.4	ລາຍຮັບຕ່ຳ ຈາກການປູກ ພືດເປັນສິນຄ້າ	45
1.8.5	ບໍ່ມີການແບ່ງຜົນປະໂຫຍດ ຈາກການທ່ອງທ່ຽວ	45
1.8.6	ການຂາດຄວາມຮູ້ (ຈິດສຳນຶກ) ກ່ຽວກັບເຂດຮຳຊາ	45
1.8.7	ການຂາດ ການປົກສາຫາລື ໂດຍກົງ ລະຫວ່າງ ຄະນະກຳມະການ ຮຳຊາ ແຂວງກັບ ບັນດາຊຸມ ຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ	46
ພາກທີ II	ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ສຳລັບເຂດ ຮຳຊາ ບຶງກຽດໂງ່ງ.....	47
II	ການປະເມີນຜົນ ແລະ ຈຸດປະສົງ	48
2.1	ລັກສະນະສະເພາະ ດ້ານນິເວດ	48
2.1.1.	ການປະເມີນຜົນ	48
2.1.2	ຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ (ວິໄສທັດອັນຍາວນານ ສຳລັບ ລັກສະນະສະເພາະ)	48
2.1.3	ບັນດາປັດໃຈ ທີ່ສະກັດກັ້ນ ການບັນລຸຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ	48
2.1.4	ຈຸດປະສົງສຳລັບການດຳເນີນງານ.....	49
2.2.	ດ້ານເສດຖະກິດ - ສັງຄົມ.....	50
2.2.1	ການປະເມີນຜົນ	50
2.2.2	ຈຸດປະສົງ ໄລຍະຍາວ	50
2.2.3	ບັນດາປັດໃຈ ທີ່ ສົ່ງຜົນກະທົບ ຕໍ່ການບັນລຸ ບັນດາຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ	50

2.2.4	ຈຸດປະສົງສໍາລັບການດໍາເນີນງານ.....	50
2.3	ດ້ານວັດທະນະທໍາ.....	51
2.3.1	ການປະເມີນຜົນ	51
2.3.2	ຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ	51
2.3.3	ບັນດາປັດໃຈ ທີ່ມີອິດທິພົນ ຕໍ່ການບັນລຸ ບັນດາຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ	51
2.3.4	ຈຸດປະສົງສໍາລັບການດໍາເນີນງານ	51
2.4	ອົງການຈັດຕັ້ງ ບໍລິຫານປົກຄອງ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງຄຸ້ມຄອງ.....	52
2.4.1	ການປະເມີນຜົນ	52
2.4.2	ຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ	52
2.4.3	ບັນດາປັດໃຈ ທີ່ ມີອິດທິພົນ ຕໍ່ການບັນລຸ ບັນດາຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ	52
2.4.4	ຈຸດປະສົງ ແຜນການຄຸ້ມຄອງກ່ຽວກັບການປັບປຸງອົງການບໍລິຫານປົກຄອງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ..	52
III.	ແຜນດໍາເນີນງານ / ຂໍ້ກຳນົດ.....	54
3.1	ຕາຕະລາງສັງລວມ ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ບຶງກຽດໂງ່ງ ເຂດ ຮໍາຊາ ສໍາລັບປີ 2013 ຮອດ 2017	55
3.2	ກິດຈະກຳ / ລາຍການວຽກ.....	59
3.2.1	ຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວນານ: ອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການບໍລິການ ຂອງ ສິ່ງແວດລ້ອມ..	59
II.2.2	ຮັບປະກັນສະບຽງອາຫານ, ການດໍາລົງຊີວິດ ແລະ ປັບປຸງລາຍຮັບ ສໍາລັບຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ74	
3.2.3	ຮັກສາ ແລະ ພັດທະນາ ຄຸນຄ່າທາງວັດທະນະທໍາ ຂອງເຂດ ຮໍາຊາ ບຶງກຽດໂງ່ງ.....	81
3.2.4	ປັບປຸງ ອົງການບໍລິຫານປົກຄອງ ແລະ ອົງການຄຸ້ມຄອງ	82
3.3	ຕາຕະລາງເວລາ ແລະ ແຜນວຽກ.....	91
3.3.1	ແຜນວຽກ 5 ປີ.....	91
3.3.2	ການວາງແຜນປະຈຳປີ	92
3.4	ອົງການຈັດຕັ້ງ ທີ່ຄຸ້ມຄອງ	93
3.4.1	ໂຄງຮ່າງ ການຄຸ້ມຄອງ.....	93
3.4.2	ສິດ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງຄະນະກຳມະການ ຊີ້ນຳ ຮໍາຊາ ແຂວງ	95

3.4.3	ສິດ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງ ກອງເລຂາ ຣຳຊາ ແຂວງ	93
3.4.4	ການສ້າງຄວາມອາດສາມາດ.....	94
3.4.5	ອຸປະກອນ	94
3.5	ການຕິດຕາມກວດກາ	94
3.5.1	ການທົບທວນປະຈຳປີ.....	94
3.5.2	ການທົບທວນ ໃຫຍ່ ຫຼື ການກວດສອບ	95
3.6	ງົບປະມານທີ່ຄາດຄະເນເບື້ອງຕົ້ນ.....	95
	ເອກະສານອ້າງອີງ.....	100
	ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ.....	102

ຊື່ຫຍໍ້

ADB	ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (ເອ.ດີ.ບີ)
BCI	ຂໍ້ລິເລີ່ມ ແລະຊີວະນາໆພັນ ຂອງ ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ
BKN	ບຶງ ກຽດໂງ່ງ
CC	ການປ່ຽນແປງ ຂອງພູມອາກາດ
CCBS	ການປ່ຽນແປງ ຂອງພູມອາກາດ, ຊຸມຊົນ, ແລະ ມາດຖານ ຊີວະນາໆພັນ
CEPA	ການສຶກສາ, ການເຂົ້າຮ່ວມ, ແລະຈຸດປະສານງານ ດ້ານຈິດສໍານຶກຂອງຊຸມຊົນ
CFi	ການປະມົງ ຂອງຊຸມຊົນ
CITES	ສົນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍການຄ້າສາກົນ ຊະນິດພັນ ສັດ ແລະ ພືດ ທີ່ໃກ້ຈະສູນພັນ
COP	ກອງປະຊຸມບັນດາພາຄີ ສົນທິສັນຍາ
CPS	ຈໍາປາສັກ
DAFO	ຫ້ອງການກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ
DFRC	ກົມອະນຸລັກຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້
DLMO	ຫ້ອງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນເມືອງ
DoE	ກົມໄຟຟ້າ
DoF	ກົມປ່າໄມ້
DoNRE	ຫ້ອງການຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມເມືອງ
DWRPO	ພະແນກ ຊັບພະຍາກອນນໍ້າ ຫ້ອງວ່າການແຂວງ
EIA	ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ
FRM	ກົມຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້
GAPE	ສະມາຄົມໂລກ ເພື່ອປະຊາຊົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
GIS	ລະບົບຂໍ້ມູນຂ່າວສານດ້ານພູມສາດ
GMS	ອະນຸພາກພື້ນແມ່ນໍ້າຂອງ
GoL	ລັດຖະບານ ແຫ່ງ ສປປ ລາວ
GPS	ລະບົບກຳນົດຕຳແໜ່ງເທິງໜ້າໂລກ
Ha	ເຮັກຕາ
IUCN	ອົງການສາກົນເພື່ອການອະນຸລັກທໍາມະຊາດ
Km	ກິໂລແມັດ
LARReC	ສູນຄົ້ນຄວ້າຊັບພະຍາກອນພືດ ແລະ ສັດນໍ້າ ລາວ
Lao PDR	ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ
LFA	ການຈັດສັນທີ່ດິນ ແລະປ່າ
LLS	ຍຸດທະສາດ ສໍາລັບການດໍາລົງຊີວິດ ແລະ ພູມສັນຖານ
LNMC	ຄະນະກຳມະທິການແມ່ນໍ້າຂອງ ແຫ່ງຊາດລາວ
LNTA	ອົງການທ່ອງທ່ຽວແຫ່ງຊາດລາວ
LUP	(ການວາງ) ແຜນນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ
LWU	ສະຫະພັນ ແມ່ຍິງລາວ
MAF	ກະຊວງກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້
MEA	ຂໍ້ຕົກລົງຫຼາຍຝ່າຍກ່ຽວກັບສິ່ງແວດລ້ອມ

MEM	ກະຊວງພະລັງງານ ແລະ ບໍ່ແຮ່
MIC	ກະຊວງຖະແຫຼງຂ່າວ ແລະ ວັດທະນະທຳ
MoNRE	ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
MPI	ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ
MRC	ຄະນະກຳມະທິການແມ່ນໍ້າຂອງ
MRV	...
MW	ເມກາວັດ
MWD	ແຜນງານປົກສາຫາລື ແມ່ນໍ້າຂອງ
NAFRI	ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້
NGO	ອົງການຈັດຕັ້ງທີ່ບໍ່ແມ່ນລັດຖະບານ
NLMA	ອົງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແຫ່ງຊາດ
NPA	ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ
NTFPs	ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ
PAFO	ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງ
PoNRE	ຫ້ອງການຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມແຂວງ
Ramsar Convention	ສົນທິສັນຍາສາກົນ ຮຳຊາ ວ່າດ້ວຍ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ
RBC	ຄະນະຄຸ້ມຄອງອ່າງແມ່ນໍ້າ
RIS	ໃບບັນທຶກຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ກ່ຽວກັບ ຮຳຊາ
RS	ກອງເລຂານຸການ ຮຳຊາ
RVESP	ໂຄງການສະໜັບສະໜູນການສຶກສາ ບ້ານທີ່ຢູ່ຫ່າງໄກສອກຫຼີກ
RSC	ຄະນະກຳມະການຊີ້ນຳ ຮຳຊາ
SEA	ອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້
SIDA	ອົງການພັດທະນາສາກົນ ຊູແອດ
STRP	ຄະນະກຳມະການທົບທວນ ດ້ານວິທະຍາສາດ ແລະ ວິຊາການ
SUFORD	ປ່າໄມ້ ທີ່ຍືນຍົງ ເພື່ອ ການພັດທະນາຊຸມນະບົດ
TPD	ວັນປູກຕົ້ນໄມ້ແຫ່ງຊາດ
UNDP	ອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ເພື່ອການພັດທະນາ
UNEP	ອົງການສະຫະປະຊາຊາດ ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ
UNESCO	ສະຫະປະຊາຊາດ ອົງການການສຶກສາ, ວິທະຍາສາດ ແລະ ວັດທະນະທຳ
UNFCCC	ສະຫະປະຊາຊາດ ສົນທິສັນຍາ ວ່າດ້ວຍການປ່ຽນແປງຂອງພູມອາກາດ
USD	ໂດລາສະຫະລັດ
VCS	ມາດຖານຍັ້ງຍືນ ກາກບອນ
WREA	ອົງການຊັບພະຍາກອນນໍ້າ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
WWD	ວັນດິນບໍລິເວນນໍ້າໂລກ
WWF	ກອງທຶນໂລກເພື່ອທຳມະຊາດ
XP	ເຊປ່ຽນ

ບົດສັງລວມຫຍໍ້

ໃນເດືອນ ກັນຍາ 2010, ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ບຶງກຽດໂງ້ງ, ທີ່ ແຂວງຈຳປາສັກໄດ້ຖືກຮັບຮູ້ຢ່າງເປັນທາງການ ໂດຍ ສົນທິສັນຍາຮຳຊາ ວ່າມີ ຄຸນຄ່າທີ່ສຳຄັນສຳລັບການອະນຸລັກ. ບຶງແຫ່ງນີ້ ເປັນໜຶ່ງຂອງສອງເຂດ ຮຳຊາ ທີ່ມີຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ.

ດິນບໍລິເວນນ້ຳແຫ່ງນີ້ ເປັນເຂດ ທີ່ມີລັກສະນະພິເສດ ແລະ ມີຄຸນຄ່າສູງ ເພາະວ່າມັນປະກອບດ້ວຍ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳ (ບຶງ, ໜອງໃຫຍ່, ເປ້ອມຕົມ ແລະ ທີ່ດິນຖ່ານຕົມ); ມີຄຸນຄ່າສູງດ້ານຊີວະນາໆພັນ; ເປັນບ່ອນຢູ່ອາໄສຂອງ ບັນດາຊະນິດພັນ ທີ່ໃກ້ຈະ ສູນພັນ ເຊັ່ນ ແມວຫາປາ Fishing Cat, ແມວເສືອດາວ, ກວາງອາຊີໃຕ້ , ແລະເຕົ້າ ມາເລ ກິນຫອຍ; ແລະນອກນັ້ນ ຍັງເປັນພື້ນທີ່ ຄ້າ ຊຸກການດຳລົງຊີວິດ ຂອງປະຊາຊົນ ຈຳນວນປະມານ 11,500 ຄົນ.

ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ແລະ ບັນດາຄູ່ຮ່ວມໃນການອະນຸລັກໄດ້ເອົາບາດກ້າວສຳຄັນເພື່ອຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ສົນທິສັນຍາ. ບັນດາຄະນະກຳມະການແຫ່ງຊາດ, ແຂວງ ແລະ ລະດັບເຂດໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນເພື່ອຄຸ້ມຄອງເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳ. ເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳ ໄດ້ມີການປັກຫຼັກໝາຍ, ບັນດານິຕິກຳ ໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນມາ ແລະ ໄດ້ຖືກຮັບຮອງ ແລະ ໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນ ວຽກງານກ່ຽວກັບແຜນການຄຸ້ມຄອງ.

ໃນປີ 2011 ແລະ 2012 ໄດ້ມີການຈັດ ຫຼາຍກອງປະຊຸມສຳມະນາເພື່ອສ້າງການສະໜັບສະໜູນສຳລັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ສົນທິສັນຍາ ຮຳຊາໃນໜ່ວຍສະມາຊິກຂອງຊຸມຊົນຢູ່ບຶງກຽດໂງ້ງ. ການປຶກສາຫາລືດັ່ງກ່າວລະຫວ່າງບັນດາສະມາຊິກຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ຄະນະກຳມະການ ຮຳຊາ ຂອງແຂວງ ກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງເຂດຮຳຊາໄລຍະຍາວໄດ້ນຳໄປສູ່ການຮ່າງແຜນການຄຸ້ມຄອງໄລຍະ 5 ປີ ທີ່ກວມລວມ (2013 ຫາ 2017) ພ້ອມດ້ວຍແຜນວຽກລະອຽດ ແລະ ງົບປະມານ.

ບັນດາຈຸດປະສົງ ໄລຍະຍາວ ຂອງແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແຫ່ງທີ່ຕັ້ງ ລວມມີ:

i) ເພື່ອຮັບປະກັນ ການອະນຸລັກ ແລະ ການຟື້ນຟູຄືນໜ້າທີ່ຕ່າງໆຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳ, ບ່ອນຢູ່ອາໄສ ແລະ ຊີວະນາໆພັນ ໂດຍການ ຫຼຸດຜ່ອນການຫາປາຫຼາຍເກີນຄວນ ແລະ ການເກັບກູ້ຫຼາຍເກີນຂອບເຂດ ແລະ ການປັບປຸງ ການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ພາຍໃນເຂດດິນ ບໍລິເວນນ້ຳ. ຈະມີການເຮັດການສຶກສາ ແລະ ການສຳຫຼວດຕໍ່ໄປເພື່ອຮັບໂຮມຂໍ້ມູນຂ່າວສານກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງນ້ຳ, ກ່ຽວກັບຜົນ ກະທົບທີ່ອາດເກີດຂຶ້ນຈາກປະຊາກອນສັດລ້ຽງທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນໃນເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳ, ແລະ ກ່ຽວກັບຖິ່ນຢູ່ອາໄສທຳມະຊາດ ແລະ ປະຊາກອນຂອງບັນດາຊະນິດພັນຫຼັກໆ ໃນເຂດ ຮຳຊາ. ນອກນັ້ນ ຍັງຈະມີການສຶກສາກ່ຽວກັບບັນຫາການປ່ຽນແປງຂອງພູມອາກາດໃນ ເຂດ ໂດຍຜ່ານການປະເມີນ ຄວາມອ່ອນແອບອບບາງ ຂອງເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳ. ຈະມີການສະເໜີໃຫ້ ບັນດາຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນເຂົ້າມາ ມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການຕິດຕາມກວດກາໂດຍຜ່ານການສ້າງຕັ້ງ ການລາດຕະເວນ ຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ການຈັດສຳມະນາ ແລະ ຝຶກອົບຮົມ ໃຫ້ແກ່ຊຸມຊົນ.

ii) ເພື່ອຮັກສາ ແລະ ເພີ່ມທະວີຄວາມຮັບປະກັນດ້ານສະບຽງອາຫານ, ການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ລາຍຮັບ ຂອງ 13 ບ້ານ ທີ່ ອີງອາໄສໂດຍ ກົງໃນເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳໂດຍການເພີ່ມຜົນຜະລິດຈາກການປູກເຂົ້າ ແລະ ການປູກພືດຫຼາກຫຼາຍຊະນິດ ກໍ່ຄື ໂດຍການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ເພື່ອປັບປຸງ ຄວາມຍືນຍົງ ແລະ ລາຍຮັບ ແບບທີ່ຊຸມຊົນໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດຮ່ວມກັນ. ຈະມີການ ປັບປຸງການທ່ອງທ່ຽວ ໃຫ້ເປັນ ແຫຼ່ງລາຍຮັບ ທີ່ເປັນທາງເລືອກໜຶ່ງ ທີ່ສຳຄັນ.

iii) ຄຸນຄ່າທາງວັດທະນະທຳ ຂອງເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳຈະເປັນໜຶ່ງໃນບັນດາຈຸດສຸມ ຂອງແຜນການຄຸ້ມຄອງສະບັບນີ້, ແລະ ຈະມີຄວາມ ພະຍາຍາມ ເພື່ອສ້າງເປັນເອກະສານ ແລະ ເຜີຍແຜ່ ມູນເຊື້ອ ຄວາມຊ້າງ ແລະ ປະຫວັດສາດໃນທ້ອງຖິ່ນຂອງເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳ.

iiii) ນອກນັ້ນ, ຈຸດປະສົງ ຂອງ ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ສະບັບນີ້ ກໍ່ແມ່ນ ການປັບປຸງການ ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການຈັດຕັ້ງ ທີ່ຈະໃຫ້ບັນລຸໄດ້ ໂດຍຜ່ານ ການກະຈາຍ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ໃຫ້ດີກວ່າເກົ່າ ແລະ ຜ່ານບັນດາກິດຈະກຳຕ່າງໆ ເພື່ອປູກຈິດສຳນຶກ ກ່ຽວກັບສະຖານທີ່ແຫ່ງນີ້ ທີ່ມີສະຖານະພາບ ເປັນເຂດ ຮຳຊາ. ການລວບລວມເອົາ ບັນດາຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ ເຂົ້າຮ່ວມໃນຂະບວນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການ

ປັບປຸງ ການປະສານງານ ລະຫວ່າງ ບັນດາອົງການທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຂັ້ນບ້ານ ຈະຖືກຈັດເປັນບຸລິມະສິດ ເພື່ອຮັກສາ ການເຄື່ອນໄຫວຮ່ວມ ກັນ ດັ່ງທີ່ໄດ້ ອອກແນວຄິດລິເລີ້ມ ໃນໄລຍະການຮ່າງແຜນ.

ບັນດາກິດຈະກຳທັງໝົດຈະຖືກຄຸ້ມຄອງ ໂດຍ ຄະນະກຳມະການ ຣຳຊາ ແຂວງ, ໂດຍຈະມີການສະໜັບສະໜູນດ້ານທຶນຮອນຈາກ ບັນດາຄູ່ຮ່ວມ ແລະ ການຮ່ວມມື ລະຫວ່າງບັນດາຄູ່ຮ່ວມຕ່າງໆ ຫຼາຍເທົ່າທີ່ຈະຫຼາຍໄດ້, ຈະມີການນຳພາ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງ ບັນດາຊຸມຊົນໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແຜນດັ່ງກ່າວໃນດ້ານວິຊາການ. ຈະມີການປະເມີນ ແລະ ກວດແກ້ແຜນດັ່ງກ່າວຢ່າງເປັນປົກກະຕິ ໃຫ້ເປັນເໝືອນເອກະສານ ແລະ ໂຄງສ້າງທີ່ມີຊີວິດ ສຳລັບກິດຈະກຳໃດໜຶ່ງໃນອະນາຄົດກ່ຽວກັບເຂດຣຳຊາບຶງກຽດໂງ້ງ.

ອະລຳພະບົດ / ພາກສະເໜີ

ບຶງກຽດໂງ້ງ ຢູ່ແຂວງຈຳປາສັກ ເປັນໜຶ່ງໃນສອງເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳທີ່ຖືກກຳນົດໃຫ້ເປັນເຂດຮຳຊາພາຍຫຼັງ ສປປ ລາວ ເຂົ້າເປັນພາຄີຂອງສັນທິສັນຍາວ່າດ້ວຍດິນບໍລິເວນນ້ຳ (Ramsar Convention) ໃນປີ 2010. ບາດກ້າວຕ່າງໆໃນເບື້ອງຕົ້ນກໍໄດ້ມີການສ້າງຕັ້ງໂຄງຮ່າງສະຖາບັນສຳລັບການບໍລິຫານປົກຄອງ-ຄືການສ້າງຕັ້ງຄະນະກຳມະການບໍລິຫານປົກຄອງເຂດຮຳຊາ, ໄດ້ມີການກຳນົດເຂດແດນ ແລະ ໄດ້ມີການຮັບຮອງເອົາກົດລະບຽບເບື້ອງຕົ້ນ (ເບິ່ງຂໍ້ມູນລວມ ແລະ ຂໍ້ມູນພື້ນຖານກ່ອນການສຳຫຼວດສຳລັບບຶງກຽດໂງ້ງ, IUCN 2009 ແລະ IUCN 2011). ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມຍັງມີຫຼາຍວຽກທີ່ຈະຕ້ອງເຮັດເພື່ອຈະຈັດຕັ້ງປະຕິບັດບັນດາກິດຈະກຳຂອງສັນທິສັນຍາຢູ່ກັບພື້ນທີ່ ແລະ ເພື່ອສ້າງແຜນອະນຸລັກໃນໄລຍະຍາວສຳລັບເຂດດັ່ງກ່າວ.

ໂດຍການກຳນົດເອົາສະຖານທີ່ບຶງກຽດໂງ້ງໃຫ້ເປັນເຂດຮຳຊານັ້ນ, ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໄດ້ມີພັນທະທີ່ຈະຮັບປະກັນວ່າຕ້ອງບັນລຸເງື່ອນໄຂຕ່າງໆຂອງສັນທິສັນຍາຮຳຊາ ໂດຍການຮັກສາລັກສະນະທາງດ້ານນິເວດຂອງສະຖານທີ່ຢູ່ໃນບັນຊີລາຍຊື່ຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳທີ່ມີຄວາມສຳຄັນໃນລະດັບສາກົນ, ການຮູ້ນຳໃຊ້ດິນບໍລິເວນນ້ຳທັງໝົດຢ່າງສະຫຼາດ, ການສ້າງຕັ້ງເຂດອະນຸລັກທຳມະຊາດຢູ່ເຂດບໍລິເວນນ້ຳ, ບໍ່ວ່າພວກມັນຈະນອນຢູ່ໃນບັນຊີລາຍຊື່ຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳຫຼືບໍ່, ແລະ ການຮ່ວມມືສາກົນບ່ອນທີ່ມີຄວາມເໝາະສົມຕໍ່ການຄຸ້ມຄອງສະຖານທີ່, ໂດຍສະເພາະໃນກໍລະນີດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແລະ ລະບົບນ້ຳທີ່ຢູ່ຕິດກັບປະເທດອື່ນ.

IUCN ໃນ ສປປ ລາວ ໄດ້ສ້າງຂໍ້ມູນລວມເພື່ອສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນ “ບົດແນະນຳ ສຳລັບການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງເຂດຮຳຊາ ແລະ ດິນບໍລິເວນນ້ຳອື່ນໆຂອງສັນທິສັນຍາຮຳຊາ ປີ 2003 (Ramsar, 2003) ແລະ ລວບລວມຂໍ້ມູນຂ່າວສານທີ່ໄດ້ຮັບໃນໄລຍະ ການສຳຫຼວດທີ່ຜ່ານມາ ແລະ ບັນດາໂຄງການທີ່ຢູ່ໃນສະຖານທີ່ແຫ່ງນີ້. ຂໍ້ມູນລວມດັ່ງກ່າວນີ້ໄດ້ລະບຸສິ່ງທ້າທາຍຕ່າງໆ ແລະ ໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ການອະນຸລັກ / ຄຸ້ມຄອງເຂດຮຳຊາຢ່າງຖືກຕ້ອງເໝາະສົມ ແລະ ເປັນພື້ນຖານສຳລັບການພິຈະລະນາຢ່າງໜັກແໜ້ນ ກ່ຽວກັບແຜນການຄຸ້ມຄອງ.

ເອກະສານສະບັບນີ້ແມ່ນອີງຕາມຂໍ້ມູນລວມຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳບຶງກຽດໂງ້ງ (IUCN 2011) ແລະ ຂໍ້ມູນພື້ນຖານກ່ອນການສຳຫຼວດເຂດບຶງກຽດໂງ້ງ (IUCN 2011). ສອງເອກະສານນີ້ໄດ້ບົ່ງຊີ້ໃຫ້ເຫັນໄພຂົ່ມຂູ່ ແລະ ຂໍ້ຈຳກັດ ຕໍ່ການອະນຸລັກ ເຂດຮຳຊາ ຢ່າງຖືກຕ້ອງເໝາະສົມ ແລະ ປະກອບເປັນພື້ນຖານເບື້ອງຕົ້ນສຳລັບການວິເຄາະສະພາບການ ແລະ ການສ້າງແຜນການຄຸ້ມຄອງ.

ຜົນການສຳຫຼວດເບື້ອງຕົ້ນເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ຖືກນຳມາຄົ້ນຄວ້າປຶກສາຫາລື ກັບ ບັນດາຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນຜ່ານການປະຊຸມກຸ່ມບ້ານ ເພື່ອເກັບກຳທ້ອນໂຮມເອົາຂໍ້ມູນຂ່າວສານໃຫ້ໄດ້ຫຼາຍກວ່າເກົ່າກ່ຽວກັບໄພຂົ່ມຂູ່ ແລະ ບັນດາບຸລິມະສິດສຳລັບການດຳເນີນການ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການ. ຄະນະກຳມະການຮຳຊາຂອງແຂວງໄດ້ປະຊຸມກັນ 4 ເທື່ອ ແຕ່ປີ 2011 (ເດືອນ ພຶດສະພາ ແລະ ເດືອນ ພະຈິກ) ຮອດ ປີ 2012 (ເດືອນ ມີນາ ແລະ ເດືອນ ກັນຍາ) ເພື່ອຄົ້ນຄວ້າປຶກສາຫາລື ສະບັບທຳອິດ ຂອງແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ເພື່ອດັດແກ້ ແລະ ປະກອບຄຳເຫັນໃສ່ ແຕ່ລະສະບັບທີ່ເຮັດຂຶ້ນໃໝ່. ຫ້ອງການ IUCN ປະຈຳ ສປປ ລາວ ທີ່ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນໄດ້ໃຫ້ການຊຸກຍູ້ ແລະ ສະໜັບສະໜູນໃນການຮ່າງແຜນ, ການປະສານງານເພື່ອຈັດກອງປະຊຸມ ແລະ ພະນັກງານພາກສະໜາມຂອງແຜນງານປຶກສາຫາລືແມ່ນ້ຳຂອງ (MWD) ກໍໄດ້ຈັດການປຶກສາຫາລືກັບບັນດາຜູ້ທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມໃນທ້ອງຖິ່ນ.

ນອກນັ້ນ, ແຜນການຄຸ້ມຄອງສະບັບນີ້ຍັງໄດ້ຮັບປະໂຫຍດຈາກການປະກອບຄຳເຫັນຈາກໜ່ວຍປະຕິບັດງານແຫ່ງຊາດຂອງໂຄງການ MWD ທີ່ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນໂດຍຜ່ານການຈັດກອງປະຊຸມສຳມະນາກ່ຽວກັບຫົວຂໍ້ ແລະ ການລົງເບິ່ງຕົວຈິງໃນສະໜາມ.

ເພາະສະນັ້ນ, ເອກະສານນີ້ຈຶ່ງເປັນຜົນໄດ້ຮັບຈາກການຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ການປຶກສາຫາລືຕ່າງໆໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ໃນລະດັບລັດຖະບານ, ເຊິ່ງຮັບປະກັນຈຸດປະສົງຮ່ວມກັນ ແລະ ເປັນແຜນດຳເນີນງານສະບັບໜຶ່ງທີ່ໄດ້ມີການຕົກລົງໂດຍບັນດາຜູ້ທີ່ມີສ່ວນຮ່ວມຕ່າງໆ.

ເອກະສານສະບັບນີ້ແມ່ນຖືກສ້າງຂຶ້ນບົນພື້ນຖານການໃຫ້ຄຳແນະນຳຈາກກອງເລຂາຄຳຊາ ແລະ ມະຕິຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບແຜນການຄຸ້ມຄອງ (ເຊັ່ນ: ມະຕິ VIII.14). ໂຄງຮ່າງຂອງແຜນ ໄດ້ມີການດັດແປງ ແລະ ເຮັດໃຫ້ກະທັດຮັດລົງ ເພື່ອໃຫ້ງ່າຍໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດໃນສະໜາມແຕ່ວ່າບັນດາຈຸດປະສົງແມ່ນໄດ້ເຮັດໃຫ້ສົມດຸນໂດຍຄຳນຶງເຖິງແນວຄວາມຄິດ “ການຮູ້ນຳໃຊ້ດິນບໍລິເວນນ້ຳຢາງສະຫຼາດ” ນັ້ນເອງ. ຈຸດປະສົງແມ່ນເພື່ອໃຫ້ໄດ້ຮັບເອກະສານທີ່ມີຄວາມດຸນດ່ຽງກັບຄວາມຕ້ອງການເພື່ອການອະນຸລັກ ແລະ ການປ້ອງກັນຢ່າງເຂັ້ມງວດດ້ານຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຄວາມຈຳເປັນ ເພື່ອຄ້ຳຊູ ແລະ ສະໜັບສະໜູນບັນດາຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ການນຳໃຊ້ ເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳຮ່າຊາຕາມປະເພນີຂອງເຂົາເຈົ້າ. ເອກະສານສະບັບນີ້ຍັງສືບຕໍ່ປະຕິບັດຕາມມະຕິຕົກລົງຕ່າງໆກ່ຽວກັບຮ່າຊາ ແລະ ຂໍ້ຕົກລົງຂອງກອງປະຊຸມບັນດາພາຄີສິນທິສັນຍາ (COP) ກ່ຽວກັບວ່າຈະປະສານບັນຫາ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ເຂົ້າໃນ UNFCCC ແນວໃດ, ເຊັ່ນມະຕິ X3 ເປັນຕົ້ນ.

ເອກະສານສະບັບນີ້ສຸມໃສ່ການສະຫຼຸບສັງລວມໄພຂົ່ມຂູ່ຕ່າງໆຕໍ່ບັນດາຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ ແລະ ນຳສະເໜີບັນດາກິດຈະກຳເພື່ອແກ້ໄຂບັນດາໄພຂົ່ມຂູ່ເຫຼົ່ານັ້ນ. ເອກະສານສະບັບນີ້ເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງແຜນການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ແຜນດຳເນີນງານສຳລັບໄລຍະແຕ່ເດືອນ ມັງກອນ 2013 ຈົນເຖິງເດືອນ ທັນວາ 2017. ໄລຍະເວລາຫ້າປີດັ່ງກ່າວກໍແມ່ນອັນທີ່ພວມຖືກນຳໃຊ້ສຳລັບດິນບໍລິເວນນ້ຳໃນປະຈຸບັນນັ້ນເອງ. ບັນດາແຜນການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ຕາມທຳມະດາແມ່ນມີໄລຍະຍາວນານກວ່າ, ແຕ່ວ່າເມື່ອຄຳນຶງເຖິງຄວາມລະອຽດອ່ອນຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳຕໍ່ສະພາບທີ່ມີການປ່ຽນແປງ (hydraulic, ດ້ານກະສິກຳ), ເຫັນວ່າໄລຍະສັ້ນແມ່ນເໝາະສົມກວ່າ. ຍິ່ງໄປກວ່ານັ້ນ, ປະຈຸບັນມັນເປັນແຜນການຄຸ້ມຄອງສະບັບທຳອິດສຳລັບດິນບໍລິເວນນ້ຳໃນສປປ ລາວ ແລະ ມັນກໍມີບົດບາດເປັນສະຖານທີ່ທົດລອງ. ຈຶ່ງໄດ້ມີການແນະນຳໃຫ້ເຮັດເປັນໄລຍະສັ້ນເພື່ອໃຫ້ສາມາດຫັນທິດຫຼືດັດປັບແຜນດັ່ງກ່າວຖ້າຫາກຈຳເປັນ. ຄວາມເຂົ້າໃຈຂອງພວກເຮົາກ່ຽວກັບດິນບໍລິເວນນ້ຳຍັງຄົງບໍ່ທັນຄົບຖ້ວນສົມບູນຫຼາຍຢ່າງ. ຄວາມຮູ້ໃໝ່ໆທີ່ຮີບໂຮມໄດ້ຜ່ານແຜນດຳເນີນງານ ທີ່ໄດ້ສະເໜີຂຶ້ນມານັ້ນແນ່ນອນຈະມີຜົນກະທົບ ຕໍ່ບັນດາຈຸດປະສົງ ແລະ ກິດຈະກຳຂອງແຜນການຄຸ້ມຄອງ.

ເອກະສານສະບັບນີ້ສະເໜີການອະທິບາຍທີ່ກວມລວມກ່ຽວກັບເຂດຮ່າຊາ ແລະ ສະເໜີບັນດາຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ ແລະ ຈຸດປະສົງສະເພາະໜ້າສຳລັບແຜນການຄຸ້ມຄອງ. ຕໍ່ຈາກນັ້ນມັນກໍແຍກລະອຽດການດຳເນີນງານສະເພາະຕ່າງໆທີ່ຈຳເປັນເພື່ອຈະບັນລຸບັນດາຈຸດປະສົງຂອງແຜນການຄຸ້ມຄອງເພື່ອປ້ອງກັນຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດ, ປັບປຸງການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ຮັບປະກັນດ້ານສະບຽງອາຫານ, ແລະ ເຮັດໃຫ້ມີການປະຕິບັດຕາມ ແລະ ຈັດຕັ້ງ ການບໍລິຫານປົກຄອງໃນລະດັບພື້ນທີ່.

ພາກທີ I

ການພັນລະນາ ແລະ ການວິເຄາະເຂດ ຮໍາຊາ ບຶງກຽດໄ້ງ

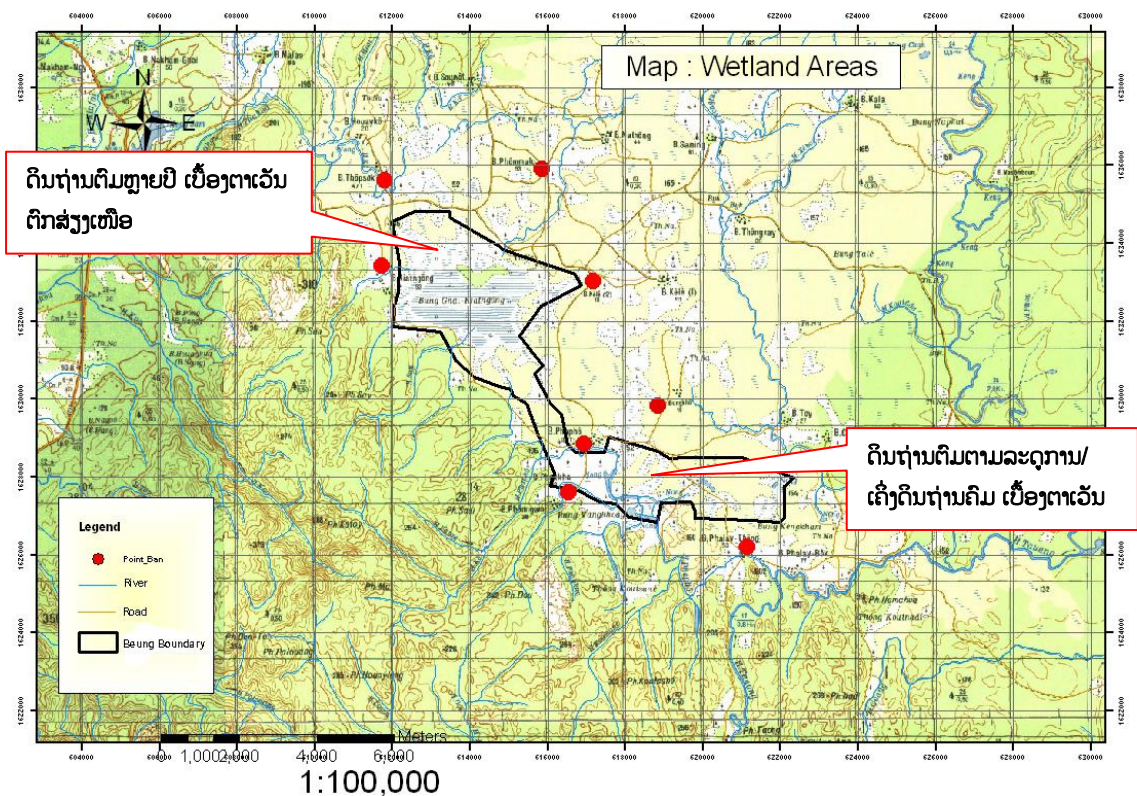
I ພັນລະນາບົດ

1.1 ພາບລວມ

ດິນບໍລິເວນນໍ້າບຶງກຽດໂງ່ງປະກອບດ້ວຍດິນບໍລິເວນນໍ້າທີ່ສໍາຄັນຫຼາຍປະເພດ, ລວມມີ ເບື້ອມ, ໜອງ, ດິນຖ່ານຕົມ ແລະ ບຶງ. ຂອບແດນຂອງດິນບໍລິເວນນໍ້າເປັນປ່າໄມ້ ແລະ ອ້ອມລ້ອມໄປດ້ວຍຕົ້ນໄມ້ໃຫຍ່, ລວມມີຊະນິດພັນທີ່ຖືກພົບເຫັນສະເພາະເຂດພາກໃຕ້ ແລະ ຕາເວັນອອກ ຂອງ ສປປ ລາວເທົ່ານັ້ນ. ປ່າໄມ້ແມ່ນອຸດົມສົມບູນຍ້ອນຄຸນນະພາບຂອງດິນ ແລະ ຄວາມອຸດົມສົມບູນຂອງນໍ້າ ແລະ ປະເພດຫຍ້າທີ່ເກີດຈາກນໍ້າຖ້ວມຕາມລະດູການ ກໍຄືຫຍ້າທີ່ເກີດຂຶ້ນເປັນເວລາຍາວນານກໍແມ່ນມີຢູ່ໃນພື້ນທີ່ແຫ່ງນີ້. ນອກນັ້ນດິນບໍລິເວນນໍ້າບຶງກຽດໂງ່ງຍັງເປັນແຫ່ງດຽວຂອງຈໍານວນບໍ່ພໍເທົ່າໃດແຫ່ງໃນ ສປປ ລາວ ທີ່ມີພື້ນທີ່ເປັນດິນຖ່ານຕົມ.

ດິນບໍລິເວນນໍ້າປະກອບເປັນຮູບຮ່າງ ຄືກັບແຈຍທີ່ພວມພົງປົກ: ດິນບໍລິເວນນໍ້າທີ່ເປັນດິນຖ່ານຕົມທີ່ມີອາຍຸຫຼາຍປີນັ້ນແມ່ນຖືກພົບເຫັນຢູ່ໃນບົກຂ້າງໜຶ່ງ, ເບື້ອງຕາເວັນຕົກສ່ຽງເໜືອຂອງບຶງກຽດໂງ່ງ ເຊິ່ງລວມມີທີ່ດິນຖ່ານຕົມຄຸນນະພາບສູງ, ມີເນື້ອທີ່ປະມານ 400 ກວ່າ ເຮັກຕາ (ha); ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ທີ່ເປັນເຄິ່ງດິນຖ່ານຕົມຕາມລະດູການ ທີ່ມີຄຸນນະພາບຕໍ່າແມ່ນຖືກພົບເຫັນຢູ່ປົກອີກເບື້ອງໜຶ່ງ, ເບື້ອງຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ຂອງພື້ນທີ່ ແລະ ກວມເອົາເນື້ອທີ່ປະມານ 1000 ເຮັກຕາ (ເບິ່ງແຜນທີ່ຂ້າງລຸ່ມນີ້).

ແຜນທີ່ 1: ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ບຶງກຽດໂງ່ງ



ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: WREA, 2011

ຍັງບໍ່ທັນມີການສຶກສາລະອຽດກ່ຽວກັບຊີວະນາໆພັນໃນເຂດດິນບໍລິເວນນໍ້າບຶງກຽດໂງ່ງ; ເຖິງແມ່ນວ່າຈໍານວນທີ່ຊັດເຈນຂອງບັນດາຊະນິດພັນ ຍັງບໍ່ທັນຮູ້ໄດ້, ແຕ່ວ່າ ຂໍ້ມູນທີ່ມີ ກໍສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ມັນເປັນບ່ອນຢູ່ອາໄສຂອງຊີວະນາໆພັນ ສັດນໍ້າ ແລະ

ສັດປົກຫຼາຍຊະນິດທີ່ສໍາຄັນ. ໃນໄລຍະລະດູຝົນ ດິນບໍລິເວນນ້ຳແຫ່ງນີ້ເປັນບ່ອນວາງໄຂ່ກໍຄືເປັນທາງຜ່ານຂອງປາຫຼາກຫຼາຍຊະນິດ ພັນທີ່ເຄື່ອນຍ້າຍຂຶ້ນນ້ຳຕອນເທິງຕາມຮ່ອງຫ້ວຍຊ່ອງນ້ຳເຫຼົ່ານີ້. ດິນບໍລິເວນນ້ຳແຫ່ງນີ້ຍັງປະກອບເປັນບ່ອນຢູ່ອາໄສທີ່ສໍາຄັນເປັນພິເສດສໍາລັບປາໃນໄລຍະລະດູແລ້ງທີ່ມີນ້ຳໜ້ອຍ. ຕາມການລາຍງານ, ໃນລະດູຝົນ ມີປາຈໍານວນ 43 ຊະນິດພັນ ແລະ ໃນລະດູແລ້ງ ມີພຽງ 20 ຊະນິດພັນ ທີ່ຍັງຄ້າງຢູ່ໃນພື້ນທີ່ (IUCN, 2009a).

ດິນບໍລິເວນນ້ຳບຶງກຽດໂງ່ງເປັນພື້ນທີ່ບ່ອນເຮັດເຮືອນຮັງຂອງນົກນ້ຳຊະນິດນ້ອຍ ແລະ ກາງ ແລະ ເປັນແຫຼ່ງອາຫານສໍາລັບນົກ, ສັດປ່າ ແລະ ສັດລ້ຽງ ແລະ ຄົນ ເຊັ່ນ ພືດ, ແມງໄມ້, ປາ ແລະ ສັດນ້ອຍປະເພດອື່ນໆ. ໃນປີ 1996 ການສໍາຫຼວດ ດິນບໍລິເວນນ້ຳແຫ່ງນີ້ໄດ້ພົບເຫັນນົກທີ່ຕິດພັນກັບນ້ຳ ຈໍານວນ 33 ຊະນິດພັນ (Claridge, 1996). ໃນປີ 2009, ການສໍາຫຼວດ ທີ່ໄດ້ຖືກດໍາເນີນຢູ່ໃນ 6 ບ້ານຫຼັກແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອ້ອມດິນບໍລິເວນນ້ຳແຫ່ງນີ້ກໍໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນຈໍານວນຂອງຊະນິດພັນນົກທີ່ຄ້າຍຄຽງກັນ ເຊິ່ງໃນນັ້ນລວມມີ ນົກຍາງຄວາຍ (*Bubulcus ibis*), Immediate egret (*Mesophoyx intermedia*), Lesser tree duck (*Dendrocygna javanica*), Painte snipe (*Rostratula benghalensis*) ແລະ Chinese pond heron (*Ardeola bacchus*) (IUCN, 2009a). ຖ້າມີການສໍາຫຼວດນົກ ໂດຍລະອຽດກວ່ານີ້, ແນ່ນອນຈະພົບນົກທີ່ມີຊີວິດຕິດພັນກັບນ້ຳຈໍານວນຫຼາຍກວ່ານີ້ຢ່າງບໍ່ຕ້ອງສົງໄສ.

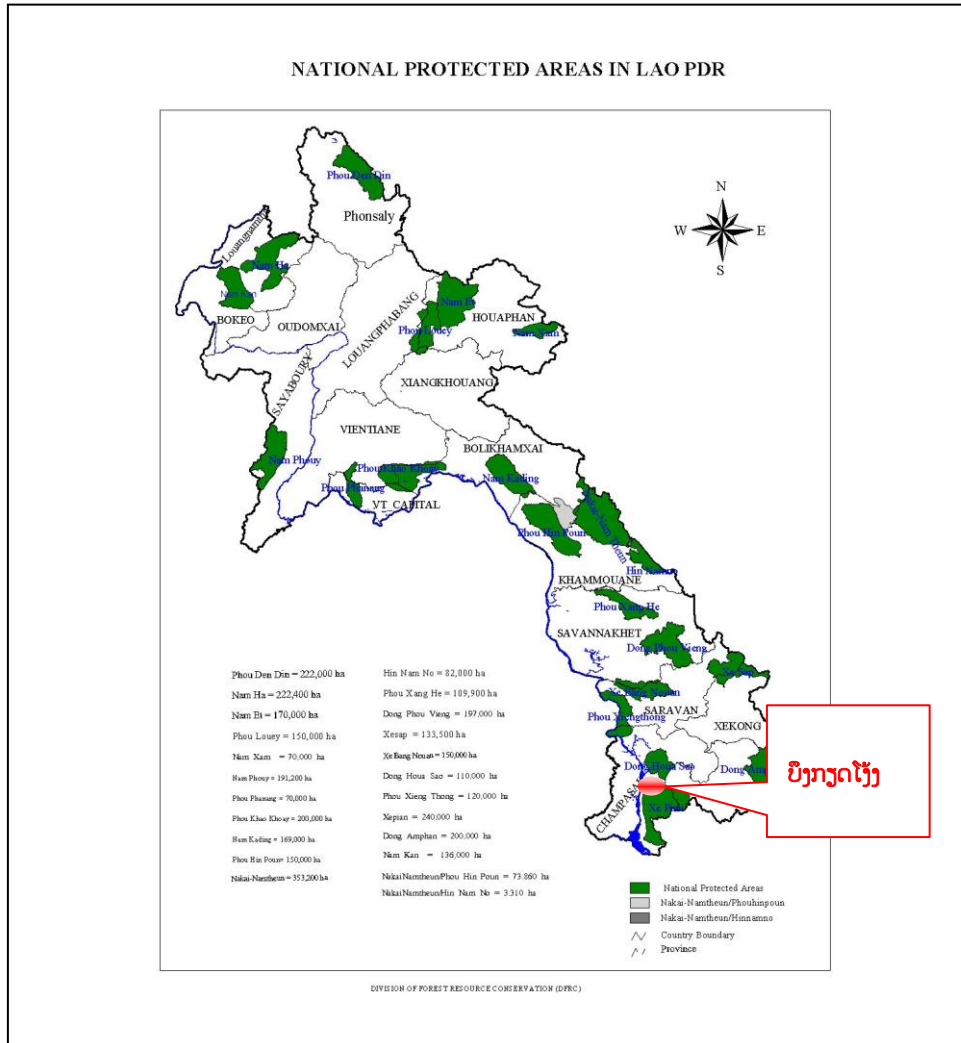
ດິນບໍລິເວນນ້ຳແຫ່ງນີ້ຍັງເປັນບ່ອນທໍາມາຫາກິນລ້ຽງຊີບຂອງປະຊາກອນຄົນ ຈໍານວນປະມານ 11,500 ຄົນຈາກ 6 ບ້ານຫຼັກແຫຼ່ງ ແລະ ອີກ 5 ບ້ານທີ່ຢູ່ອ້ອມແອ້ມ. ບ້ານເຫຼົ່ານີ້ຕົ້ນຕໍແມ່ນອາໄສການກະສິກໍາແບບພໍ່ກຸ້ມກິນ, ການລ່າສັດປ່າ, ການຫາປາ, ການເກັບຜັກປ່າ ແລະ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ເພື່ອການລ້ຽງຊີບ, ອາຫານ ແລະ ລາຍຮັບ. ລາຍໄດ້ຈໍານວນໜຶ່ງກໍແມ່ນໄດ້ມາຈາກທຸລະກິດການທ່ອງທ່ຽວ, ໂດຍສະເພາະບ້ານກຽດໂງ່ງ. ຢູ່ຕາມຂອບແຄມດິນບໍລິເວນນ້ຳແຫ່ງນີ້ມີທ່າງນາ, ໂດຍສະເພາະໃນເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳຕາມລະດູການທີ່ຢູ່ເບື້ອງຕາເວັນອອກຂອງບຶງ. ນອກຈາກນັ້ນ, ໃນພື້ນທີ່ບຶງຍັງມີງົວ ແລະ ຄວາຍ ປະມານ 4,300 ກວ່າຕົວ ແລະ ຊ້າງ 27 ຕົວ ອາໄສຢູ່ (IUCN, 2008b). ຄຸນຄ່າທາງເສດຖະກິດຂອງຜະລິດຕະພັນກະສິກໍາ, ການຫາປາ ແລະ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງທັງໝົດທີ່ມາຈາກດິນບໍລິເວນນ້ຳບຶງກຽດໂງ່ງຄາດວ່າມີປະມານ 850,000 ໂດລາ ຕໍ່ປີ (IUCN, 2009).

ບົດລາຍງານສະບັບນີ້ໃຫ້ເຫັນພາບລວມຂອງຂໍ້ມູນທີ່ມີຢູ່ກ່ຽວກັບດິນບໍລິເວນນ້ຳ, ເຊິ່ງລວມມີລະບົບນິເວດ, ຊີວະນາໆພັນ, ຄຸນຄ່າດ້ານສັງຄົມ-ເສດຖະກິດ, ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ໄພຂົ່ມຂູ່ຂອງມັນ. ຂໍ້ມູນຂ່າວສານອັນຫຼວງຫຼາຍທີ່ໄດ້ສະເໜີໃນບົດລາຍງານສະບັບນີ້ແມ່ນຖືກເກັບກໍາມາຈາກບົດລາຍງານຂອງບັນດາໂຄງການ ຈາກບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງຫຼັກໆທີ່ເຮັດວຽກຢູ່ໃນເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແລະ ພື້ນທີ່ອ້ອມແອ້ມຕະຫຼອດໄລຍະທົດສະວັດທີ່ຜ່ານມາ ແລະ ຈາກບັນດາເອກະສານທີ່ກະກຽມສໍາລັບການແຈ້ງຊື່ຂອງສະຖານທີ່ ເມື່ອ ສປປ ລາວ ເຂົ້າຮ່ວມສົນທິສັນຍາຮ່າຊາວ່າດ້ວຍດິນບໍລິເວນນ້ຳໃນປີ 2010. ບົດວິເຄາະກ່ຽວກັບຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມດ້ານການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ບັນດາຜູ້ນໍາພາອື່ນໆກໍມີຢູ່ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 1.

1.2 ຈຸດທີ່ຕັ້ງ

ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ບຶງກຽດໂງ່ງກວມພື້ນທີ່ 2,360 ເຮັກຕາ ແລະ ຕັ້ງຢູ່ເມືອງປະທຸມພອນ, ແຂວງຈໍາປາສັກພາກໃຕ້ ຂອງ ສປປ ລາວ, ປະມານ 56 ກິໂລແມັດໄປທາງທິດໃຕ້ຂອງເມືອງ ປາກເຊ, ເມືອງເອກຂອງແຂວງ. ລະດັບຄວາມສູງ ຂອງພື້ນທີ່ ແມ່ນ 120 ຫາ 200 ແມັດ ເໜືອລະດັບນ້ຳທະເລ. ພາກໃຕ້ຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳກໍຄືສ່ວນຫຼາຍຂອງ ບ້ານ ກຽດໂງ່ງ, ແມ່ນຕັ້ງຢູ່ໃນເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເຊປຽນ (NPA) (Duckworth, 2008). ໃນລະດັບທີ່ກວ້າງຂວາງທີ່ສຸດຂອງພາກພື້ນ, ດິນບໍລິເວນນ້ຳບຶງກຽດໂງ່ງ ແມ່ນຖືກລວມຢູ່ໃນຈຸດທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນດ້ານຊີວະນາໆພັນ ອິນໂດ-ພະມ້າ ຫຼື ພື້ນທີ່ພາກກາງຂອງອິນດູຈີນ (ທີ່ຮາບຕໍ່າເຂດຮ້ອນ) (ເບິ່ງ Conservation International, 2006). ແຜນທີ່ 2 ສະແດງໃຫ້ເຫັນຈຸດທີ່ຕັ້ງຂອງບຶງທີ່ຢູ່ລະຫວ່າງ 2 ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ.

ແຜນທີ່ 2: ຈຸດທີ່ຕັ້ງ ຂອງ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ບຶງກຽດໂງ່ງ ທີ່ພົວພັນກັບ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ

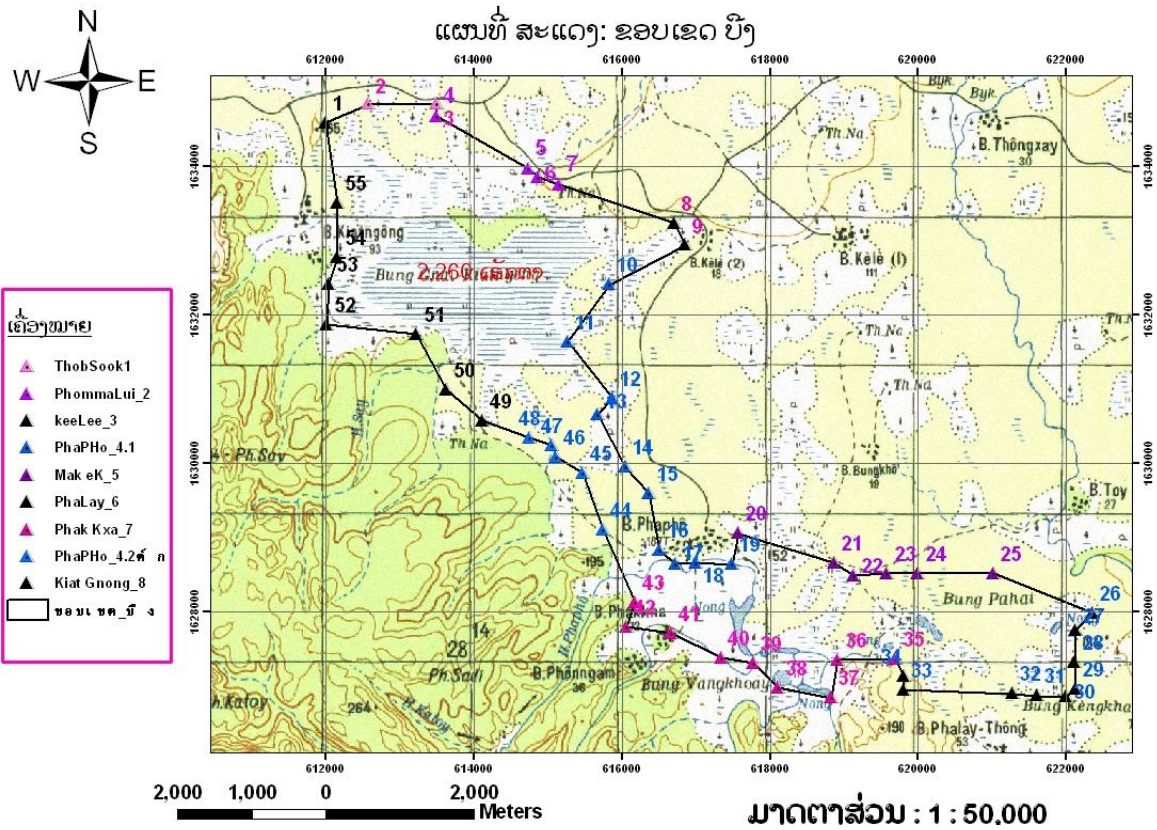


ເຂດແດນເບື້ອງເໜືອ ($14^{\circ}47' 06'' - 106^{\circ}02' 10''$ ຫາ $14^{\circ}46' 18'' - 106^{\circ}05' 12''$) ແມ່ນໄປຕາມເສັ້ນທາງ 18A (ເສັ້ນທາງເຊື່ອມຕໍ່ບ້ານທາງແບ່ງຢູ່ກິໂລແມັດທີ 48, ເມືອງປະທຸມພອນ, ແຂວງຈໍາປາສັກກັບເມືອງສະໜາມໄຊ ແຂວງອັດຕະປື). ເຂດແດນຕັ້ງກ່າວແມ່ນສືບຕໍ່ຈາກບ້ານ ທົບສອກ ໄປຫາທາງຄົບກັບເສັ້ນທາງໄປ ບ້ານ ພະໂພ. ເຂດແດນທີ່ກົງໄປຕາມທາງເຂົ້າເສັ້ນນີ້ແມ່ນເນັ່ງຜ່ານ ບ້ານເກແລນ້ອຍ ຈາກນັ້ນກໍເຊື່ອມຕໍ່ກັບ ບ້ານພະໂພ ຢູ່ທີ່ເຂດແດນເບື້ອງຕາເວັນອອກ. ເຂດແດນເບື້ອງໃຕ້ ແມ່ນຢູ່ໃນລະຫວ່າງ ຈຸດ $14^{\circ}43' 02''/106^{\circ}04' 37''$ ກັບ $14^{\circ}42' 19''/106^{\circ}08' 26''$ ກັບ $14^{\circ}42' 19''/106^{\circ}08' 26''$ ແລະເນັ່ງໄປຕາມປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເຊປຽນ ຈາກບ້ານ ພະໂພ ຮອດບ້ານ ກຽດໂງ່ງ ແລະ ເຂດແດນເບື້ອງຕາເວັນຕົກແມ່ນເລີ້ມແຕ່ບ້ານ ກຽດໂງ່ງ ຫາປະມານ 500 ແມັດ ກ່ອນຈະຮອດບ້ານ ທົບສອກ ($14^{\circ}46' 16''/106^{\circ}02' 16''$). ແຜນທີ່ 3 ຂ້າງລຸ່ມນີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ແລະ ບັນດາບ້ານຫຼັກແຫຼ່ງ.

ຈຸດພິກັດຕ່າງໆ (ຈາກ ອຊນສ, 2011):

- ຈຸດຢູ່ເບື້ອງເໜືອສຸດ: $14^{\circ}47' 29''$ N, $106^{\circ}02' 21''$ E (ບ້ານ ທົບສອກ, ເສັ້ນທາງເລກ 18 A)
- ຈຸດຢູ່ເບື້ອງໃຕ້ສຸດ: $14^{\circ}42' 01''$ N, $106^{\circ}08' 30''$ E (ຜາລາຍບົກ, ປ່າໄມ້ລຽບຕາມແຄມ ເຊປຽນ)
- ຈຸດເບື້ອງຕາເວັນອອກສຸດ: $14^{\circ}43' 53''$ N, $106^{\circ}08' 42''$ E (ຈອງທ້ວຍ)
- ຈຸດເບື້ອງຕາເວັນຕົກສຸດ: 144616 N, 1060216 E (ບ້ານ ກຽດໂງ່ງ)

ແຜນທີ່ 3: ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ບຶງກຽດໂງ່ງ ແລະ ບັນດາບ້ານຫຼັກແຫຼ່ງ



ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ບົດລາຍງານ ໂຄງການ IUCN LLS

1.3 ພື້ນທີ່ຮັບນໍ້າ

ພື້ນທີ່ຮັບນໍ້າຂອງດິນບໍລິເວນນໍ້າບຶງກຽດໂງ່ງ, ເຊິ່ງລວມມີຫ້ວຍນໍ້າທີ່ໄຫຼເຂົ້າດິນບໍລິເວນນໍ້າ, ຕາມການປະເມີນວ່າມີຂະໜາດຢ່າງ ຫນ້ອຍ 10,000 ເຮັກຕາ (ຄຳຫຼີ ບຸນທະວີ, 2008). ສຳລັບດິນບໍລິເວນນໍ້າແຫ່ງນີ້ມີສອງແຫຼ່ງນໍ້າທີ່ເປັນຫຼັກ, ແຫຼ່ງທີ່ໜຶ່ງແມ່ນຈາກ ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເຊປຽນ (ອ່າງໂຕ່ງ ເຊຄຳພໍ) ແລະ ອີກແຫຼ່ງໜຶ່ງແມ່ນຈາກປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດດົງຫົວສາວ (ອ່າງໂຕ່ງ ຂອງຫ້ວຍ ໂຕະໂມະ). ເພາະສະນັ້ນທີ່ດິນບໍລິເວນນໍ້າແມ່ນເຊື່ອມໂຍງກັບຫຼາຍຫ້ວຍ ແລະ ລຳເຊ, ເຊິ່ງລວມມີ ເຊຄຳພໍ, ຫ້ວຍໂຕະ ໂມະ, ເຊປຽນ ແລະ ເຊກອງ ແລະ ຫ້ວຍຕະກວນ ແລະ ຕະເອື້ອງ. ໃນໄລຍະລະດູຝົນ, ຫ້ວຍທັງໝົດເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນເຊື່ອມຈອດກັນ ດ້ານນິເວດ. ເຊື່ອວ່າ ເຊຄຳພໍແມ່ນເປັນບ່ອນຢູ່ອາໄສຂອງ 150 ກວ່າ , ແລະ ອາດຮອດ 200-300 ຊະນິດພັນຂອງປາ. ປ່າໄມ້ ປະເພດທີ່ສຳຄັນໃນພື້ນທີ່ຮັບນໍ້າລວມມີປ່າໄມ້ທຳພຽງແຫ່ງຂຽວຕະຫຼອດປີ, ປ່າໄມ້ປະສົມໃບຫຼົ່ນ ແລະ ພູມຫຍ້າເຕ້ຍໆ.

1.4 ພູມສັນຖານ ແລະ ນິເວດວິທະຍາ

ດິນບໍລິເວນນໍ້າບຶງກຽດໂງ່ງແມ່ນດິນບໍລິເວນນໍ້າແຫ່ງໜຶ່ງທີ່ມີຄວາມສຳຄັນທີ່ສຸດ ແລະ ເປັນໜຶ່ງໃນຈຳນວນບໍ່ເທົ່າໃດແຫ່ງ ໃນ ສປປ ລາວ. ສ່ວນຫຼາຍຂອງດິນບໍລິເວນນໍ້າແຫ່ງນີ້ເປັນດິນຖ່ານຕົມ ຫຼື ບຶງຖ່ານຕົມ ແລະ ເປັນເບື້ອມ. ທັງໝອງທີ່ມີນໍ້າຂັງຢູ່ດິນນານ ແລະ ໝອງທີ່ມີນໍ້າຕາມລະດູການກໍມີຢູ່ໃນເຂດດິນບໍລິເວນນໍ້າແຫ່ງນີ້, ເຊິ່ງລວມມີພື້ນທີ່ທີ່ປະກອບດ້ວຍ ບຶງນໍ້າຈິດ, ວັງ, ໝອງ, ທໍ່ນາ,

ທ່າງຫຍ້າທີ່ມີນ້ຳຖ້ວມຕາມລະດູການ, ດິນທີ່ມີຕົ້ນໄມ້ເປັນພູມເຕ້ຍ ແລະ ປ່າໄມ້ (Claridge, 1996). ສິ່ງທີ່ຖືກພົບເຫັນໃນພື້ນທີ່ ແຫ່ງນີ້ແມ່ນນົກນ້ຳຊະນິດຕ່າງໆ, ປາຫຼາຍຊະນິດ, ພືດ, ພື້ນທີ່ຫຍ້າອາຫານສັດ, ໜອງປາ, ທີ່ຕັ້ງພູມລຳເນົາ, ແລະ ການປູກເຂົ້າແບບ ພື້ນເມືອງ. ອີງຕາມໃບຂ່າວຂອງຮຳຊາ (RIS, WREA 2011) ສຳລັບ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ, ໄດ້ມີການລະບຸວ່າທົ່ວເຂດບຶງກຽດໂງ່ງ ມີ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ 4 ປະເພດ ຄື:

1. ແມ່ນ້ຳຂອງ, ພ້ອມດ້ວຍຮ່ອງຫ້ວຍ ໃຫຍ່, ນ້ອຍ, ວັງນ້ຳເລິກ, ແກ້ງ ແລະ ນ້ຳຕົກຕາດ;
2. ທ່າງນາ (ນານ້ຳຝົນ ແລະ ນາໃຊ້ຊົນລະປະທານ);
3. ພູມໄມ້ທີ່ເກີດຂຶ້ນເທິງໜ້ານ້ຳ ແລະ ໃນນ້ຳ, ແລະ ພືດທີ່ເກີດຕາມແຄມແມ່ນ້ຳ, ປ່າໄມ້ທີ່ມີນ້ຳຖ້ວມຕາມລະດູການ;
4. ບຶງຕົມທີ່ມີໜອງຂະໜາດນ້ອຍຫຼາຍໆແຫ່ງ ເຊິ່ງຈຳນວນມັນຈະຫຼຸດລົງຫຼາຍໃນລະດູແລ້ງ, ນອກນັ້ນຍັງມີໜອງລ້ຽງປາ.

ບຶງກຽດໂງ່ງເປັນພື້ນທີ່ແຫ່ງດຽວໃນຈຳນວນບໍ່ຫຼາຍບ່ອນພໍເທົ່າໃດ ໃນ ສປປ ລາວ ທີ່ມີ ດິນຖ່ານຕົມ. ພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວຍັງມີພື້ນທີ່ ປ່າໄມ້ເຄິ່ງຂຽວຕະຫຼອດປີທີ່ອຸດົມສົມບູນຢູ່ພາຍໃນເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳຫຼາຍໆແຫ່ງທີ່ກວ້າງຂວາງທີ່ຢູ່ຕິດໆກັນ. ລາຍລະອຽດເພີ່ມ ເຕີມກ່ຽວກັບລັກສະນະສະເພາະຂອງພື້ນທີ່ດິນບໍລິເວນນ້ຳແມ່ນມີຢູ່ຂ້າງລຸ່ມຕໍ່ນີ້ໄປ.

1.4.1 ນ້ຳ ແລະ ອຸທິກກະສາດ

ສ່ວນທີ່ສຳຄັນຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳບຶງກຽດໂງ່ງ ບໍ່ແມ່ນດິນບໍລິເວນນ້ຳທີ່ເປີດກວ້າງ. ມີຫຼາຍໆເກາະດອນແຕກຕ່າງກັນທີ່ມີ ຕົ້ນໄມ້ໃຫຍ່ ແລະ ກອງຫິນຢູ່ໃນທີ່ດິນບໍລິເວນນ້ຳດັ່ງກ່າວ. ຢູ່ເທິງໜ້ານ້ຳມີຊັ້ນຫຍ້າເນົາຜູ້ທີ່ໜາ ແລະ ມີທັງຫຍ້າທີ່ປົ່ງໃໝ່ ແລະ ຫຍ້າທີ່ໄຜ່ຂຶ້ນ ແລະ ພູມໄມ້ທີ່ເກີດຂຶ້ນຢູ່ຊັ້ນຫຍ້າທີ່ເນົາຜູ້ເຫຼົ່ານັ້ນ. ຊັ້ນຫຍ້າທີ່ໜາເຫຼົ່ານີ້ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນມີຢູ່ປົກເປື້ອງຕາເວັນຕົກ ສ່ຽງເໜືອ, ເຊິ່ງພວກມັນຟຸຢູ່ເທິງນ້ຳນຶ່ງ. ສ່ວນໃຫຍ່ຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳແມ່ນຕົ້ນເຂີນ, ເຖິງແມ່ນວ່າບາງບ່ອນເລິກຮອດ 2-3 ແມັດ ໃນລະດູແລ້ງ. ເນື້ອທີ່ທີ່ມີນ້ຳຢູ່ຕະຫຼອດໃນໄລຍະລະດູແລ້ງມີປະມານ 300-400 ເຮັກຕາ ເຊິ່ງກວມສ່ວນຫຼາຍຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳ ດັ່ງກ່າວ. ນອກຈາກພື້ນທີ່ນີ້ແລ້ວ, ຍັງມີບຶງນ້ອຍ ແລະ ໜອງຕົມຈຳນວນໜຶ່ງທີ່ກະຈາຍຢູ່ ເຊິ່ງພວກມັນຮັກສານ້ຳໄວ້ຕະຫຼອດປີ. ໃນໄລຍະລະດູຝົນລະດັບນ້ຳສູງຂຶ້ນ, ໂດຍມີລະດັບສູງສຸດແຕ່ເດືອນ ສິງຫາ ຫາ ຕົ້ນເດືອນ ຕຸລາ, ເຊິ່ງຂຶ້ນເກືອບຮອດ 2 ແມັດ ແລະ ໜຶອກວ່າລະດັບນ້ຳໃນລະດູແລ້ງ. ສະພາບແບບນີ້ເກີດຂຶ້ນຢູ່ທົ່ວທັງພື້ນທີ່. ຊັ້ນຫຍ້າຢູ່ນ້ຳທີ່ໜານັ້ນສາມາດຖືກສັງເກດເຫັນໄດ້ໃນ ໄລຍະລະດູແລ້ງ, ໂດຍສະເພາະໃນເດືອນ ເມສາ ແລະ ພຶດສະພາ, ເມື່ອຊັ້ນຫຍ້າເຫຼົ່ານັ້ນແຂງຕົວ. ບ່ອນໃດທີ່ມີນ້ຳຕົ້ນ, ຊັ້ນຫຍ້າ ນັ້ນກໍຄືກັບທັງຫຍ້າ ແລະ ດິນປະສົມກັນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ໃນພື້ນທີ່ທີ່ມີນ້ຳເລິກກໍຍັງຄົງມີນ້ຳຢູ່ພື້ນເຊັ່ນເດີມ. ຄົນສາມາດຢ່າງ ໄປຕາມເທິງຊັ້ນຫຍ້າທີ່ໜາໆແຊ່ນ້ຳນັ້ນໄປໄດ້ໃນໄລຍະລະດູແລ້ງ.

ຄຸນນະພາບນ້ຳໃນບຶງຍັງຢູ່ໃນລະດັບດີຫຼາຍມັນບໍ່ໄດ້ຖືກລົບກວນຫຼາຍ ແລະ ຍ້ອນວ່າການໃຊ້ສານເຄມີກະເສດແມ່ນຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າ ຢູ່ໃນເຂດອ້ອມແອ້ມບຶງ (ເຖິງແມ່ນວ່າ ມີຄວາມກັງວົນວ່າການໃຊ້ສານເຄມີນັ້ນເພີ່ມຂຶ້ນກໍຕາມ). ທ່າງນາເຂົ້າກໍມີຢູ່ອ້ອມແອ້ມບຶງ ແລະ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນຢູ່ໃນພາກຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ ຂອງບຶງ. ມີການປູກພືດລະດູແລ້ງ ແຕ່ວ່າເປັນພຽງຂະໜາດນ້ອຍເທົ່ານັ້ນ. ເພາະວ່າ ດິນໃນພື້ນທີ່ແມ່ນໄດ້ຮັບຝຸ່ນທີ່ອຸດົມສົມບູນໃນປະລິມານສູງຫຼາຍຈາກຕະກອນທຳມະຊາດທີ່ກະຈາຍໃນໄລຍະນ້ຳຖ້ວມ, ຊາວບ້ານ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ຂ້ອນຂ້າງຈະປູກຝັງໂດຍບໍ່ຈຳເປັນຕ້ອງໃສ່ຝຸ່ນເຄມີ.

1.4.2 ທໍລະນີສາດ ແລະ ດິນ

ດິນບໍລິເວນນ້ຳບຶງກຽດໂງ່ງຕັ້ງຢູ່ໃນທ່າງພຽງທີ່ກວ້າງໃຫຍ່ແຫ່ງໜຶ່ງ ທີ່ຄ້ອຍລົງຈາກພູພຽງບໍລະເວນ ເຊິ່ງເປັນພູໄຟເກົ່າແກ່ (ປະຈຸບັນ ບໍ່ລະເບີດ). ກ້ອນຫິນຂະໜາດຕ່າງໆຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍແມ່ນກະຈາຍຢູ່ທົ່ວເຂດພື້ນທີ່, ເຊິ່ງສ່ວນຫຼາຍກໍແມ່ນເກີດຈາກເຫດການພູ

ເຂົ້າໄຟໃນອະດີດຕະການ, ເຊັ່ນການລະເບີດຂອງພູເຂົ້າໄຟ ແລະ ການໄຫຼຂອງລາວາ (ຫິນແຫຼວ). ບາງພື້ນທີ່ທີ່ເຕັມໄປດ້ວຍຫິນກໍມີຢູ່ໃນເຂດນີ້ ແລະ ເອີ້ນກັນໃນພາສາລາວວ່າ ‘ລ່າງ’ .

ສ່ວນໃຫຍ່ຂອງພື້ນທີ່ຮັບນໍ້າເປັນດິນທີ່ສາມາດເຮັດການປູກຝັງໄດ້ທີ່ອຸດົມສົມບູນດ້ວຍຝຸ່ນທໍາມະຊາດ (fine texture/basalt, alluva deposits), ເຊິ່ງເໝາະແກ່ການປູກຝັງ. ສິດິນສ່ວນໃຫຍ່ໃນດິນບໍລິເວນນໍ້ານັ້ນອອກເປັນສີດໍາ, ສ່ວນທີ່ພື້ນທີ່ນອກດິນບໍລິເວນນໍ້ານັ້ນ ເປັນດິນແດງ. ປ່າໄມ້ໃນເຂດດິນບໍລິເວນນໍ້າແມ່ນອຸດົມສົມບູນຍ້ອນດິນມີຄຸນນະພາບດີ ແລະ ມີນໍ້າຢ່າງອຸດົມສົມບູນ.

1.4.3 ພູມອາກາດ

ດິນບໍລິເວນນໍ້າບຶງກຽດໂງ່ງຕັ້ງຢູ່ເຂດອາກາດມໍລະສຸມທີ່ມີລະດູແລ້ງດຽວແບບສະເພາະ (ທ້າຍເດືອນ ຕຸລາ - ຕົ້ນເດືອນ ພຶດສະພາ) ແລະ ໜຶ່ງລະດູຝົນແບບສະເພາະ (ທ້າຍເດືອນ ພຶດສະພາ - ຕຸລາ). ອຸນຫະພູມແມ່ນຂຶ້ນລົງຈາກຕໍ່າສຸດ 14,5°C ໃນເດືອນມັງກອນ (ຄວາມຊຸ່ມຊື່ນ 32-95%) ຫາ ສູງສຸດ 38.3°C ໃນເດືອນ ເມສາ (ຄວາມຊຸ່ມຊື່ນ 39-96%), ເຊິ່ງຕະຫຼອດໄລຍະລະດູຝົນຄວາມຊຸ່ມຊື່ນເກືອບຮອດ 99% (ຕາມການບັນທຶກຂອງ ສະຖານີອຸຕຸນິຍົມ ປາກເຊ). ຝົນຕົກປະຈໍາປີໂດຍສະເລ່ຍໃນພື້ນທີ່ແມ່ນປະມານ 2,000 ມິນລິແມັດເຖິງໜຶ່ງສ່ວນສາມຂອງຝົນຕົກທີ່ໄດ້ບັນທຶກໄວ້ໃນໄລຍະເດືອນ ສິງຫາ.

ເຖິງແມ່ນວ່າການໄດ້ຮັບຂໍ້ມູນສະເພາະປະເທດມີຂອບເຂດຈຳກັດ ແລະ ການຄາດຄະເນກ່ຽວກັບຜົນກະທົບທີ່ອາດເກີດຂຶ້ນຈາກການປ່ຽນແປງຂອງພູມອາກາດ, ອຸນຫະພູມສະເລ່ຍປະຈຳວັນ ທີ່ວອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້ກໍເພີ່ມຂຶ້ນ 0,5 ຫາ 1.5°C ແລ້ວ ໃນລະຫວ່າງປີ 1951 ແລະ ປີ 2000, ແລະ ອຸນຫະພູມສະເລ່ຍ ທີ່ວອ່າງແມ່ນໍ້າຂອງອາດຈະເພີ່ມຂຶ້ນຕື່ມ 0.79°C ກໍເປັນໄດ້ໃນໄລຍະ 20 ປີຂ້າງໜ້າ (IPCC 2007 ແລະ Eastham 2008, ອ້າງຄາມຄໍາເວົ້າ ໃນ WWF 2009). ຄະນະກຳມະການແມ່ນໍ້າຂອງ (MRC, 2009) ໃຫ້ຂໍ້ສັງເກດວ່າການປ່ຽນແປງຂອງພູມອາກາດຄາດວ່າຈະເຮັດໃຫ້ອຸນຫະພູມ, ຝົນຕົກ ແລະ ລົມ ໃນອ່າງນໍ້າຂອງຕອນລຸ່ມປ່ຽນແປງ, ເຊິ່ງຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ລະບົບນິເວດທໍາມະຊາດ ກໍຄືການກະສິກໍາ ແລະ ການຜະລິດສະບຽງອາຫານ, ເຊິ່ງກໍເປັນຄວາມກັງວົນທີ່ຮ້າຍແຮງໃນບັນດາປະເທດທີ່ອາໄສແຕ່ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດຢ່າງໜັກ.

1.4.4 ຊີວະນາໆພັນ

ດິນບໍລິເວນນໍ້າບຶງກຽດໂງ່ງໜ້າຈະເປັນບ່ອນຢູ່ອາໄສຂອງຊີວະນາໆພັນທີ່ມີຄຸນຄ່າສູງ. ເຖິງແມ່ນວ່າຍັງຂາດຂໍ້ມູນລະອຽດດ້ານຊີວະນາໆພັນສໍາລັບບຶງກຽດໂງ່ງ, ແຕ່ນີ້ກໍສອດຄ່ອງກັບສ່ວນອື່ນໆຂອງ ສປປ ລາວ. ໂດຍແທ້ຈິງແລ້ວໄດ້ມີການອ້າງວ່າ ເມືອງປະທຸມພອນແມ່ນຢູ່ໃນບັນດາພື້ນທີ່ທີ່ໄດ້ຮັບການສໍາຫຼວດດີທີ່ສຸດຂອງ ສປປ ລາວ ກ່ຽວກັບນົກ ແລະ ສັດໃຫຍ່ລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມ (Duckworth, 2008). ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມການສໍາຫຼວດຫຼາຍຄັ້ງກ່ອນໄດ້ເນັ້ນບູລິມະສິດໃສ່ປ່າໄມ້, ໃນຂະນະທີ່ດິນບໍລິເວນນໍ້າແມ່ນຖືກກວມເອົາພຽງເລັກນ້ອຍ (ເຖິງແມ່ນວ່າ Duckworth, 2008, ໃຫ້ຂໍ້ສັງເກດວ່າ Timmins *et al.* (1993) ໄດ້ຍົກໃຫ້ເຫັນ ຄວາມຈໍາເປັນຫຼາຍຢ່າງໃນການຄຸ້ມຄອງດິນບໍລິເວນນໍ້າ).

ການສໍາຫຼວດ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ລວມມີ:

- ການສໍາຫຼວດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເຊປ່ຽນໃນເດືອນ ພະຈິກ 1992 - ມີນາ 1993 ແລະ ເດືອນ ພຶດສະພາ 1993 (Timmins *et al.* 1993. Thewlis *et al.* 1996) ໃນເຂດເໜືອ', ເຊິ່ງປະກອບເປັນພື້ນທີ່ດ້ານເໜືອຂອງປ່າໄມ້ຂຽວຕະຫຼອດປີທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ເປັນຂອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເຊປ່ຽນ, ເຊິ່ງມີຕົ້ນໄມ້ທີ່ໃບຫຼົ່ນຕາມລະດູເປັນສ່ວນຫຼາຍທີ່ມີທີ່ດິນບໍລິເວນນໍ້າຫຼາຍແຫ່ງ, ການປູກຝັງ ແລະ ບ້ານ.

- ການສຳຫຼວດປ່າສະຫງວນດົງຫົວສາວໃນເດືອນ ພຶດສະພາ - ກໍລະກົດ 1993 ແລະ ໃນເດືອນ ກຸມພາ 1996 (Thewlis *et al*, 1996, Evan *et al*, 2000), ການສຳຫຼວດທັງສອງຄັ້ງແມ່ນສຸມໃສ່ເຂດທົ່ງພຽງຂອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ, ທີ່ທັບຊ້ອນກັບຕອນເໜືອຂອງພື້ນທີ່ທົດລອງຂໍ້ລິເລີ້ມອະນຸລັກແລວຊີວະນາໆພັນໃນເຂດເຊື່ອມຕໍ່ BCI ຂອງທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (ADB)
- ການສຳຫຼວດພື້ນທີ່ປ່າຜະລິດຂອງເມືອງປະທຸມພອນ ໂດຍ Poulsen *et al*. (2005).
- ບົດບັນທຶກທີ່ບໍ່ຖືກພິມເຜີຍແຜ່ ຈາກ M.K. Poulsen, ແຕ່ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເຊປຽນ ແລະ ເມືອງ ປະທຸມພອນ ທີ່ຢູ່ຕິດປ່າສະຫງວນດັ່ງກ່າວ.
- ການສຳຫຼວດຊີວະນາໆພັນທີ່ສຸມໃສ່ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແລະ ຊະນິດພັນຂອງນົກໃນສິບບ້ານຂອງພື້ນທີ່ໂຄງການ BCI, ກໍຄື ຫຼາຍພື້ນທີ່ທີ່ຢູ່ຕິດ, ລວມທັງບຶງໃຫຍ່ກຽດໂງ່ງທີ່ເປັນດິນບໍລິເວນນ້ຳທີ່ໃຫຍ່ທີ່ສຸດ ແລະ ເປັນທີ່ຮູ້ຈັກດີທີ່ສຸດໃນພື້ນທີ່ BCI (Duckworth, 2008).
- ການສຳພາດ ແລະ ການສຳຫຼວດທີ່ໄດ້ດຳເນີນເພື່ອສ້າງຍຸດທະສາດຂອງ IUCN ກ່ຽວກັບໂຄງການການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ພູມສັນຖານ (LLS) ໃນປີ 2009 (IUCN, 2009a).

1.4.4.1 ພຶກສາໃນພື້ນທີ່

ມີຂໍ້ມູນພຽງເລັກນ້ອຍທີ່ບໍ່ພຽງພໍກ່ຽວກັບພຶກສາໃນເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳບຶງກຽດໂງ່ງ. Claridge (1996) ໄດ້ພັນລະນາແບບລວມໆ ແລະ ເລົ່າເຖິງບາງວຽກງານໃນໄລຍະການສຳຫຼວດການປະເມີນຊີວະນາໆພັນແບບໄວວາ ແລະ ມີສ່ວນຮ່ວມ” (BIORAP) ຢູ່ພາກສ່ວນຫຼັກຂອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເຊປຽນ (Mather *et al*, 1997). ເມື່ອໜຶ່ງມານີ້ໄດ້ມີການດຳເນີນວຽກງານກ່ຽວກັບຄຸນຄ່າທາງເສດຖະກິດຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳ (ຄຳລິບຸນທະວີ, 2008). ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ການສຳຫຼວດເຫຼົ່ານັ້ນກໍບໍ່ໄດ້ສຸມໃສ່ຊະນິດພັນຂອງພຶດສະເພາະ. ໃນປະຈຸບັນກໍບໍ່ຮູ້ວ່າມີຊະນິດພັນພຶກສາທີ່ຫາຍາກ ຫຼື ໃກ້ຈະສູນພັນຢູ່ໃນພື້ນທີ່ນັ້ນຫຼືບໍ່. ນອກຈາກນັ້ນ, ດິນບໍລິເວນນ້ຳເຂດນີ້ແມ່ນອ້ອມລ້ອມໄປດ້ວຍຊະນິດພັນໄມ້ທີ່ມີຄ່າ ເຊັ່ນ ຕົ້ນໝາກຈອງ. ເຖິງແມ່ນວ່າການເກັບກູ້ຈະແຕກຕ່າງກັນໄປໃນແຕ່ລະປີກໍຕາມ, ແຕ່ວ່າໝາກຈອງກໍເປັນແຫຼ່ງລາຍໄດ້ໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນຂອງປະຊາຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ. ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງຊະນິດອື່ນໆເຊັ່ນເຄືອແຮມ ແລະ ນ້ຳເຜິ້ງປ່າ ກໍແມ່ນຖືກເກັບກູ້ຈາກພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ.

ບົດສຶກສາ (Elkington *et al*, 2009) ໃນປີ 2009 ໄດ້ສຸມໃສ່ການສຳຫຼວດ ແລະ ການລະບຸ ພຶດທີ່ເປັນຢາທີ່ເກີດໃນດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແລະ ພື້ນທີ່ປ່າທີ່ຢູ່ອ້ອມແອ້ມ. ການສຳຫຼວດໄດ້ສຸມໃສ່ຫ້າບ້ານທີ່ຢູ່ໃກ້ດິນບໍລິເວນນ້ຳລວມທັງບ້ານກຽດໂງ່ງ, ທົບສອກ, ພະໂພ, ກະແລ ແລະ ບ້ານຜາລາຍ. ພຶດຫຼາຍກວ່າ 320 ຕົ້ນ ເປັນຕົວແທນໃຫ້ແກ່ 240 ກວ່າຊະນິດພັນພຶດ ທີ່ຢູ່ໃນ 180 ຕະກູນ (ສາຍພັນ) ໃນ 80 ຕະກູນພຶດທີ່ເປັນເສັ້ນເປັນຫຼອດ, ແມ່ນຖືກນຳໃຊ້ໂດຍໝໍຢາພື້ນເມືອງໃນການປິ່ນປົວໃນພື້ນທີ່, ໃນນັ້ນລວມມີເຄືອເຂົ້າຮໍ *Tinospora crispa*, *Desmodium lanceolatum*, *Orthosiphon staminea*, ແລະ *Vitex trifolia* ແລະອື່ນໆ. ໃນຈຳນວນຊະນິດພັນທີ່ກ່າວມານີ້ຢ່າງໜ້ອຍມີ 15 ຊະນິດພັນແມ່ນບໍ່ຖືກລາຍງານມາກ່ອນວ່າມີສັບພະຄຸນເປັນຢາ, ສະນັ້ນ ຈຶ່ງຄິດວ່າການນຳໃຊ້ພຶດເຫຼົ່ານີ້ເປັນຢາອາດມີສະເພາະແຕ່ຢູ່ ສປປ ລາວເທົ່ານັ້ນ. ການສຶກສາຄັ້ງນີ້ຍັງຮັບຊາບວ່າພຶດຫຼາຍກວ່າ 300 ຊະນິດບໍ່ມີການລະບຸ ແລະ ໄດ້ມີການເກັບຕົວຢ່າງຂອງພຶດຈຳນວນ 116 ຕົວຢ່າງ ແລະ ໄດ້ຟາກໄວ້ທີ່ສູນຄົ້ນຄວ້າຢາພື້ນເມືອງທີ່ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ ແລະ ສູນຮັກສາຕົວຢ່າງພຶດແຫ່ງ John G. Searle Herbarium ຢູ່ຫໍພິພິດທະພັນປະຫວັດສາດທຳມະຊາດທີ່ລັດຊິກາໂກ, ສະຫະລັດ ອາເມລິກາ (Field Museum History in Chicago, USA).

1.4.4.2 ສັດ

ດິນບໍລິເວນນ້ຳບຶງກຽດໂງ່ງບໍ່ໄດ້ຜ່ານການສຶກສາ ແລະ ສຳຫຼວດຢ່າງພຽງພໍ, ແລະ ເພາະສະນັ້ນຈຶ່ງຂາດຂໍ້ມູນຂ່າວສານກ່ຽວກັບສັດຂອງພື້ນທີ່. ຕາມປະຫວັດສາດ, ດິນບໍລິເວນນ້ຳແຫ່ງນີ້ເປັນບ່ອນຢູ່ອາໄສຂອງບັນດາຊະນິດພັນທີ່ສຳຄັນ ເຊັ່ນ ແຂ້ສະຫຍາມ (*Crocodylus siamensis*), Sarus crane (*Grus antigone*), Great adjutants (*Liptoptilos dubius*) ແລະ Oriental darters (*Anhinga melanogaster*). ຊະນິດພັນສັດເຫຼົ່ານີ້ໄດ້ຖືກລາຍງານໃນພື້ນທີ່ 15 ປີກ່ອນນີ້ (Claridge, 1996), ແຕ່ວ່າຫຼັງມານີ້ບໍ່ໄດ້ມີການຍືນຍັນ, ເຖິງແມ່ນວ່າບາງຄັ້ງຄາວຍັງມີການລາຍງານກ່ຽວກັບແຂ້ສະຫຍາມ. ນົກຫຼາຍໆຊະນິດພັນກໍຖືກພົບເຫັນຢູ່ໃນພື້ນທີ່ແຫ່ງນີ້ເຊິ່ງລວມມີນົກຍາງຄວາຍ (*Bubulcus ibis*), Lesser tree ducks (*Dendrocygna javanica*), Greater painted snipes (*Rostratula benghalensis*), ແລະ Chinese pond herons (*Ardeola bacchus*) (Claridge, 1996). ໃນປີ 2009, ໄດ້ມີການສຳພາດ ແລະ ການສຳຫຼວດ ຢູ່ໃນ 6 ບ້ານຫຼັກແຫຼ່ງທີ່ຢູ່ອ້ອມດິນບໍລິເວນນ້ຳນັ້ນເຊິ່ງໄດ້ຊີ້ໃຫ້ເຫັນຊະນິດພັນນົກໃນຈຳນວນທີ່ຄ້າຍຄຽງກັນ ແລະ ຖ້າມີການສຳຫຼວດຢ່າງລະອຽດຕື່ມແນ່ນອນຈະພົບຈຳນວນຂອງຊະນິດພັນນົກທີ່ອາໄສດິນບໍລິເວນນ້ຳຫຼາຍກວ່ານີ້ຢ່າງບໍ່ຕ້ອງສົງໄສ. (IUCN, 2009a). ນອກນັ້ນຍັງມີປາຊະນິດພັນຕ່າງໆໃນດິນບໍລິເວນນ້ຳບຶງກຽດໂງ່ງ ແຕ່ວ່າຍັງບໍ່ທັນມີການດຳເນີນການສຶກສາທີ່ຄົບຖ້ວນກ່ຽວກັບເລື່ອງນີ້(ເບິ່ງ ຂໍ້ 5.2.3 ຂ້າງລຸ່ມນີ້).

ນົກ

ໂດຍເປັນສ່ວນໜຶ່ງຂອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເຊປ່ຽນ, ດິນບໍລິເວນນ້ຳແຫ່ງນີ້ແມ່ນຖືກຖືວ່າເປັນສະຖານທີ່ສຳຄັນສຳລັບການຫາກິນ ແລະ ການເຮັດຮັງເປັນບາງຄັ້ງຄາວຂອງຈຳພວກນົກ. ດິນບໍລິເວນນ້ຳບຶງກຽດໂງ່ງແມ່ນເໝາະສົມສຳລັບເປັນສະຖານທີ່ເຮັດຮັງຂະນາດນ້ອຍ ແລະ ຂະໜາດກາງຂອງນົກນ້ຳທັງຫຼາຍ ແລະ ຍັງເປັນແຫຼ່ງອາຫານ, ເຊັ່ນ ພືດ, ແມງໄມ້, ປາ ແລະ ສັດນ້ອຍຈຳພວກອື່ນໆ ສຳລັບນົກ, ສັດປ່າ, ສັດລ້ຽງ ແລະ ຄົນ.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ກໍມີຫຼັກຖານວ່າພື້ນທີ່ແຫ່ງນີ້ຈຳນວນຊະນິດພັນນົກໃນພື້ນທີ່ແຫ່ງນີ້ຫຼຸດລົງ. ການສຳຫຼວດຊີວະນາໆພັນໃນແລວເຊື້ອມຕໍ່ລະຫວ່າງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເຊປ່ຽນ ແລະ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດດົງຫົວສາວ ໃນປີ 2008 (Duckworth, 2008) ເຊິ່ງລວມເອົາບຶງກຽດໂງ່ງໄດ້ພົບວ່າຫຼາຍຊະນິດພັນທີ່ຢູ່ໃນປ່າທີ່ຄວນດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນພື້ນທີ່ການສຳຫຼວດ ປະຈຸບັນແມ່ນຖືວ່າບໍ່ມີ, ເຊັ່ນ Sarus crane, Black kite, Grey heron, Spot-billed pelican ແລະ Greater adjutant. ນອກນັ້ນ, ບັນດາຊະນິດພັນຈຳນວນໜຶ່ງແມ່ນພວມຕົກຢູ່ໃນຄວາມສ່ຽງຢ່າງແທ້ຈິງທີ່ຈະສູນພັນໃນເຂດທ້ອງຖິ່ນ”. ເຊິ່ງລວມມີ Green peafowl, Red-wattled lapwing; ທຸກຊະນິດພັນຂອງແຮ້ງທີ່ມີຢູ່ ສປປ ລາວ; Vinous-breasted starling; White-vented Myna; ແລະ ລະຫວ່າງຊະນິດພັນທີ່ຢູ່ໃນປ່າ ແລະ ຊະນິດພັນທີ່ອາໄສຢູ່ແຄມປ່າ, Oriental pied ແລະ Wreathed hornbills, Alexandrine, Blossomheaded Red-breasted parakeets, ແລະ Green Imperial pigeon. ຄື ດັ່ງທີ່ Duckworth ໄດ້ບັນທຶກໄວ້, ທ່າອ່ຽງເຫຼົ່ານີ້ເປັນລັກສະນະສະເພາະຂອງ ສປປ ລາວ, ແລະ ເຖິງແມ່ນວ່າມີການສູນເສຍໄປຫຼາຍ, ພື້ນທີ່ການສຳຫຼວດ ກໍຍັງຄົງມີຄວາມສຳຄັນຫຼາຍສຳລັບ ຈຳພວກນົກ ທີ່ອາໄສຢູ່ ທີ່ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແລະ ທົ່ງຫຍ້າ.

ການຍົກຈຸດເດັ່ນຂອງບົດສຳຫຼວດ ໃນປີ 2008 ໄດ້ສະຫຼຸບ: ນົກ Brahminy kite ທີ່ຊອກຫາກິນ; ນົກ Cotton pygmy-goose; Pheasant-tailed jacana ແລະ Greyheaded lapwing; ເປັນການພົບເຫັນຄັ້ງທຳອິດນົກ White-browed crane ຢູ່ ພາກໃຕ້ ຂອງ ສປປ ລາວ; ນົກຍາງຍາມກາງລະດູໜາວ ນັບພັນຕົວ; ແລະ ນົກ Spot-billed pelican ທີ່ບິນຜ່ານ. ເກືອບທຸກໆຊະນິດພັນຂອງນົກທີ່ອາໄສຢູ່ດິນບໍລິເວນນ້ຳທີ່ໄດ້ຖືກບັນທຶກໄວ້ໃນໄລຍະການສຳຫຼວດນັ້ນແມ່ນພົບເຫັນຢູ່ໃນບຶງກຽດໂງ່ງນີ້ ໂດຍສະເພາະ. ບັນດາຊະນິດພັນເຫຼົ່ານີ້ ລວມມີ: ບ່ອນພັກທີ່ກວ້າງໃຫຍ່ຂອງນົກ harriers, ນົກ mixed Yellow wagtails Red-throated pipits (ເທົ່າທຶນວ່າເປັນນົກໃຫຍ່ທີ່ສຸດ ໃນ ສປປ ລາວ); Yellow-breasted bunting

(ຊະນິດພັນທີ່ໃກ້ຈະຖືກຂົ່ມຂູ່ຢູ່ທົ່ວໂລກ), Streaked weaves (ການບັນທຶກພຽງຊະນິດດຽວຂອງລາວ); ນົກຍາງ ສີບົວ ຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ (ສະຖານທີ່ຫາກິນພຽງບ່ອນດຽວທີ່ໄດ້ລາຍງານ); ນົກຍາງຈຳນວນຫຼາຍ; ນົກ Storkbilled kingfisher; ແລະ ນົກ rallid ຫຼາຍຊະນິດພັນ, ລວມທັງນົກ White-browed crake ທີ່ມີການບັນທຶກຄັ້ງທຳອິດຢູ່ພາກໃຕ້ຂອງ ສປປ ລາວ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ເພາະວ່າການປະກອບ ແລະ ຈຳນວນຂອງນົກນ້ຳແມ່ນມີການປ່ຽນແປງຫຼາຍກັບລະດູການ, ຈຶ່ງຈຳເປັນຈະຕ້ອງມີການສຳຫຼວດຕໍ່ໄປເພື່ອປະເມີນໃຫ້ໄດ້ຢ່າງເຕັມສ່ວນສະຖານະພາບຂອງຊະນິດພັນນົກທີ່ຢູ່ຕາມດິນບໍລິເວນນ້ຳແຫ່ງນີ້. ບັນຊີເຕັມຂອງຜົນການສຳຫຼວດໃນປີ 2008 ແມ່ນມີຢູ່ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 1.

ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມ

ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມຈຳນວນໜຶ່ງກໍມີຢູ່ໃນພື້ນທີ່ເຊັ່ນ ຟານ (*Muntiacus muntjak*), ກະຕ່າຍ, ເຫງັນຫາງກ່ານ (*Viverra sp*), ກໍຕີສັດເລືອຄານ, ກົບ-ຂຽດ, ຈີ່ໂກະຈີ່ຈຽມ, ກັບແກ້, ອີຮວກ ແລະ ປາ (ອຊນສ, 2001). ກະທົງ (*Bos gaurus*) ໄດ້ຖືກລາຍງານວ່າມີຢູ່ ພື້ນທີ່ ໃກ້ໆກັບບ້ານກຽດໂງ່ງ (IUCN, 2009a).

ບົດລາຍງານການສຳຫຼວດຂອງໂຄງການ BCI ໃນປີ 2008 ບັນທຶກວ່າຖິ່ນຢູ່ອາໄສທີ່ຢູ່ໃນແລວເຊື້ອມຕໍ່, ເຊິ່ງເປັນຕອນປ່າຫຼາຍປະເພດ ຕິດຈອດກັນ ແລະມີຫຼາຍບ່ອນເປັນປ່ອງຂາດ, ດິນບໍລິເວນນ້ຳ, ທ່າງຫຍ້າ ແລະ ແຫຼ່ງນ້ຳທີ່ມີນ້ຳຕະຫຼອດປີ, ແມ່ນສົມບູນແບບສຳລັບສັດໃຫຍ່ທີ່ມີກົບເລັບ ແລະ ຈຳພວກສັດທີ່ລ່າສັດອື່ນເປັນອາຫານ. ບັນດາຊະນິດພັນ ທີ່ອາດສູນພັນໃນ ສປປ ລາວ ເຊັ່ນ ແຮດນໍດຽວ (*Rhinoceros sondaicus*), Hog deer (*Axis porcinus*) ແລະ ຄວາຍປ່າ (*Bubalus amee*) ອາດຈະປະກົດໃຫ້ເຫັນເປັນຝູງ. Dhole (*Cuon alpines*), ເສືອດາວ (*Panthera pardus*), ເສືອ (*P.tigris*), ຊ້າງອາຊີ (*Elephas maximus*), Sambar (*Cervus unicolor*), ກະທົງ (*Bos gaurus*) ແລະ ບາງທີ່ອາດຈະມີໝີ (*Ursus spp.*), ພ້ອມໆກັບ Eld' s deer (*Cervus eldii*), ຈຳນວນນ້ອຍໆ, Banteng (*Bos javanicus*) ແລະ ບາງທີ່ອາດມີ Kouprey (*Bos sauveli*). ປະຈຸບັນນີ້, ວົງຄະນາຍາດຂອງສັດຈຳພວກນີ້ແມ່ນສູນຫາຍໄປແລ້ວ (Duckworth, 2008).

ເຖິງແມ່ນວ່າແຕ່ລະຊະນິດພັນອາດເກີດຂຶ້ນບາງຄັ້ງຄາວ, Duckworth ບັນທຶກວ່າມີນາກນ້ຳ (*Lutra sp(p)*). ເຖິງສີ່ຊະນິດພັນປະກົດຕົວໃຫ້ເຫັນ, ນາກນ້ຳທີ່ຖືກຈັບໄດ້ໃນທ້ອງຖິ່ນແມ່ນເຫັນມີຢູ່ເຂດເໜືອ ຂອງປ່າສະຫງວນເຊປຽນ ໃນປີ 1992-1993 (Duckworth *et al.* 1994, ໄດ້ອ້າງຄຳເວົ້າໃນ Duckworth 2008). ການທີ່ບໍ່ຄ່ອຍພົບເຫັນສັດຊະນິດນີ້ເຂົ້າໃຈວ່ານາກນ້ຳນັ້ນແມ່ນມີໜ້ອຍທີ່ສຸດ, ແລະ ກໍບໍ່ປະກົດເຫັນການຄ້າຂາຍນາກນ້ຳ ແລະ ຊິ້ນສ່ວນຕ່າງໆຂອງມັນໃນອາຊີຕາເວັນອອກສ່ຽງໃຕ້. ຊະນິດພັນອື່ນໆຂອງສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມທີ່ມີປະຊາກອນຍັງອາໄສຢູ່ໃນແລວເຊື້ອມຕໍ່ ກໍໄດ້ແກ່ເສືອໄຟ (*Felis chaus*) ແລະ Fishing cat (*Prionailurus vivermnus*), ເຊິ່ງສຳລັບ Fishing cat ນີ້ ແມ່ນຖືກຈັດເຂົ້າບັນຊີແດງຂອງຊະນິດພັນທີ່ໄກ້ສູນພັນຂອງ IUCN.

ການສຳຫຼວດໃນປີ 2008, Duckworth ໄດ້ພົບເຫັນສັນຍານຂ້ອນຂ້າງໜ້ອຍຂອງສັດປະເພດມີເລັບຕີນເປັນກົບ, ໂດຍມີແຕ່ໝູປ່າ, ຟານ (ສ່ວນຫຼາຍ ກໍໜ້າຈະເປັນຟານແດງທົ່ວໄປ (*M.muntjak*), ເຖິງແມ່ນວ່າ ຄຸນໂບລິນ & Baird (2008) ໄດ້ພົບວ່າສັນຍານຂອງ Sambar ມີຢູ່ເຂດອ້ອມແອ້ມບ້ານ ນາບອນ. ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ແມ່ນໄດ້ຖືກພົບເຫັນໂດຍກົງ: ກະຮອກ (*Callosciurus finlaysonii williamsori* ແລະ *Tamiops sp(p)*.); Northern treeshrew (*Tupaia belangeri*); Small Asian mongoose (*Herpestes javanicus*); ແລະ ກະຕ່າຍສະຫຍາມ (*Lepus peguensis*). ການບັນທຶກດຽວກ່ຽວກັບສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມທີ່ມີຄວາມສຳຄັນແກ່ການອະນຸລັກຢ່າງກວ້າງຂວາງກວ່ານັ້ນກໍຄື ເຫງັນຫາງກ່ານລາຍໃຫຍ່ຊະນິດດຽວ (*Viverra megaspila*) ໃນເຂດເສັ້ນທາງບ້ານ ທາງແບ່ງ-ອັດຕະປື, ໃກ້ໆກັບທາງລ້ຽວກັບຄືນບ້ານ ກຽດໂງ່ງ. Duckworth (2008) ບັນທຶກວ່າຊະນິດພັນນີ້ໃນປະຈຸບັນແມ່ນຫາຍາກ ແລະ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ເຊປຽນ ອາດເປັນຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສໃນໂລກ (ອ້າງຄຳເວົ້າ Austain 1999, Khounboline 2005, Lynam *et al.* 2005). ການ

ສຳພາດຕາມບ້ານໃນເດືອນ ທັນວາ 2007 (Khounboline & Baird 2008) ໄດ້ຢືນຢັນວ່າປະຊາກອນສັດໃຫຍ່ລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມ ແມ່ນຫຼຸດລົງຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ ແລະ ຫຼາຍຊະນິດພັນແມ່ນເລີ່ມສູນພັນໄປຈາກທ້ອງຖິ່ນ.

ອີງຕາມ RIS ໃນປີ 2011, ບຶງກຽດໂງ່ງ ແມ່ນບ່ອນຢູ່ໂດຍສະເພາະ ຂອງ ຫຼາຍຊະນິດພັນທີ່ໃກ້ຈະສູນພັນ, ດັ່ງທີ່ສະແດງໃນຕາຕະລາງ 1 ຂ້າງລຸ່ມ.

ຕາຕະລາງ 1: ບັນດາຊະນິດພັນທີ່ສຳຄັນ ທີ່ຖືກຂົ່ມຂູ່ ໃນບຶງກຽດໂງ່ງ

ຊື່ ທົ່ວໄປ	ຊື່ ທາງວິທະຍາສາດ	IUCN	CITES
ເຕົ້າມາເລ ກິນຫອຍ	<i>Malayemys subtrijuga</i>	ສ່ຽງຕໍ່ການຖືກທຳຮ້າຍ	ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ II
ຊ້ຳບາຣ	<i>Cervus unicolor</i>	ສ່ຽງຕໍ່ການຖືກທຳຮ້າຍ	-
ເສືອແມວດາວ	<i>Prionailurus bengalensis</i>	Least concern	ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ II (ໃຊ້ໃນປະເທດໄທ, ບັງກລາເທດ ແລະ ອິນເດຍ)
ແມວຈັບປາ	<i>Prionailurus viverrinus</i>	ໃກ້ຈະສູນພັນ	ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ II

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ອຊນສ, 2011

ປາ, ສັດເຄິ່ງບົກເຄິ່ງນ້ຳ ແລະ ສັດ ເລືອຄານ

ມີປາຫຼາຍຊະນິດພັນໃນເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳບຶງກຽດໂງ່ງ ແຕ່ວ່າບໍ່ທັນມີການສຶກສາທີ່ຄົບຖ້ວນກ່ຽວກັບເລື່ອງນີ້. ເມື່ອສຶກສາທຽບກັບເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳໃນພື້ນທີ່ອ້ອມແອ້ມນັ້ນ, ໃນບຶງກຽດໂງ່ງແມ່ນມີນ້ຳຄ້າງຢູ່ຕະຫຼອດປີ ແລະ ເພາະສະນັ້ນ ມັນຈຶ່ງເປັນພື້ນທີ່ໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນເປັນພິເສດສຳລັບປາທີ່ຈະມີຊີວິດຢູ່ໃນລະດູນ້ຳບົກແຫ້ງ. ບົດລາຍງານລະບຸວ່າໃນໃນລະດູຝົນໃນບຶງແຫ່ງນີ້ ມີປາ ສີ່ສິບສາມຊະນິດພັນ, ແລະຍັງມີຊະນິດພັນອື່ນເພີ່ມອີກທີ່ເຄື່ອນຍ້າຍມາຈາກສະຖານທີ່ແຫ່ງນີ້ເພື່ອມາວາງໄຂ່, ໃນຂະນະທີ່ 20 ຊະນິດພັນຂອງປາຍັງຄ້າງຢູ່ໃນພື້ນທີ່ ໃນລະດູແລ້ງ (IUCN, 2009a). ຊະນິດພັນປາທີ່ພົບເຫັນ ໃນເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳລວມມີປາດູກ Walking catfish (*Clarias* spp.), ປາຄໍ່ (*Channa atritata*), ແລະ ອ່ຽນ (*Monopterus albus*). ນອກນັ້ນ ຖິ່ນທີ່ຢູ່ອາໄສທາງນ້ຳຍັງຄິດວ່າເປັນບ່ອນຢູ່ຂອງ ເຕົ້ານ້ຳຈິດ ເຊັ່ນ ເຕົ້າ ມາເລ ກິນຫອຍ (*Malayemys subtrijuga*), ເຕົ້າ Elongated ທີ່ໃກ້ຈະສູນພັນ (*Indotestudo elongale*), ແລະ ເຕົ້າ ວັດຫົວເຫຼືອງ ທີ່ໃກ້ຈະສູນພັນ (*Hieremys annandalii*). ສັດເລືອຄານ ລວມມີ ງູ, ເຊັ່ນ ງູປາແຊກ (*Enhydryis jagori*), ງູນ້ຳ Gerard's water snake (*Gerarda prevostiana*). ງູຈີງອາງຄາງຂາວ (*Tremeresurus albolabris*), ແລະ ງູເທົ່າຈີງອ່າງ (*Naja* sp.). (ອຊນສ, 2011).

ຕາຕະລາງ 2 ແລະ 3 ຂ້າງລຸ່ມ ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ຊະນິດພັນປາທີ່ສໍາຄັນ ໃນເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳ ອີງຕາມລະດູການ

ຕາຕະລາງ 2: ຊະນິດພັນປາ ທີ່ສໍາຄັນ ໃນລະດູແລ້ງ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ	ຊື່ ທົ່ວໄປ	ຊື່ໃນທ້ອງຖິ່ນ
<i>Channa striata</i>	Snakehead murrel	ປາຄໍ່
<i>Channa gachua</i>	Dwarf Snakehead	ປາກັງ
<i>Clarias batrachus</i>	Walking catfish	ປາດູກ
<i>Clarias macrocephalus</i>	Bighead Catfish	ປາດູກ ອຸຍ
<i>Esomus metallicus</i>	Striped flying barb	ປາຊິວ
<i>Monopterus albus</i>	Swamp eel	ປາເອັນ
<i>Oreochromis niloticus</i>	Nile Tilapia	ປານິນ
<i>Rasbora aurotaenia</i>	Pale rasbora	ປາຊິວ ອີ້ວ
<i>Trichogaster trichopterus</i>	Blue Gourami	ປາກະເດິດ

ຕາຕະລາງ 3: ປາຊະນິດພັນຫຼັກ ທີ່ ເຄື່ອນຍ້າຍເຂົ້າເຂດບຶງ ເພື່ອປະສົມພັນ ໃນລະດູຝົນ

ຊື່ ວິທະຍາສາດ	ຊື່ທົ່ວໄປ / ຕະກູນ	ຊື່ໃນ ທ້ອງຖິ່ນ
<i>Channa sp.</i>	Channidae	ປາກວນ
<i>Channa sp.</i>	Channidae	ປາໂດ
<i>Cirrhinus sp.</i>	Cyprinidae	ປາແກງ
<i>Cirrhinus sp.</i>	Cyprinidae	ປາຂະແຍງ
<i>Danio sp.</i>	Cyprinidae	ປາວຽງໄຜ່
<i>Notopterus notopterus</i>	Asian Knifefish	ປາຕອງ
<i>Tetraodon sp.</i>	Tetraodontidae	ປາເປົ້າ

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ອຊນສ, 2011

1.5 ຄຸນຄ່າທາງເສດຖະກິດ, ສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳ

1.5.1 ປະຊາກອນ

ບຶງກຽດໂງ່ງເປັນທີ່ຕັ້ງພູມລຳເນົາຂອງປະຊາກອນຈຳນວນປະມານ 11,500 ຄົນຈາກ 8 ບ້ານທີ່ເປັນຫຼັກແຫຼ່ງ ແລະ ຫຼາຍໆບ້ານທີ່ຢູ່ຮອບນອກ¹ ທີ່ເພິ່ງພາອາໄສຢ່າງໜັກຕໍ່ດິນບໍລິເວນນ້ຳແຫ່ງນີ້ ແລະ ຊັບພະຍາກອນແມ່ນ້ຳທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງ. ປະຊາກອນສ່ວນຫຼາຍແມ່ນມີອາຊີບເຮັດນາເຊິ່ງສ່ວນໃຫຍ່ກໍປູກເຂົ້າ ແລະ ມີລາຍໄດ້ເພີ່ມຈາກຜະລິດຕະພັນຈາກດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແລະ ຜະລິດຕະພັນອື່ນໆຈາກປ່າເພື່ອເປັນອາຫານ, ໃຊ້ສອຍໃນຄົວເຮືອນ ແລະ ເພື່ອຂາຍ. ຂໍ້ມູນຂ່າວສານເພີ່ມເຕີມກ່ຽວກັບປະໂຫຍດທາງເສດຖະກິດຂອງທີ່ດິນບໍລິເວນນ້ຳແມ່ນມີຢູ່ຂໍ້ 6.2 ຂ້າງລຸ່ມນີ້.

ເມືອງປະທຸມພອນ, ບ່ອນທີ່ເປັນທີ່ຕັ້ງຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳ, ເປັນໜຶ່ງໃນ 72 ເມືອງ ໃນ ສປປ ລາວ ທີ່ໄດ້ຖືກລະບຸວ່າເປັນເມືອງທຸກຍາກ (ນອກນີ້ກໍຮູ້ກັນວ່າ “ເມືອງທຸກຍາກ”) (*Socio-Economic Atlas of Lao PDR*). ຂໍ້ມູນທີ່ ໂຄງການ LLS ຂອງ IUCN ໄດ້ເກັບກຳ ໃນ 11 ບ້ານ ຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳ (ໃນນັ້ນ 4 ບ້ານເປັນບ້ານຫຼັກແຫຼ່ງ / ບ້ານຢູ່ຮອບນອກ ຂອງ ບຶງ) ລະຫວ່າງປີ 2008 ແລະ 2010 ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ໃນປີ 2010, ໃນຈຳນວນ 1,128 ຄົວເຮືອນ, ມີ 208 ຄົວເຮືອນ ເປັນຄອບຄົວ “ທຸກຍາກ” ຫຼື “ທຸກຍາກຫຼາຍ” ເຊິ່ງອັດຕາຄວາມທຸກຍາກ ແມ່ນ 18%. ມີຈຳນວນຄົວເຮືອນຫຼາຍກວ່າເລັກ ນ້ອຍ ທີ່ຖືວ່າ “ກຸ້ມຢູ່ກຸ້ມກິນ” ຄື 234 ຄົວເຮືອນ (20%) ຈາກຈຳນວນທັງໝົດ 1,128 ຄົວເຮືອນ. ໃນລະຫວ່າງ 4 ບ້ານທີ່ເປັນບ້ານຫຼັກແຫຼ່ງ ຫຼື ບ້ານຢູ່ຮອບນອກ ຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳ, ເຊິ່ງມີ 39 ຄົວເຮືອນ ຈາກຈຳນວນ 375 ຄົວເຮືອນ ເປັນຄົວເຮືອນທີ່ທຸກຍາກ ຫຼື ທຸກຍາກຫຼາຍ, ອັດຕາຄວາມທຸກຍາກແມ່ນຂ້ອນຂ້າງຕໍ່າ ຄື 10.4% (ກະລຸນາເບິ່ງລາຍລະອຽດໃນ ຕາຕະລາງ 5 ຂ້າງລຸ່ມ).

ອີງຕາມບົດລາຍງານຈາກໂຄງການ BCI (ADB, 2009), ຂະໜາດສະເລ່ຍຂອງຄົວເຮືອນໃນພື້ນທີ່ນີ້ແມ່ນປະມານ 6 ຄົນ, ເຊິ່ງສູງກວ່າຂະໜາດສະເລ່ຍຂອງເມືອງ. ຄວາມໜ້າແໜ້ນຂອງປະຊາກອນໃນບັນດາບ້ານຂອງ BCI ຄາດວ່າ ປະມານ 40 ຄົນ / ກິໂລຕາແມັດ, ຄ້າຍຄຽງກັບຄວາມໜ້າແໜ້ນຂອງປະຊາກອນ ເມືອງ ປະທຸມພອນ, ແຕ່ວ່າສູງກວ່າຄວາມໜ້າແໜ້ນສະເລ່ຍແຫ່ງຊາດຫຼາຍຄືຄວາມໜ້າແໜ້ນໃນລະດັບຊາດແມ່ນ 24.8. ອັດຕາການເຕີບໂຕຂອງປະຊາກອນໃນບັນດາບ້ານໂຄງການ BCI ກໍເຫັນວ່າສູງກວ່າອັດຕາສະເລ່ຍແຫ່ງຊາດ; ຄວາມໜ້າແໜ້ນສູງຂອງປະຊາກອນສົມທົບກັບອັດຕາການເຕີບໂຕສູງຂອງພົນລະເມືອງໜ້າເຖິງຄວາມກົດດັນທີ່ສູງຂຶ້ນຕໍ່ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, ໂດຍສະເພາະໃນເມື່ອບ້ານເຫຼົ່ານັ້ນເພິ່ງອາໄສ ຕໍ່ຊັບພະຍາກອນເຫຼົ່ານັ້ນເພື່ອການດຳລົງຊີວິດຂອງຕົນ.

¹ ບົດບັນທຶກກ່ຽວກັບ ບ້ານຕ່າງໆ ຂອງພື້ນທີ່ ບຶງກຽດໂງ່ງ: ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບ ບ້ານ ສະແດງໃນ ບົດລາຍງານສະບັບນີ້ ແມ່ນ ເອົາມາຈາກບົດລາຍງານຫຼາຍສະບັບ ທີ່ຖືກສ້າງຂຶ້ນສຳລັບຫຼາຍໂຄງການໃນພື້ນທີ່, ລວມທັງ ໂຄງການ BCI ຂອງ ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (ADB), ໂຄງການ LLS ຂອງ IUCN ແລະ ບົດເອກະສານຕ່າງໆ ສຳລັບການແຈ້ງຊື່ ເອົາພື້ນທີ່ ເຂົ້າໃນ Ramsar. ແຕ່ລະໂຄງການແມ່ນສຸມໃສ່ ບ້ານທົດລອງ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນພຽງເລັກນ້ອຍ ເຖິງແມ່ນວ່າ ມີການທັບຊ້ອນກັນຫຼາຍຢ່າງ. ສຳລັບຈຸດປະສົງຂອງບົດລາຍງານສະບັບນີ້, ພວກເຮົາຖືວ່າ 8 ບ້ານຫຼັກແຫຼ່ງເຫຼົ່ານີ້, ແມ່ນຖືກອ້າງອີງ ຕາມຂໍ້ກຳນົດ ກ່ຽວກັບບຶງກຽດໂງ່ງ (2010) ແລະ ຫຼາຍໆບ້ານ ທີ່ຢູ່ອ້ອມແອ້ມ. ກະລຸນາເບິ່ງ ເອກະສານຄັດຕິດ 3 ສຳລັບລາຍຊື່ຂອງບ້ານທັງໝົດ ທີ່ລວມຢູ່ໃນ ບົດສຶກສາຕ່າງໆ ໃນພື້ນທີ່.

IUCN ສປປ ລາວ (2008a) ລາຍງານວ່າບ້ານໃນໂຄງການ BCI ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຄ້າຍຄຽງກັນກ່ຽວກັບເສັ້ນທາງເຂົ້າບ້ານ ແລະ ໄລຍະທ່າງຈາກຕົວເມືອງປະທຸມພອນ, ເຖິງແມ່ນວ່າເສັ້ນທາງເຂົ້າໃນລະດູຝົນແມ່ນຍາກກວ່າ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ມີ ພຽງແຕ່ສອງບ້ານມີຊ່ອງທາງເຂົ້າເຖິງຕະຂ່າຍໃຫຍ່ສະໜອງກະແສໄຟຟ້າ, ໃນຂະນະທີ່ໜຶ່ງບ້ານມີເຂື່ອນໄຟຟ້າຂະໜາດນ້ອຍ ເປັນຜູ້ສະໜອງກະແສໄຟຟ້າ.

ປະຊາຊົນພື້ນທີ່ບຶງກຽດໂງ່ງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນລາວລຸ່ມ, ຊົນເຜົ່າທີ່ໃຫຍ່ກວ່າໝູ່ໃນ ສປປ ລາວ. ອີງຕາມທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (2009), ແລວເຊື່ອມຕໍ່ເຊປ່ຽນ - ດົງຫົວສາວ, ທີ່ຕັ້ງຢູ່ໃນເມືອງປະທຸມພອນນັ້ນເປັນພູມລຳເນົາຂອງສາມຊົນເຜົ່າ ຄື: ລາວລຸ່ມ, ເຜົ່າຍວນ ແລະ ເຜົ່າບຣາວ. ສ່ວນຫຼາຍຂອງບັນດາບ້ານໃນເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳແມ່ນຖືວ່າເປັນລາວລຸ່ມ, ມີແຕ່ບ້ານຫ້ວຍໂກະ, ເຊິ່ງ ເປັນບ້ານທີ່ຢູ່ຮອບນອກຂອງເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳເທົ່ານັ້ນເປັນບ້ານເຜົ່າບຣາວ. ບົດລາຍງານບັນທຶກວ່າບ້ານສ່ວນຫຼາຍທີ່ອ້າງວ່າເປັນ ລາວແມ່ນຮັບຮູ້ວ່າໃນອະດີດມີການປົນເປກັບກຸ່ມຊົນເຜົ່າດັ້ງເດີມຄືມອນ-ຂະແມໃນຂົງເຂດນີ້, ແຕ່ວ່າປະຈຸບັນພວກເຂົາກາຍເປັນ ລາວ. ບ້ານເຫຼົ່ານີ້ຈຳນວນໜຶ່ງແມ່ນຕັ້ງຢູ່ເຂດນີ້ໄດ້ຫຼາຍສະຕະວັດມາແລ້ວ, ໃນຂະນະທີ່ບ້ານອີກຈຳນວນໜຶ່ງໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນເມື່ອບໍ່ ດົນມານີ້ເມື່ອເວລາປະຊາຊົນໄດ້ຍົກຍ້າຍໄປສູ່ພື້ນທີ່ໃໝ່.

1.5.2 ປະໂຫຍດທາງເສດຖະກິດ

ດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວຢູ່ຂ້າງເທິງ, ປະຊາຊົນຫຼາຍກວ່າ 11,500 ຄົນ ໃນ 13 ບ້ານແມ່ນອາໄສເພິ່ງພາດິນບໍລິເວນນ້ຳເພື່ອການດຳລົງຊີວິດ, ເຊິ່ງຕົ້ນຕໍມາຈາກການຫາປາ ແລະ ການເກັບຜັກປ່າ. ໂດຍມີພື້ນທີ່ພຽງແຕ່ປະມານ 3,000 ກວ່າ ເຮັກຕາ, ດິນບໍລິເວນນ້ຳບຶງກຽດ ໂງ່ງ ກໍຍັງອຳນວຍປະໂຫຍດຢ່າງມະຫາສານໂດຍກົງ ແລະ ທາງອ້ອມໃຫ້ແກ່ບັນດາຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ. ຕາມການປະເມີນໃນປີ 2008ດິນບໍລິເວນນ້ຳແຫ່ງນີ້ໄດ້ໃຫ້ມູນຄ່າທາງເສດຖະກິດໂດຍກົງໃນແຕ່ລະປີປະມານ 897,607 US\$ (Khamlibounthavi, 2008). ບົດຄົ້ນຄວ້າດ້ານເສດຖະກິດ ທີ່ທຶມງານຂອງໂຄງການ LLS ແລະ ນັກສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ໄດ້ດຳເນີນການໃນເຂດ ດິນບໍລິ ເວນນ້ຳ ແລະ ຮ່ວມກັບບັນດາຊຸມຊົນທີ່ດຳລົງຊີວິດ ໃນ ແລະ ອ້ອມຮອບ ພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ ໃນປີ 2009 (IUCN, 2009b) ສາມາດໄດ້ຕົວເລກທີ່ມີການກວດແກ້ ກ່ຽວກັບ ຜົນປະໂຫຍດທາງເສດຖະກິດໃນແຕ່ລະປີ ເປັນ 849,682 US\$ (ເບິ່ງຕາຕະລາງ 4). ຜົນການຄົ້ນຄວ້າຄັ້ງນີ້ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນສອດຄ່ອງ ກັບ ການປະເມີນກ່ອນໜ້ານີ້ ເຖິງແມ່ນວ່າ ໄດ້ໃຊ້ຊຸດຂໍ້ມູນ ທີ່ແຕກຕ່າງກັນ.

ຕາຕະລາງ 4: ມູນຄ່າທາງເສດຖະກິດໃນແຕ່ລະປີ ທີ່ມາຈາກ ບຶງກຽດໂງ່ງ ໃນປີ 2009

ເນື້ອໃນ	ການເກັບກູ້ / ປີ (ໂຕນ)	US\$	ສ່ວນຮ້ອຍຂອງມູນຄ່າທັງໝົດ
ປາ	227.4	519,355	61
ອ່ຽນ	37.00	82,235	9.7
ກີບ	137.1	112,600	13
ຫອຍ	13.00	3,058	0.3
ຜັກ	5.70	1,411	0.17
ເຂົ້າ	724.4	131,011	15.4
ລວມທັງໝົດ	1,144.6	849,682	100

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: IUCN, 2009b

ຕົວເລກ 849,682 US\$ ນີ້ສາມາດເສີມເຕີມໃສ່ຜົນປະໂຫຍດທາງເສດຖະກິດຈາກການລ້ຽງສັດກິນຫຍ້າ ແລະ ການທ່ອງທ່ຽວ. ອີງຕາມ IUCN (2008), ບຶງກຽດໂງ່ງເປັນທົ່ງຫຍ້າສໍາລັບຊ້າງ, ຄວາຍ ແລະ ງົວ 4,350 ຕົວ ເຊິ່ງສາມາດລ້ຽງສັດໄດ້ 5.430 ຕົວ ທີ່ກິນຫຍ້າເກືອບ 40,000 ໂຕນ ຂອງພືດທີ່ເກີດໃນ ບຶງ. ຖ້າປະເມີນມູນຄ່າ 3 ບາດ ຕໍ່ 15 ກິໂລກຣາມ, ອາຫານທີ່ຊື້ສໍາລັບ ສັດກໍຈະຕົກເປັນຈໍານວນ 263,000 US\$ ຕໍ່ປີ (ກະລຸນາເບິ່ງ ຂໍ້ 6.2.1 ກ່ຽວກັບ ກະສິກໍາ ຂ້າງລຸ່ມ ເພື່ອລາຍລະອຽດເພີ່ມ ເຕີມ). ລາຍໄດ້ຂອງການທ່ອງທ່ຽວຈາກການຂີ່ຊ້າງແຕ່ຢ່າງດຽວກໍຍັງໄດ້ຫຼາຍກວ່າ 20,000 US\$ ຕໍ່ປີ, ເມື່ອເອົາຕົວເລກນີ້ບວກ ເຂົ້າກັບມູນຄ່າທາງເສດຖະກິດຂອງບຶງກໍເກືອບຈະຮອດ 1,132,000 US\$ ໃນແຕ່ລະປີ.

ອີງຕາມທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ (2009), ປະຊາຊົນໃນບາງບ້ານທີ່ຢູ່ໃນພື້ນທີ່ແລວເຊື້ອມຕໍ່, ເຊັ່ນ ບ້ານ ຫ້ວຍໂກະ, ບ່ອນທີ່ມີ ທີ່ດິນໜ້ອຍ, ໄດ້ເລີ່ມເຮັດວຽກເປັນແຮງງານຮັບຈ້າງເພື່ອມີລາຍຮັບເພີ່ມ. ຈໍານວນໜຶ່ງກໍໄປຊອກຮັບຈ້າງເຮັດວຽກຢູ່ສວນກາເຟທີ່ ປາກຊ່ອງ ຫຼື ຕາມສະຖານທີ່ຢູ່ໃກ້ຄຽງ; ຈໍານວນໜຶ່ງຍັງເຄື່ອນຍ້າຍໄປປະເທດໄທເພື່ອຊອກຫາໂອກາດທີ່ດີກວ່າ. ສ່ວນບັນດາຄົວ ເຮືອນທີ່ຮັ່ງມີແຕ່ກໍເຮັດທຸລະກິດຂະໜາດນ້ອຍ ເຊັ່ນ: ເປີດຮ້ານຂາຍເຄື່ອງ, ບໍລິການຂົນສົ່ງ ແລະ ຫັດຖະກໍາ.

ຕາຕະລາງ 5: ຂໍ້ມູນ ການສໍາຫຼວດດ້ານ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ສໍາລັບ 11 ບ້ານ ໃນໂຄງການ LLS, 2008-2010
 ແຫຼ່ງ: ບັນທຶກ ຂອງ ໂຄງການ IUCN ສປປ ລາວ, W* = ບ້ານຫຼັກແຫຼ່ງ ໃນເຂດບຶງ | ບ້ານຢູ່ຮອຍບນອກ

ບ້ານ	ຄິວເຮືອນ (LLS/2008)						ຄິວເຮືອນ (LLS/2010)						ຄົນ				
	ທຸກຍາກ ຫຼາຍ	ທຸກຍາກ	ປານກາງ	ຮັ່ງມີ	ລວມ	ທຸກຍາກ ຫຼາຍ	ທຸກ	ປານກາງ	ຮັ່ງມີ	ລວມ	ເດັກນ້ອຍ < 14 ປີ		ຜູ້ອາຍຸສູງ		ແມ່ຍິງ		
											ລວມ	ແມ່ຍິງ	ລວມ	ຊ>60	ຍ>55	ລວມ	ໜ້າຍ/ຮ້າງ
ສົມສຸກ	0	6	61	10	77	0	6	58	13	77		229	53	33	20	107	6
ນາບອນ	1	13	73	0	87	0	0	60	28	88		217	53	26	27	145	11
ເລົາງາ	12	47	41	2	102	5	26	70	5	106		316	32	16	16	244	8
ສະໂນດ (W*)	0	17	70	31	118	0	7	58	53	118		233	71	38	33	154	11
ທົບສອກ (W)	3	1	71	12	87	3	1	70	13	87		165	47	16	31	180	20
ທ່າຮູ້ (W)	0	10	41	34	85	0	10	41	34	85		165	59	28	31	135	15
ນາກອກ	0	14	70	31	115	0	11	67	37	115		243	37	21	16	106	33
ນ້ຳອ້ອມ	19	61	65	6	151	19	59	67	6	151		274	97	66	31	183	14
ຫົງພະ	3	33	49	12	97	3	33	49	13	98		155	92	41	51	144	17
ຫ້ວຍໂກະ (W)	0	19	12	0	31	0	19	12	0	31		67	8	3	5	32	4
ກຽດໂງ່ງ (W)	0	30	101	26	157	0	6	134	32	172		341	90	40	50	186	25
ລວມທັງໝົດ	38	251	654	164	1107	30	178	686	234	1128		2405	639	328	311	1128	164

ການກະສິກຳ

ດັ່ງທີ່ໄດ້ໃຫ້ຂໍ້ສັງເກດຂ້າງເທິງ, ປະຊາຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນຕົ້ນຕໍແມ່ນອາໄສການກະສິກຳແບບພໍຸ່່ມກິນ, ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະ ການຫາປາເພື່ອເປັນລາຍໄດ້ ແລະ ການຕອບສະໜອງດ້ານສະບຽງອາຫານ ຢູ່ໃນ ແລະ ອ້ອມຮອບດິນບໍລິເວນນ້ຳບຶງກຽດໂງ້ງ. ໃນລະດູຝົນ ຊາວບ້ານໃນທ້ອງຖິ່ນປູກເຂົ້າ ແລະ ນ້ຳຈາກບຶງຍັງເປັນສິ່ງສະໜັບສະໜູນ ໃນການເຮັດສວນ. ນອກນັ້ນຊາວບ້ານຍັງຈັບປາ ແລະ ເກັບຜັກຕະຫຼອດປີຈາກບຶງ ແລະ ໃຊ້ເຮືອເພື່ອການຫາປາ ແລະ ການປູກຝັງ. ດັ່ງທີ່ສະແດງໃນ ຕາຕະລາງ 8 ຂ້າງລຸ່ມ, IUCN ໄດ້ວັດແທກໃນພື້ນທີ່ບຶງ ໃນປີ 2009 ໄດ້ພົບວ່າມີທັງນາປູກເຂົ້າ 322 ເຮັກຕາ ແລະ ເນື້ອທີ່ສວນປະມານ 4.5 ເຮັກຕາ. ເຂົ້າທີ່ປູກໃນ ແລະ ອ້ອມຮອບບຶງມີມູນຄ່າປະມານປີລະ 130,000 ໂດລາ (IUCN, 2009b). ມີແນວພັນເຂົ້າພິເສດໃນພື້ນທີ່ທີ່ສາມາດປັບຕົວເຂົ້າກັບສະພາບເງື່ອນໄຂໃນທ້ອງຖິ່ນ, ເຊັ່ນເຂົ້າລອຍ.

ດິນບໍລິເວນນ້ຳແຫ່ງນີ້ຍັງເປັນທີ່ດິນທີ່ເປັນທັງຫຍ້າສຳລັບສັດລ້ຽງຫຼາຍກວ່າ 4,000 ຕົວ, ເຊິ່ງລວມມີງົວ, ຄວາຍ ແລະ ຊ້າງ, ທີ່ກິນຫຍ້າທີ່ເກີດໃນດິນບໍລິເວນນ້ຳ. ພະນັກງານການປົກຄອງແຂວງຈາກປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເຊປຽນໄດ້ສ້າງບັນຊີຈຳນວນສັດລ້ຽງສຳລັບແຕ່ລະບ້ານໃນຈຳນວນ 19 ບ້ານ ເຊິ່ງອາດຈະຄາດວ່າຈະເປັນຫຍ້າທີ່ລ້ຽງສັດຂອງເຂົາເຈົ້າຢູ່ໃນ ແລະ ອ້ອມຮອບ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ. ນີ້ກໍສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າເກືອບ 80% ຂອງສັດທີ່ກິນຫຍ້າໃນເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳນັ້ນເປັນສັດຂອງ 9 ບ້ານເຫຼົ່ານັ້ນ, ໂດຍມີພຽງແຕ່ 22% ຂອງຈຳນວນສັດທີ່ມາຈາກບ້ານທີ່ຢູ່ຮອບນອກ. ສະເພາະແຕ່ສາມບ້ານຄືກຽດໂງ້ງ, ພະໂພ ແລະ ຜາລາຍບົກເທົ່ານັ້ນກໍກວມໄປແລ້ວເຖິງ 50% ຂອງຫຍ້າທີ່ສັດກິນທັງໝົດ. 5 ບ້ານ ຄື: ຄອນທູດ, ຈອງຫ້ວຍ, ຕ້ອຍ, ຫ້ວຍໂກະ ແລະ ຫ້ວຍໝາກ ແມ່ນບໍ່ລ້ຽງສັດຂອງຕົນຢູ່ໃນດິນບໍລິເວນນ້ຳ, ເພາະສະນັ້ນຈຳນວນທັງໝົດຂອງບ້ານທີ່ລ້ຽງສັດຂອງພວກຕົນຢູ່ໃນບຶງກຽດໂງ້ງຈຶ່ງມີ 14 ບ້ານ (IUCN, 2008b).

ຕາຕະລາງ 6: ສັງລວມສະຖິຕິສັດລ້ຽງ ຂອງ 19 ບ້ານຢູ່ອ້ອມບຶງ ກຽດໂງ້ງ

ບ້ານ	ສັດທັງໝົດ				ສັດທີ່ກິນຫຍ້າໃນບຶງ				% ຂອງສັດລ້ຽງທີ່ໃຊ້ ບຶງ	ສ່ວນແບ່ງໃນບຶງ
	ຊ້າງ	ຄວາຍ	ງົວ	ຫົວໜ່ວຍຫຍ້າ	ຊ້າງ	ຄວາຍ	ງົວ	ຫົວໜ່ວຍຫຍ້າ		
ກຽດໂງ້ງ	15	437	347	1153	15	437	347	1153	100	21
ຜາລາຍ ບົກ	0	424	315	951	0	424	315	951	100	18
ຜາບໍ່	3	197	436	762	3	197	436	762	100	14
ນາທອງ	3	86	267	426	3	86	267	426	100	8
ພິມມະລີ	1	81	327	459	1	40	327	397	87	7
ແກແລໃຫຍ່	0	46	312	381	0	25	310	348	91	6
ຜາກ້າ	1	169	301	565	1	32	101	159	28	3
ແກແລນ້ອຍ	0	8	50	62	0	8	50	62	100	1
ລວມຈຳນວນບ້ານຫຼັກແຫຼ່ງ	23	1448	2355	4757	23	1249	2153	4257	89	78
ສະໝິງ	3	175	85	378	3	175	85	378	100	7
ທາຮູ້	0	133	105	305	0	133	105	305	100	6

ທົບສອກ	1	83	96	231	1	70	82	197	85	4
ບຶງກອກ	0	47	117	188	0	47	117	188	100	3
ສະໂນດ	1	85	141	279	0	0	70	70	25	1
ທົ່ງສາຍ	0	47	125	196	0	0	37	37	19	1
ຄອນຕູ	0	100	118	268	0	0	0	0	0	0
ຈອງຫວຍ	0	93	40	180	0	0	0	0	0	0
ຕ້ອຍ	0	36	520	574	0	0	0	0	0	0
ຫ້ວຍໂກະ	0	45	34	102	0	0	0	0	0	0
ຫ້ວຍໝາກ	0	18	18	45	0	0	0	0	0	0
ລວມຈຳນວນບ້ານ ຮອບນອກ	5	862	1399	2742	4	425	496	1174	43	22
ລວມຈຳນວນບ້ານທັງ ໝົດ	28	2310	3754	7499	27	1674	2649	5430	72	100

ເພາະສະນັ້ນມູນຄ່າທາງເສດຖະກິດຂອງຫຍ້າຈຶ່ງສູງ. ຖ້າວ່າໂດຍສະເລ່ຍງົວຕົວໜຶ່ງກິນຫຍ້າສິດທີ່ລະລາຍໄດ້ 20 ກິໂລ ຕໍ່ມື້, ຕະຫຼອດປີ, ຫຍ້າທີ່ສັດລວມທັງໝົດ 5,430 ຕົວ ກໍຈະກິນຫຍ້າໝົດ 39,439,000 ກິໂລ, ຫຼື ເກືອບ 40,000 ໂຕນ ຂອງພືດ ໃນດິນບໍລິເວນນີ້ (IUCN, 2008b).

ການຫາປາ ແລະ ຜະລິດຕະພັນເຄື່ອງປ່າອື່ນໆຈາກດິນບໍລິເວນນີ້

ຍ້ອນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນຢ່າງກວ້າງຂວາງຂອງຖິ່ນຢູ່ອາໄສ ແລະ ຄວາມອຸດົມສົມບູນ ຂອງ ປາ, ຊາວບ້ານໃນທ້ອງຖິ່ນຈາກ ບັນດາບ້ານໃຫຍ່ ທີ່ຢູ່ອ້ອມດິນບໍລິເວນນີ້ແຕ່ລະປີແມ່ນຫາປາໄດ້ ປະມານ 227 ໂຕນ, ຊັບພະຍາກອນສັດນ້ຳ ອື່ນໆປະມານ 187 ໂຕນ ແລະ ຜັກປະມານ 5-6 ໂຕນ; ປາ ແລະ ອ່ຽນ ລວມກັນຮອດ 70.7% ຂອງມູນຄ່າທາງເສດຖະກິດທັງໝົດຈາກ ດິນບໍລິເວນນີ້ (IUCN, 2009a).

ເຕັກນິກການຫາປາແມ່ນບໍ່ປ່ຽນແປງຫຼາຍໃນຊຸມປີໜຶ່ງມານີ້, ແຕ່ວ່າປະຈຸບັນມີປະຊາຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ໃນພື້ນທີ່ຫຼາຍກວ່າເກົ່າ ແລະ ເພາະສະນັ້ນຈຶ່ງມີການແຂ່ງຂັນກັນຍາດແຍ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ. ອັນທີ່ສຳຄັນເປັນພິເສດກໍແມ່ນຈຳນວນຂອງການໃຊ້ວິທີ ເຄິ່ງທຳມະຊາດເພື່ອຈັບປາ (ຂຸດຫຼຸມປາ) ເຊິ່ງຊາວບ້ານໃນພື້ນທີ່ເປັນເຈົ້າຂອງ. ໜອງຂັງປາເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນຕັ້ງຢູ່ໃນພື້ນທີ່ຕ່າງໆທີ່ບົກ ແຫ້ງໃນລະດູແລ້ງ. ຄົນທີ່ຫາປາຈະເອົາພືດຫຍ້າອັດຫຼຸມນັ້ນໃຫ້ເຕັມ. ເມື່ອດິນບໍລິເວນນີ້ບົກແຫ້ງລົງປາກໍຈະຂ້ອນກັນຢູ່ໃນຫຼຸມ ເຫຼົ່ານັ້ນ. ຈາກນັ້ນ, ເມື່ອພື້ນທີ່ດິນບໍລິເວນນີ້ທີ່ຢູ່ອ້ອມນັ້ນແຫ້ງ, ຕາມທຳມະດາໃນເດືອນ ມີນາ ແລະ ເມສາ, ພວກຊາວບ້ານກໍ ຈະເອົາຫຍ້ານັ້ນອອກຈາກຫຼຸມເຫຼົ່ານັ້ນ, ເຂົາເຈົ້າສະນ້ຳອອກ, ແລ້ວກໍງົມເອົາປາ (ລວມທັງອ່ຽນ). ຄອບຄົວຈຳນວນໜຶ່ງກໍມີຫຼຸມ ປາເຫຼົ່ານີ້ຫຼາຍຫຼຸມ. ໄດ້ມີການລາຍງານວ່າມີພືດຕິກຳການຫາປາແບບທຳລາຍຈຳນວນໜຶ່ງ, ເຊັ່ນການໃຊ້ກະແສໄຟຟ້າຈັບປາ ແລະ ການລະບາຍນ້ຳອອກຈາກໜອງຂອງພວກຕົນເພື່ອເອົາປາໃນລະດູແລ້ງ (ເບິ່ງ Baird and Shoemaker 2008; Claridge et al. 1997)

IUCN ສປປ ລາວ ໄດ້ດຳເນີນການການວິເຄາະທີ່ມີຄວາມໝາຍສຳຄັນບົດບາດຂອງເຄື່ອງປ່າຂອງດົງໃນເສດຖະກິດຂອງທ້ອງຖິ່ນ ສຳລັບໂຄງການ BCI ແລະ ໂຄງການ LLS ໃນເວລາຕໍ່ມາ. ຕາຕະລາງຂ້າງລຸ່ມນີ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ 11 ຊະນິດທີ່

ສໍາຄັນກວ່າໝູ່ ໃນ 11 ບ້ານ ຂອງໂຄງການ BCI ອີງຕາມຂໍ້ມູນເຫຼົ່ານັ້ນ, ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ 5 ຊະນິດທໍາອິດທີ່ ຊາວບ້ານເກັບກູ້ ແມ່ນ: ໝາກຈອງ (323 ຄະແນນ), ເຄືອແຮມ (197 ຄະແນນ), ນໍ້າຜັງ (153 ຄະແນນ), ໝາກແໜ່ງ (143 ຄະແນນ), ແລະ ຂີ້ຊີ (54 ຄະແນນ). ໃນຂະນະທີ່ ໜໍ່ໄມ້ ແລະ ຕົ້ນຂ່າ (*Alpinia spp.* ໃຊ້ໃນການເຮັດສາດ) ກໍ່ຖືກຈັດຢູ່ໃນອັນດັບສູງ ເໝືອນກັນ, ຊັບພະຍາກອນເຫຼົ່ານີ້ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເພື່ອການນໍາໃຊ້ພາຍໃນຄອບຄົວ ແລະ ມີຄ່າສໍາລັບຕະຫຼາດບໍ່ສູງ. ລາຍ ລະອຽດ ກ່ຽວກັບເຄື່ອງປ່າຂອງດົງໃນເຂດຂອງໂຄງການ BCI ສະແດງອອກໃນຕາຕະລາງ 7 ໃນໜ້າຕໍ່ໄປ.

ວຽກງານຂອງ IUCN ສປປ ລາວ ຫຼັງຈາກຜ່ານໂຄງການ LLS ກໍ່ໄດ້ພົບວ່າປະມານ 89% ຂອງຄອບຄົວໃນພື້ນທີ່ພາກັນເກັບກູ້ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ. ຄວາມພະຍາຍາມ ຂອງ IUCN ທີ່ຈະສົ່ງເສີມການເກັບກູ້ໝາກຈອງແບບຍືນຍົງໄດ້ພາໃຫ້ເກີດມີການຄຸ້ມຄອງ ໝາກຈອງດີກວ່າເກົ່າ ແລະ ເຮັດໃຫ້ລາຍໄດ້ ໃນທ້ອງຖິ່ນຈາກເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ເພີ່ມຂຶ້ນ. (IUCN, 2009d).

ຕາຕະລາງ 7: ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງທີ່ສໍາຄັນ ທີ່ປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນລາຍຮັບເປັນເງິນສົດ ຂອງຄອບຄົວ, ທີ່ຊາວບ້ານ ຈັດລໍາດັບຕາມ ຄວາມສໍາຄັນໃນ 11 ບ້ານ ຂອງ ໂຄງການ BCI.

ຜະລິດຕະພັນ	ຊື່ໃນພາສາ ລາວ	ນາບອນ	ສົມສຸກ	ເລົາຫຍ້າ	ນໍ້າອ້ອມ	ທັງພະ	ສະໂນດ	ທົບສອກ	ກຽດໂງ່ງ	ຫ້ວຍໂກະ	ທ່າຮູ້	ນາກອກ	ລວມທັງໝົດ	%
Malva nut	ໝາກຈອງ	35	37	37	35	26	24	26	27	22	24	30	323	29%
Berberine	ເຄືອແຮມ	15	16	16	15	19	20	20	20	16	22	19	197	18%
Honey	ນໍ້າຜັງ	20	21	21	20	24	22	0	0	24	0	0	153	14%
Cardamom	ໝາກແໜ່ງ	20	16	16	20	0	18	0	0	18	20	16	143	13%
Bamboo	ໜໍ່ໄມ້	0	0	0	0	17	0	23	0	20	18	22	99	9%
Damar Resin	ຂີ້ຊີ	10	11	11	10	0	0	0	13	0	0	0	54	5%
Galangal	ຂ່າ	0	0	0	0	14	16	17	0	0	0	0	47	4%
Tinospora	ເຂົ້າຮໍ	0	0	0	0	0	0	14	0	0	16	0	30	3%
Rattans	ຫວາຍ	0	0	0	0	0	0	0	24	0	0	0	24	2%
Oleoresin	ນໍ້າມັນຍາງ	0	0	0	0	0	0	0	16	0	0	0	0	1%
Mushroom	ເຫັດ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	1%
ຈໍານວນນັບສະເລ່ຍ*		100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	1100	100%
ຈໍານວນນັບຕົວຈິງ		20	19	19	20	42	45	35	45	45	45	37	372	

* ຍາກທີ່ຈະສົມທຽບຄະແນນຕົວຈິງ ເພາະວ່າ ບ້ານຕ່າງກັນ ກໍ່ໃຊ້ຈໍານວນຕົວນັບທີ່ແຕກຕ່າງກັນ. ຄະແນນຕົວຈິງ ຈະສາມາດທຽບໄດ້ ໂດຍການຄູນຄະແນນສໍາລັບແຕ່ລະບ້ານ ເພື່ອບວກເຂົ້າກັບຕົວນັບທັງໝົດ 100

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: IUCN, 2009c

ປະໂຫຍດອື່ນໆ

ດິນບໍລິເວນນ້ຳຍັງມີຄຸນຄ່າທາງເສດຖະກິດສຳລັບຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດອື່ນໆ, ເຊັ່ນ ດິນຖ່ານຕົມ ແລະ ໄມ້. ລະຫວ່າງປີ 2006 ແລະ 2009, ບໍລິສັດຂອງຫວຽດນາມໄດ້ເຂົ້າມາເຮັດການຂຸດຄົ້ນໃນບຶງກຽດໂງ່ງ. ອີງຕາມອຳນາດການປົກຄອງບ້ານກຽດໂງ່ງ, ບໍລິສັດດັ່ງກ່າວ ເຮັດວຽກສອງຫາສາມ ເດືອນ ຕໍ່ປີ, ແລະວຽກແຕ່ລະມື້ ແມ່ນຂຸດຄົ້ນເອົາ ດິນຖ່ານຕົມປະມານ 650 ແມັດກ້ອນ. ສະນັ້ນ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດເປັນຊຸມເປັນໜອງ 20 ກວ່າບ່ອນ ທີ່ມີຂະໜາດ 10 x 10 x 5 ແມັດ ຢູ່ເບື້ອງເໜືອ ຂອງ ບຶງ (IUCN, 2008a). ຫຼັງຈາກທີ່ຊາວບ້ານໄດ້ມີການຮ້ອງທຸກ ແລະ ການລົງມາແກ້ໄຂຂອງເຈົ້າເມືອງ, ການຂຸດຄົ້ນດິນຖ່ານຕົມກໍໄດ້ຢຸດຕິລົງ ໃນປີ 2009.

ບຶງກຽດໂງ່ງ, ເປັນດິນບໍລິເວນນ້ຳທີ່ມີປ່າໄມ້ ແລະ ຢູ່ໃກ້ ກັບ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດເຊປຽນ ແລະ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດດົງຫົວສາວ, ຍັງເປັນແຫຼ່ງໄມ້ທ່ອນ ແລະ ໄມ້ພື້ນຕື່ມອີກ. ອີງຕາມມາດຕາ 21 ຂອງ ຂໍ້ກຳນົດວ່າດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດສຳລັບດິນບໍລິເວນນ້ຳກຽດໂງ່ງ, ໄມ້ທ່ອນຈາກດິນບໍລິເວນນ້ຳແມ່ນສາມາດຖືກຂຸດຄົ້ນເພື່ອນຳໃຊ້ສຳລັບຄົວເຮືອນ ຈາກເຂດຄຸ້ມຄອງແບບປະເພນີ, ໂດຍສອດຄ່ອງຕາມກົດໝາຍວ່າດ້ວຍປ່າໄມ້. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ມີແຕ່ອະນຸຍາດໃຫ້ໃຊ້ເລື້ອຍມີເທົ່ານັ້ນ, ແລະ ບໍ່ອະນຸຍາດໃຫ້ຂົນໄມ້ທ່ອນໄປເຂດອື່ນ ຫຼື ເຂົ້າໂຮງເລື້ອຍ. Duckworth (2008) ສັງເກດວ່າມີຖ່ານໄມ້ຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍຖືກວາງຂາຍຕາມແຄມທາງເລກທີ 13 ໃນແຂວງຈຳປາສັກ; ນອກຈາກນັ້ນ, ປະຊາຊົນໃນພື້ນທີ່ຍັງອ້າງວ່າຍາກທີ່ຈະຫາໄມ້ທີ່ມີຄຸນນະພາບ ແລະ ດຽວນີ້ແມ່ນໃຊ້ແຕ່ໄມ້ກິ່ງກ່າທີ່ບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານເພື່ອເຜົາເຮັດຖ່ານ. ADB (2009) ກໍໄດ້ໃຫ້ຂໍ້ສັງເກດເໝືອນກັນວ່າ ການບຸກລຸກຈາກຄົນພາຍນອກເພື່ອລັກລອບຕັດໄມ້ພວມກາຍເປັນບັນຫາສຳລັບປະຊາຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນຢູ່ບ້ານເລົາຫຍ້າ (ບ້ານ ທີ່ຢູ່ໃນເຂດໂຄງການ BCI/LLS, ຕັ້ງຢູ່ໃກ້ໆກັບ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ດົງ ຫົວສາວ).

1.5.3 ການທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ພັກຜ່ອນ

ດິນບໍລິເວນນ້ຳບຶງກຽດໂງ່ງ ແລະ ພູອາສາ ແມ່ນຈັດຢູ່ໃນບັນດາແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວທີ່ຮູ້ຈັກກັນດີທີ່ສຸດໃນແຂວງຈຳປາສັກ, ຖັດຈາກນ້ຳຕົກຕາດຄອນ ແລະ ວັດພູ. ຂຶ້ນພູອາສາຈະເຫັນພາບວົວຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ທີ່ຂຽວສະອຸ່ມກໍຄືສະຖານທີ່ບູຮານສະຖານຢູ່ເທິງພູແຫ່ງນັ້ນ. ຈຳນວນນັກທ່ອງທ່ຽວພາຍໃນ ແລະ ຕ່າງປະເທດທີ່ມາຢ້ຽມຢາມແຂວງຈຳປາສັກໄດ້ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງຕະຫຼອດໄລຍະຊຸມປີຫຼັງໆມານີ້, ຄືກັນກັບຢູ່ໃນ ສປປ ລາວ ໂດຍທົ່ວໄປ. ໃນປີ 2009, ນັກທ່ອງທ່ຽວເຂົ້າມາຢ້ຽມຢາມສປປ ລາວ ປະມານ 2 ລ້ານກວ່າຄົນ ແລະ ໄດ້ນຳລາຍໄດ້ມາ ໃຫ້ ສປປ ລາວ 267 ລ້ານ \$. ຈາກຈຳນວນ 2 ລ້ານກວ່າຄົນນັ້ນ ກໍມີ 278,054 ຄົນ ໄດ້ໄປຢ້ຽມຢາມແຂວງຈຳປາສັກ. ນີ້ເປັນການເພີ່ມຂຶ້ນຈຳນວນທີ່ຫຼວງຫຼາຍ ຄື ຈາກ 63,963 ຄົນ ໃນປີ 2004 (ອີງການທ່ອງທ່ຽວແຫ່ງຊາດລາວ,2010). ການຂົນສົ່ງ ແລະ ການສາມາດເຂົ້າເຖິງ ແຂວງ ໄດ້ຮັບການປັບປຸງໃຫ້ດີຂຶ້ນ ໂດຍແຕ່ລະມື້ມີຖ້ຽວບິນໄປປາກເຊ ແລະ ເສັ້ນທາງ ແລະ ຂົວຂ້າມນ້ຳຂອງໄປຫາປະເທດໄທພ້ອມທັງມີເສັ້ນທາງທີ່ໄດ້ມີການປັບປຸງໄປຫາຈຸດຜ່ານແດນລະຫວ່າງປະເທດຢູ່ໃກ້ໆຊ່ອງເມັກ. ນອກນັ້ນແຂວງຍັງມີເສັ້ນທາງເຊື່ອມຕໍ່ກັບຫວຽດນາມ ແລະ ກຳປູເຈຍ. ຈຳນວນນັກທ່ອງທ່ຽວໄປຫາພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວຄາດວ່າຈະເພີ່ມຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ.

ນັກທ່ອງທ່ຽວທີ່ໄປທ່ອງທ່ຽວເມືອງປະທຸມພອນເພື່ອຢຸດແວ່ທີ່ບ້ານກຽດໂງ່ງ, ຢ້ຽມຢາມພູອາສາ ແລະ ພື້ນທີ່ອ້ອມແອ້ມມີປະມານ 10,000 ຄົນ ຕໍ່ປີ (ອຊນສ, 2011). ອີງຕາມຫ້ອງການທ່ອງທ່ຽວ ເມືອງປະທຸມພອນ, ຈຳນວນນັກທ່ອງທ່ຽວທີ່ເຂົ້າໄປເມືອງແມ່ນເພີ່ມຂຶ້ນ 47% ລະຫວ່າງ ປີ 2007 ແລະ 2008, ເຊິ່ງປີ 2007 ມີ 4,896 ຄົນ ແລະ ປີ 2008 ມີ 7,171 ຄົນ.

ການຂີ່ຊ້າງເປັນແຫຼ່ງຜະລິດລາຍຮັບທີ່ມີຄວາມໝາຍສໍາຄັນສໍາລັບຄວາມຊ້າງໃນທ້ອງຖິ່ນ, ເຊິ່ງລາຍຮັບຈາກກິດຈະກຳດັ່ງກ່າວຢ່າງດຽວ ແຕ່ ໄລຍະເດືອນ ມີນາ 2006 ຫາ ເດືອນ ກຸມພາ 2007 ກໍ່ເຊື່ອວ່າມີປະມານ 23,000 ກວ່າ ໂດລາ . (Maurer, 2009).

ຕັ້ງແຕ່ການທ່ອງທ່ຽວໄດ້ຂະຫຍາຍອອກໄປຫາ ບ້ານກຽດໂງ້ງ, ຊາວບ້ານ ກໍ່ໄດ້ມີໂອກາດ ຂະຫຍາຍ ການບໍລິການຂີ່ຊ້າງຂອງຕົນ ກໍ່ຄືເຂົ້າຮ່ວມໃນການນໍາທ່ຽວ, ເຮັດເຮືອນພັກ , ບໍລິການ ແຂກພັກຢູ່ເຮືອນ (*ໂຮມສະເຕ*), ຂາຍເຄື່ອງ ຫັດຖະກຳ ແລະ ຜະລິດຕະພັນອື່ນໆຂອງທ້ອງຖິ່ນໃຫ້ ນັກທ່ອງທ່ຽວ. ໃນເຂດດິນບໍລິເວນນີ້, ການທ່ອງທ່ຽວ ເບິ່ງຄືວ່າຈະແມ່ນ ຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ ເປັນຜູ້ຈັດ - ນັກທ່ອງທ່ຽວສາມາດ ເດີນທາງໂດຍກົງ ໄປບ້ານ ກຽດໂງ້ງ ແລະ ຈອງ ກິດຈະກຳ ແລະ ການພັກເຊົາ ຜ່ານທ້ອງການຂໍ້ມູນ ຂອງບ້ານ ເຊິ່ງນອກນັ້ນ ກໍ່ມີຮ້ານອາຫານ ແລະ ຮ້ານຂາຍເຄື່ອງທີ່ລະນຶກ. ໃນບ້ານກໍ່ມີ ເຮືອນພັກ ຂອງຊຸມຊົນ ແລະ ນອກນັ້ນ ຮີຊອດ Kingfisher Ecolodge, ເຊິ່ງເປັນທຸລະກິດຄອບຄົວຄົນ ອີຕາລີ-ລາວ, ກໍ່ສະໜອງການພັກເຊົາ ແລະ ລາຍການທ່ອງທ່ຽວ ເໝືອນກັນ.

ມີການ ເຮັດກິດຈະກຳ ການທ່ອງທ່ຽວ ແບບອະນຸລັກ ຫຼາຍຢ່າງ ໃນປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ທີ່ຢູ່ ທາງທິດເໜືອ ແລະ ທິດໃຕ້ ຂອງ ບຶງ ຄື ດົງຫົວສາວ ແລະ ເຊປ່ຽນ. ຢູ່ດົງຫົວສາວ, ມີການຈັດລາຍການຢ່າງຕາມທາງໃນປ່າ ຊົມນ້ຳຕົກຕາດ ແລະ ດອກເອື້ອງປ່າ ແລະ ເມື່ອບໍ່ດົນມານີ້ ບໍລິສັດທ່ອງທ່ຽວ ອະນຸລັກ, Green Discovery Laos, ໄດ້ສ້າງຕັ້ງໂຄງການ Zipline (ອຸ່ຫ້ອຍທີ່ແລ່ນດ້ວຍລູກລໍ່ຕາມສາຍກາບ) ແລະ ເຮືອນເທິງຕົ້ນໄມ້ ເພື່ອນໍາເອົາ ນັກທ່ອງທ່ຽວ ເຂົ້າໄປໃນ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ. ຢູ່ ເຊປ່ຽນ, ອົງການກອງທຶນສາກົນເພື່ອອະນຸລັກສັດປ່າ WWW ກໍ່ໄດ້ສະໜັບສະໜູນ ການພັດທະນາ ການທ່ອງທ່ຽວ ແບບອະນຸລັກ ທີ່ຊຸມຊົນມີສ່ວນຮ່ວມ, ແລະ ສ້າງເວັບໄຊ ໂຄສະນາສິ່ງເສີມ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ (www.xepian.org).

ເມື່ອຈຳນວນນັກທ່ອງທ່ຽວ ເພີ່ມຂຶ້ນ ແລະ ກິດຈະກຳທີ່ນໍາມາສະເໜີ ກໍ່ເພີ່ມຂຶ້ນ, ຈຳເປັນຕ້ອງມີການຄຸ້ມຄອງ ຢ່າງລະມັດລະວັງ ເພື່ອຮັບປະກັນ ໃຫ້ຜົນກະທົບທາງລົບ ຕໍ່ກັບ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແລະ ປ່າສະຫງວນ ແລະ ບ້ານ ທີ່ຢູ່ໃກ້ໆນັ້ນ ມີໜ້ອຍທີ່ສຸດ ແລະ ເພື່ອ ໃຫ້ມີການແບ່ງປັນ ຜົນປະໂຫຍດທີ່ໄດ້ຮັບນັ້ນຢ່າງຍຸດຕິທຳ.

1.5.4 ຄຸນຄ່າດ້ານສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳ

ບຶງກຽດໂງ້ງຍັງເປັນສະຖານທີ່ທີ່ມີມູນຄ່າດ້ານສັງຄົມ ແລະ ວັດທະນະທຳທີ່ສໍາຄັນ. ພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວຖືກບົ່ງບອກລັກສະນະໂດຍວັດທະນະທຳລາວລຸ່ມຊົນນະບົດ, ລວມທັງວັດທະນະທຳຄວາມຊ້າງທີ່ເປັນປະເພນີສືບເນື່ອງກັນມາ. ດັ່ງທີ່ໄດ້ບັນທຶກໃນບົດຂອງ Maurer (2009), ປະເພນີການລ້ຽງຊ້າງບ້ານແມ່ນໄດ້ມີການດູແລໂດຍເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງລັດຖະບານ ແລະ ຊາວບ້ານ ເປັນອົງປະກອບທີ່ສໍາຄັນຂອງມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳຂອງເມືອງປະທຸມພອນ. ບ້ານກຽດໂງ້ງເປັນຖິ່ນທີ່ຢູ່ຂອງປະຊາກອນຊ້າງບ້ານເກືອບເຄິ່ງໜຶ່ງຂອງຈຳນວນທີ່ຍັງເຫຼືອຢູ່ ໃນ ແຂວງຈໍາປາສັກ ຈຳນວນ 33 ຕົວ (Maurer, 2009), ຕາມການລາຍງານ ຂອງທ້ອງການ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ (Elephant Asia, 2010) ໃນປີ 2009 ມີ 15 ຕົວ ແລະ 2010 ມີ 14 ຕົວ . ໃນເດືອນ ກຸມພາ ຂອງແຕ່ລະປີ ໄດ້ມີການຈັດ ບຸນມະໂຫລານຊ້າງ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ຂຶ້ນທີ່ ບຶງກຽດໂງ້ງ.

ຢູ່ແຂວງ ຈໍາປາສັກ, ການຄ້ອງຊ້າງປ່າ ມາຝຶກ ເປັນຊ້າງບ້ານ ເປັນກິດຈະກຳ ທີ່ປະຕິບັດກັນມາ ນັບສະຕະວັດແລ້ວ, ແຕ່ວ່າ ປະຈຸບັນ ປະຊາກອນຊ້າງເຫຼົ່ານັ້ນ ພວມຫຼຸດລົງ. ການຈັບລູກຊ້າງຈາກປ່າ ເຄີຍເປັນປະເພນີຮີດຄອງ ມາຈົນເຖິງ ມີການເກືອດຫ້າມຈາກ ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໃນທ້າຍຊຸມປີ 1980, ໂດຍປະຕິບັດຕາມ ສົນທິສັນຍາສາກົນ. ຢູ່ແຂວງຈໍາປາສັກ ກໍ່ຄືກັບຢູ່ ພາກອື່ນໆ ຂອງ ສປປ ລາວ, ການປະສົມພັນຊ້າງບ້ານ ແມ່ນບໍ່ມີໂດຍທົ່ວໄປ ແລະ ປະຊາກອນ ຊ້າງ ກໍ່ບໍ່ຄ່ອຍມີຕົວເລກໃໝ່. ການອະນຸລັກ ພ້ອມກັບ ການມີຄວາມຊ້າງໃນທ້ອງຖິ່ນ ຊື່ໃຫ້ເຫັນວ່າ ເມືອງປະທຸມພອນ ເປັນຖິ່ນທີ່ຢູ່ ຂອງຊ້າງບ້ານ ປະມານ 90 ຕົວ ໃນ 10 ປີຜ່ານມາ; ປະຈຸບັນ ຍັງເຫຼືອພຽງ 14 ຫຼື 15 ຕົວ ເທົ່ານັ້ນ (Maurer, 2009; Elephant Asia, 2010).

Maurer (2009) ໃຫ້ຄຳເຫັນວ່າ, ຖ້າບໍ່ມີມາດຕະການແກ້ໄຂ, ປະຊາກອນຊ້າງບ້ານ ຂອງແຂວງຈຳປາສັກ ຈະໝົດໄປ ພາຍໃນ 20 ປີ.

ນອກນັ້ນ, ບຶງກຽດໂງ່ງ ແລະ ເຂດອ້ອມແອ້ມບຶງ ຍັງເປັນແຫຼ່ງ ວັດທະນະທຳ, ລວມທັງ ພູອາສາ ແລະ ຮູບຄວັດສະລັກ ໃສ່ແຜ່ນ ຫີນແຄມນ້ຳ ຢູ່ບ້ານ ກະເຊ (ເວບໄຊ ຂອງ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ເຊປ່ຽນ). ພູອາສາ ເປັນພູທີ່ຕິດຈອດກັບ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ, ເຊິ່ງມີ ກອງຫີນ ເປັນຫຼັກໝາຍ ບ່ອນທີ່ “ທາດ” ຕັ້ງຢູ່. ກອງຫີນແຕ່ລະກອງ ສູງ 3 ແມັດ ແລະຕັ້ງຢູ່ຄືເສົາ. ທາດລູກນີ້ ໄດ້ຖືກ ສ້າງຂຶ້ນ ພາຍໃຕ້ ການຊີ້ນຳ ຂອງ ເຈົ້າອາວາດວັດ, ເຊິ່ງ ເປັນພຣະ ໃນຕົ້ນສະຕະວັດ ທີ 19. ທ່ານໄດ້ ເຕົ້າໂຮມເປັນກອງກຳລັງ ທະຫານ ຂອງ ຊົນເຜົ່າ ເພື່ອຕໍ່ສູ້ຕ້ານ ການຄ້າຂາຍທາດ ທີ່ຖືກກົດຂີ່. ພວກເຂົາ ໄດ້ທຳລາຍລ້າງ ແລະ ຈູດເຜົາ ຈຳປາສັກ, ບັງຄັບ ເຈົ້າຊີວິດ ຂອງຈຳປາສັກໃນສະໄໝນັ້ນ, ຄື ເຈົ້າ ໜານ້ອຍ ໃຫ້ລົບໜີ. ແລະໃນທີ່ສຸດ, ຣາຊະໂອຣົດ ຂອງ ພະເຈົ້າ ອະນຸວົງສາ, ຄື ເຈົ້ານ້ອຍ, ກໍຈັບກຸມພະອົງໃນທີ່ສຸດ ທີ່ ອັດຕະປື (Baird 2007, ຄຳອ້າງອີງ ໃນ ອຸຊນສ 2011).

1.6 ບົດສະຫຼຸບກ່ຽວກັບ ການບໍລິການ ຂອງລະບົບນິເວດ

ປະຊາຊົນຫຼາຍກວ່າ 11,500 ຄົນ ໃນ 13 ບ້ານ ແມ່ນອາໄສ ດິນບໍລິເວນນ້ຳແຫ່ງນີ້ ເພື່ອການດຳລົງຊີວິດ, ເຊິ່ງສ່ວນໃຫຍ່ ກໍມາ ຈາກ ການຫາປາ ແລະ ການເກັບ ຜັກປ່າ. ດ້ວຍເນື້ອທີ່ພຽງແຕ່ ປະມານ 3,000 ເຮັກຕາເທົ່ານັ້ນ, ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ບຶງກຽດໂງ່ງ ຍັງໃຫ້ ຜົນປະໂຫຍດອັນມະຫາສານ ໃນທາງກົງ ແລະ ທາງອ້ອມ ແກ່ ບັນດາຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ. ໄດ້ມີການຄາດຄະເນ ໃນປີ 2008 ວ່າ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ໄດ້ໃຫ້ມູນຄ່າທາງເສດຖະກິດໂດຍກົງ ປີລະ 897,607 ໂດລາ (Khamlibounthavi). ການ ຄົ້ນຄວ້າເສດຖະກິດ ທີ່ ທິມງານ ຂອງໂຄງການ LLS ແລະ ນັກສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ ໄດ້ດຳເນີນ ໃນ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແລະ ກັບ ບັນດາ ຊຸມຊົນ ທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ໃນ ແລະ ອ້ອມແອ້ມ ພື້ນທີ່ແຫ່ງນັ້ນ ໃນປີ 2009 (IUCN, 2009) ສາມາດໄດ້ຮັບຕົວເລກ ທີ່ມີການ ຮຽບຮຽງ ກ່ຽວກັບ ຜົນປະໂຫຍດດ້ານເສດຖະກິດ ປີລະ 849,682 ໂດລາ ຈາກປາ, ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແລະ ຜະລິດຕະພັນກະສິ ກຳ ທີ່ມາຈາກ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ. ຜົນໄດ້ຮັບ ຂອງ ການຄົ້ນຄວ້າດັ່ງກ່າວ ສ່ວນໃຫຍ່ ແມ່ນກົງກັບ ການຄາດຄະເນກ່ອນໜ້ານີ້ ເຖິງ ແມ່ນວ່າ ໄດ້ມີການນຳໃຊ້ຂໍ້ມູນທີ່ແຕກຕ່າງກັນກໍຕາມ. ພາກທີ່ເວົ້າກ່ຽວກັບ “ການສະໜອງ” ໃນ ຕາຕະລາງຂ້າງລຸ່ມນີ້ ອະທິບາຍ ການຄາດຄະເນເພີ່ມ ສຳລັບຕົວເລກ ທີ່ພົວພັນກັບ ການບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດ ເພີ່ມເຕີມ.

ຕາຕະລາງ ຂ້າງລຸ່ມນີ້ ອະທິບາຍ ການບໍລິການ ຂອງລະບົບນິເວດ ຕາມປະເພດ ທີ່ ກອງເລຂາ ຣຳຊາ ໄດ້ນຳໃຊ້.

ຕາຕະລາງ 8 : ການບໍລິການ ຂອງລະບົບນິເວດ ທີ່ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ບຶງກຽດໂງ່ງ ຕອບສະໜອງໃຫ້

ປະເພດການບໍລິການ	ຄຳອະທິບາຍ ກ່ຽວກັບການບໍລິການ
ການສະໜອງ (ການຜະລິດສະບຽງອາຫານ, ໜາກໄມ້, ເມັດພືດ, ໄຍ, ໄມ້ ຟືນ, ວັດຖຸພັນທຸກຳ)	- ອີງຕາມ IUCN (2008a), ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ເປັນພື້ນທີ່ ທົ່ງຫຍ້າ ສຳລັບ ຊ້າງ, ຄວາຍ ແລະ ງົວ ຈຳນວນ 4,350 ຕົວ, ເຊິ່ງເປັນຈຳນວນເຖິງ 5,430 “ຫົວໜ່ວຍຫຍ້າ” ເຊິ່ງກິນພືດຫຍ້າ ທີ່ເກີດໃນດິນບໍລິເວນນ້ຳນັ້ນ ເກືອບ 40,000 ໂຕນ. ຖ້າຄາດຄະເນ ມູນຄ່າ 3 ບາດ ຕໍ່ 15 ກິໂລ, ລາຍຈ່າຍຄ່າຊື້ອາຫານສັດ ກໍຈະເທົ່າ ກັບ ປະມານ 263,000 ໂດລາ ຕໍ່ປີ. -ໃນປີ 2011 ອົງການຊັບພະຍາກອນນ້ຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ອຸຊນສ) ໄດ້ຄາດຄະເນວ່າ ແຕ່ລະປີ ນັກທ່ອງ ທ່ຽວ ຈຳນວນ 10,000 ຄົນ ເຂົ້າໄປທ່ຽວ ເມືອງປະທຸມພອນ. ລາຍຮັບ ຂອງການທ່ອງທ່ຽວ ທີ່ໄດ້ຈາກຂີ້ຊ້າງ ແຕ່ຢ່າງດຽວ ກໍຫຼາຍກວ່າ 20,000 ໂດລາ ຕໍ່ປີ (Maurer, 2009). ການທ່ອງທ່ຽວ ຍັງນຳລາຍໄດ້ ຈາກ ການ ຂາຍເຄື່ອງຫັດຖະກຳ, ການນຳທ່ຽວ, ແລະ ເຮືອນພັກ/ໂຮມສະເຕຍ. -ການວັດແທກ ໃນພາກສະໜາມ ຂອງ IUCN ໃນພື້ນທີ່ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ. ໃນປີ 2009 ໄດ້ພົບວ່າ ມີທົ່ງນາ 322 ເຮັກຕາ ແລະ ສວນປະມານ 4,5 ເຮັກຕາ. ເຂົ້າທີ່ປູກຢູ່ໃນ ແລະ ອ້ອມແອ້ມ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ຄິດເປັນ

	<p>ມູນຄ່າປະມານ 130,000 ໂຕລາ ຕໍ່ປີ (IUCN, 2009b). ມີແນວພັນເຂົ້າພິເສດ ໃນພື້ນທີ່ ທີ່ສາມາດປັບຕົວ ເຂົ້າກັບເງື່ອນໄຂ ໃນທ້ອງຖິ່ນ, ເຊັ່ນ ແນວພັນ ເຂົ້າລອຍ.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ຊາວບ້ານ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ຈາກບັນດາ ບ້ານຫຼັກແຫຼ່ງ ທີ່ຢູ່ອ້ອມດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແຕ່ລະປີ ຈັບປາ ໄດ້ປະມານ 227 ໂຕນ, ຊັບພະຍາກອນສັດນ້ຳອື່ນໆ ປະມານ 187 ໂຕນ ແລະ ຜັກປະມານ 5-6 ໂຕນ; ປາ ແລະ ອ່ຽນ ລວມກັນ ກວມເຖິງ 70.7% ຂອງມູນຄ່າທາງເສດຖະກິດ ທັງໝົດ ທີ່ມາຈາກ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ (IUCN, 2009a). - ວຽກຂອງ IUCN ສປປ ລາວ ຜ່ານໂຄງການ LLS ໄດ້ພົບວ່າ ປະມານ 89% ຂອງຈຳນວນຄອບຄົວທີ່ຢູ່ ໃນພື້ນທີ່ ແມ່ນເກັບເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ. ຄວາມພະຍາຍາມຂອງ IUCN ເພື່ອສົ່ງເສີມ ການເກັບກູ້ໝາກຈອງ ແບບຍືນຍົງ ໄດ້ເປັນຜົນ ໃຫ້ມີການຄຸ້ມຄອງຕົ້ນໝາກຈອງ ໂດດກວ່າເກົ່າ ແລະ ລາຍໄດ້ໃນທ້ອງຖິ່ນ ຈາກ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ກໍເພີ່ມຂຶ້ນ (IUCN, 2009 c&d). - ລະຫວ່າງປີ 2006 ແລະ 2009, ບໍລິສັດຂອງ ຫວຽດນາມ ໄດ້ເຂົ້າມາ ເຮັດການຂຸດຄົ້ນ ໃນບຶງກຽດໂງ້ງ. ອີງຕາມອຳນາດການປົກຄອງບ້ານກຽດໂງ້ງ, ບໍລິສັດດັ່ງກ່າວ ເຮັດວຽກ 2-3 ເດືອນ ຕໍ່ປີ, ແລະວຽກຂຸດຄົ້ນ ດິນຖ່ານຕົມ ແຕ່ລະມື້ ປະມານ 650 ແມັດກ້ອນ. ສະນັ້ນ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດເປັນຫຼຸມເປັນໜອງ 20 ກວ່າບ່ອນ ທີ່ມີຂະໜາດ 10 x 10 x 5 ແມັດ ຢູ່ເບື້ອງເໜືອ ຂອງ ບຶງ (IUCN, 2008a). ຫຼັງຈາກ ທີ່ ຊາວບ້ານໄດ້ມີ ການຮ້ອງທຸກ ແລະ ການລົງມາແກ້ໄຂຂອງ ເຈົ້າເມືອງ, ການຂຸດຄົ້ນດິນຖ່ານຕົມ ກໍໄດ້ຢຸດຕິລົງ ໃນປີ 2009. - Duckworth ແລະຜູ້ອື່ນໆ ໄດ້ບັນທຶກ ສັນຍານທີ່ບົ່ງບອກວ່າ ມີການຂຸດຄົ້ນໄມ້ທ່ອນຈາກປ່າ ໃນພື້ນທີ່ (ຕົວຢ່າງ ມີການຂາຍຖ່ານ ຢູ່ເຂດໃກ້ຄຽງນັ້ນ), ແຕ່ວ່າ ບໍ່ທັນມີການສຶກສາ ແລະ ວິເຄາະ ຈຳນວນໄມ້ທ່ອນ ທີ່ ຖືກຂຸດຄົ້ນອອກ ຈາກພື້ນທີ່.
<p>ການຄວບຄຸມ (ຄວບຄຸມພູມອາກາດ ແລະ ນ້ຳ, ອຸທິກກະສາດ, ການໄຫຼ, ການປ່ອຍນ້ຳ, ການເຮັດໃຫ້ນ້ຳ ໃສ່ບໍລິສຸດ ແລະ ການບຳບັດ)</p>	<p>ການສຶກສາຕໍ່ໄປ ກ່ຽວກັບ ການຄວບຄຸມ ແລະ ສະໜັບສະໜູນ ການບໍລິການຂອງລະບົບນິເວດ ແມ່ນມີ ຄວາມຈຳເປັນ, ແຕ່ວ່າຂໍ້ມູນຂ່າວສານເບື້ອງຕົ້ນ ໃຫ້ຮູ້ວ່າ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແມ່ນມີບົດບາດສຳຄັນ ໃນດ້ານ:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ການບັນເທົາ ໄພນ້ຳຖ້ວມ. - ເກັບກັກ ແລະ ຮັກສານ້ຳໃນດິນ. - ການຈັບຕະກອນ /ສານອາຫານ - ດູດຊັບກາກບອນໃນດິນຖ່ານຕົມ ແລະປ່າໄມ້ທີ່ຢູ່ອ້ອມພື້ນທີ່ - ເຮັດໃຫ້ນ້ຳໃສ່ບໍລິສຸດ / ການບຳບັດ
<p>ດ້ານວັດທະນະທຳ (ຄວາມເຊື່ອຖືທາງສາດສະໜາ, ການພັກຜ່ອນ, ສິນລະປະກຳ ແລະການສຶກສາ)</p>	<p>-ພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ ຖືກບົ່ງບອກລັກສະນະ ໂດຍ ວັດທະນະທຳ ລາວລຸ່ມ ຊົນນະບົດ, ລວມທັງ ວັດທະນະທຳ ຄວາມຊ້າງ ທີ່ເປັນປະເພນີສືບເນື່ອງກັນມາ. ດັ່ງທີ່ໄດ້ບັນທຶກ ໃນບົດຂອງ Maurer (2009), ປະເພນີ ການ ລ້ຽງຊ້າງບ້ານ ແມ່ນໄດ້ມີການດູແລ ໂດຍເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງລັດຖະບານ ແລະ ຊາວບ້ານ ເປັນ ອົງປະກອບທີ່ສຳຄັນ ຂອງ ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ຂອງເມືອງປະທຸມພອນ. ບ້ານກຽດໂງ້ງ ເປັນຖິ່ນທີ່ຢູ່ ຂອງ ເກືອບເຄິ່ງໜຶ່ງ ຂອງ ປະຊາກອນ ຊ້າງບ້ານ ທີ່ຍັງເຫຼືອຢູ່ ຂອງ ແຂວງຈຳປາສັກ ຈຳນວນ 33 ຕົວ (Maurer, 2009 ; Elephant Asia, 2010). ໃນເດືອນ ກຸມພາ ຂອງແຕ່ລະປີ ໄດ້ມີການຈັດ ບຸນມະໂຫລານຊ້າງ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ຂຶ້ນທີ່ ບຶງກຽດໂງ້ງ. ປະຊາກອນຊ້າງ ແມ່ນຫຼຸດລົງ,</p> <ul style="list-style-type: none"> - ນອກນັ້ນ, ບຶງກຽດໂງ້ງ ແລະ ເຂດອ້ອມແອ້ມຂອງມັນ ຍັງເປັນແຫຼ່ງ ວັດທະນະທຳ, ເຊິ່ງມີນັກທ່ອງທ່ຽວ ໄປຢ້ຽມຢາມ ເພື່ອພັກຜ່ອນ ແລະ ເພື່ອທ່ອງທ່ຽວ, ລວມທັງ ພູອາສາ ແລະ ຮູບຄວັດສະລັກ ໃສ່ແຜ່ນຫີນ ແຄມນ້ຳ ຢູ່ບ້ານ ກະເຊ (ເວບໄຊ ຂອງ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ເຊປຽນ). ພູອາສາ ເປັນພູທີ່ຕິດຈອດກັບ ດິນ ບໍລິເວນນ້ຳ, ເຊິ່ງມີ ກອງຫີນ ເປັນຫຼັກໝາຍ ບ່ອນທີ່ “ທາດ” ຕັ້ງຢູ່. ທາດລູກນີ້ ໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນ ພາຍໃຕ້ ການ ຊີ້ນຳ ຂອງ ນັກບວດພຸດທະສາສະໜາ, ເຊິ່ງ ເປັນພຣະ ໃນຕົ້ນສະຕະວັດ ທີ 19.

<p>ໃຫ້ບ່ອນຢູ່ອາໄສ (ຖິ່ນຢູ່ອາໄສ ຂອງຊີວະພັນ, ການວາງໄຂ່, ການຮັກສາ ຕະກອນ ແລະ ການໄຫຼ ຫຼຸ້ນວຽນຂອງສານອາຫານ)</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ໃນໄລຍະລະດູຝົນ, ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ເປັນທາງຜ່ານສຳລັບ ປາ ຫຼາກຫຼາຍຊະນິດພັນ ເພື່ອເຄື່ອນຍ້າຍຂຶ້ນເມືອ ນ້ຳຕອນເທິງ ຕາມແມ່ນ້ຳ ແລະ ຫ້ວຍຮ່ອງ ເຫຼົ່ານີ້, ນອກນັ້ນກໍໃຫ້ ພື້ນທີ່ສຳລັບການວາງໄຂ່. ນອກນັ້ນ ດິນບໍລິເວນນ້ຳແຫ່ງນີ້ ຍັງເປັນຖິ່ນທີ່ຢູ່ ທີ່ສຳຄັນພິເສດ ສຳລັບປາ ໃນໄລຍະລະດູແລ້ງທີ່ມີນ້ຳໜ້ອຍ. - ການຮັກສາຕະກອນ (ຍ້ອນນ້ຳໄຫຼຊ້າ). - ຖິ່ນຢູ່ອາໄສ ສຳລັບ ຊະນິດພັນ ທີ່ສຳຄັນໃນການອະນຸລັກ (Fishing Cat, sambar, and ເຕົ້າມາເລກິນຫອຍ) ແລະຊະນິດພັນເສດຖະກິດ (ໝາກຈອງ) - ແຫຼ່ງອາຫານຂອງນົກ ແລະ ເປັນບ່ອນເຮັດຮັງ ຂອງນົກ ບາງໄລຍະ
---	---

1.7 ການກຳກັບດູແລ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ ສິນທິສັນຍາ ຮຳຊາ ແລະ ເຂດຮຳຊາ ບຶງກຽດໂງ່ງ

1.7.1 ກະຊວງ, ອົງການ, ແລະ ສະຖາບັນອື່ນໆຂອງລັດ ທີ່ ຄຸ້ມຄອງ ເຂດ RAMSAR ໃນ ສປປ ລາວ

1.7.1.1 ສະຖາບັນ ຂອງລັດ ຂັ້ນສູນກາງ

ໂຄງປະກອບ ຂອງ ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ສຳລັບ ການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແມ່ນຂ້ອນຂ້າງ ສັບສິນ ເພາະວ່າ ມີ ພາລະບົດບາດ ແລະຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຊຳຊ້ອນກັນ ລະຫວ່າງ ບັນດາ ອົງການຫຼັກ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ລະບົບດັ່ງກ່າວນີ້ ກໍໄດ້ ມີການປະຕິຮູບເມື່ອບໍ່ດົນມານີ້, ໂດຍໄດ້ສ້າງຕັ້ງ ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ.

ຈົນເຖິງເມື່ອບໍ່ດົນມານີ້, ອົງການທີ່ນຳໜ້າ ສຳລັບການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນນ້ຳ ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນ ອົງການຊັບພະຍາກອນ ນ້ຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ (ອຊນສ). ໂດຍໄດ້ຮັບການສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ໃນປີ 2007 ແລະຂຶ້ນກັບ ສຳນັກງານນາຍົກ ລັດຖະມົນຕີ, ແຕ່ ວ່າທຽບເທົ່າ ກະຊວງ. ພາລະບົດບາດ ຂອງ ອຊນສ ແມ່ນເພື່ອຮັບປະກັນ ການປ້ອງກັນ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການພັດທະນາ ແບບຍືນຍົງ. ອົງການ ຊັບພະຍາກອນນ້ຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບ ຕໍ່ການຄຸ້ມຄອງນ້ຳ, ບັນດາສິນທິສັນຍາຫຼາຍ ຝ່າຍ ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, (ລວມທັງ RAMSAR), ການປ່ຽນແປງຂອງພູມອາກາດ, ການຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ການດຳເນີນ ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ, ການຮັບຮອງ ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ (EIAs) ແລະ ການອອກໃບຢັ້ງຢືນ ແລະ ກອງຄຸ້ມ ຄອງອ່າງແມ່ນ້ຳຕ່າງໆ (RBCs). ນອກນັ້ນ ອຊນສ ຍັງເປັນສຳນັກງານ ກອງເລຂາຄະນະກຳມະການ ແມ່ນ້ຳຂອງແຫ່ງຊາດ. ອຊນສ ໄດ້ປະສົບກັບບັນຫາຂໍ້ຈຳກັດດ້ານຄວາມສາມາດຢ່າງໜັກ, ເຖິງແມ່ນວ່າ ສະພາບການ ດັ່ງກ່າວໄດ້ມີການປ່ຽນແປງ, ໂດຍ ມີການສ້າງຫຼາຍພະແນກໃໝ່ ແລະ ຄວາມພະຍາຍາມເພີ່ມຈຳນວນພະນັກງານ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ການຂາດຄວາມອາດສາມາດ ກໍຍັງຄົງໜັກໜ່ວງ ຢູ່ໃນລະດັບແຂວງ ແລະ ເມືອງ, ບ່ອນທີ່ ບາງກໍລະນີ ກໍມີແຕ່ພະນັກງານສິ່ງແວດລ້ອມເທົ່ານັ້ນ.

ໃນປີ 2011, ໄດ້ມີການປະກາດ ການສ້າງຕັ້ງ ສີ່ ກະຊວງໃໝ່ຂຶ້ນ, ເຊິ່ງລວມມີ ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງ ແວດລ້ອມ (ກຊສ). ກຊສ ລວມເອົາ ບັນດາກົມກອງ ຂອງ ອຊນສ ສົມທົບກັບ ບັນດາກົມກອງອະນຸລັກ ຂອງ ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້, ອົງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແຫ່ງຊາດ ແລະ ຫຼາຍກົມກອງ ທີ່ພົວພັນກັບ ຊັບພະຍາກອນ, ເຊັ່ນ ທໍລະນີສາດ. ອຊນສ ມີ ຈຸດປະສົງ ຈະລວມສູນ ການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ເພື່ອ ປ້ອງກັນ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຮັບປະກັນ ການ ພັດທະນາແບບຍືນຍົງ (Vientiane Times, 1 August 2011).

ດ້ວຍການຍົກຍ້າຍຫຼາຍໆກົມກອງ ໄປຂຶ້ນກັບກະຊວງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ພາລະບົດບາດ ຂອງ ກະຊວງ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ກໍປ່ຽນແປງໄປ. ເມື່ອກ່ອນ, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ເປັນກະຊວງຫຼັກ ທີ່ຮັບຜິດຊອບ ຕໍ່

ການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, ລວມທັງ ການຈັດສັນ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ທີ່ດິນກະສິກຳ, ປ່າໄມ້ ແລະ ການອະນຸລັກປ່າໄມ້, ການປະມົງ, ການອະນຸລັກສັດປ່າ ແລະ ປ່າສະຫງວນ. ກະຊວງດັ່ງກ່າວ ຍັງໄດ້ຮັບການມອບໝາຍພາລະບົດບາດ ພາຍໃຕ້ກົດ ໝາຍທີ່ດິນ ໃຫ້ຄຸ້ມຄອງ ພື້ນທີ່ດິນບໍລິເວນນ້ຳ. ພາຍໃຕ້ລະບົບໃໝ່, ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແມ່ນຮັກສາ ແຕ່ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ປ່າໄມ້ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າຜະລິດເທົ່ານັ້ນ. ກະຊວງ ກະສິກຳ ແລະປ່າໄມ້ ໄດ້ຮັບການມອບໝາຍພາລະບົດບາດ ໃຫ້ດຳເນີນການຈັດສັນດິນ ແລະ ປ່າ, ເຖິງແມ່ນວ່າ ຍັງບໍ່ທັນຈະແຈ້ງ ວ່າ ວຽກງານນີ້ ຄວນຈະຍ້າຍໄປ ຂຶ້ນກັບ ກະຊວງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມຫຼືບໍ່. ນອກນັ້ນ, ກະຊວງ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ຍັງອອກໃບຢັ້ງຢືນ ທຸລະກິດ ການກະເສດ, ເຊິ່ງເປັນ ເຄື່ອງມືຄວບຄຸມທີ່ສຳຄັນ ທີ່ອະນຸຍາດໃຫ້ ບັນດາບໍລິສັດ ລົງທຶນໃນຂະແໜງການກະສິກຳ ຂອງລາວ. ພາລະບົດບາດ ຂອງ ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ໃນການ ຄຸ້ມຄອງ ການກະສິກຳ ແລະ ທຸດລະກິດການກະເສດ (ລວມທັງ ຊົນລະປະທານ) ແລະ ອາດລວມທັງການປະມົງ ນັ້ນ ໝາຍຄວາມວ່າ ກະຊວງດັ່ງກ່າວ ຍັງຄົງຈະມີ ອິດທິພົນ ຕໍ່ການຄຸ້ມຄອງ ດິນ ບໍລິເວນນ້ຳ (ໂດຍສະເພາະ ເພາະວ່າດິນບໍລິເວນນ້ຳຫຼາຍແຫ່ງ ແມ່ນຢູ່ນອກ ປ່າສະຫງວນ). ນອກນັ້ນ ກະຊວງກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ຮັກສາ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຕໍ່ ການຄຸ້ມຄອງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ທີ່ ບໍ່ມີ ສະຖານະພາບ ຣຳຊາ ໂດຍທີ່ ກະຊວງ ຊັບພະຍາກອນ ທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ນຳພາ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ສິນທິສັນຍາ ຣຳຊາ ໃນ ສປປ ລາວ ລວມທັງ ການ ຄຸ້ມຄອງ ເຂດທີ່ຕັ້ງ ຣຳຊາ ຢູ່ໃນປະເທດ.

ຄືດັ່ງທີ່ໄດ້ກ່າວມາຂ້າງເທິງ, ອົງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແຫ່ງຊາດ ເປັນອົງການໜຶ່ງ ທີ່ໄດ້ຍ້າຍໄປຂຶ້ນກັບ ກະຊວງຊັບພະຍາກອນ ທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ. ອົງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແຫ່ງຊາດ ໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ໃນປີ 2006 ແລະ ກໍຄືກັບ ອຊນສ, ເປັນ ອົງການທີ່ທຽບເທົ່າກະຊວງ ເຖິງແມ່ນວ່າ ຂຶ້ນກັບສຳນັກງານນາຍົກ ລັດຖະມົນຕີ ໂດຍກົງ. ອົງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແຫ່ງຊາດ ໄດ້ ຮັບການມອບໝາຍສິດແລະ ໜ້າທີ່ ໃຫ້ຮ່າງກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການຕ່າງໆ ກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນ ແລະ ໂດຍມີການ ຮ່ວມມືກັບບັນດາ ອົງການອື່ນໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ເພື່ອສຳຫຼວດສອບຖາມ, ຂຶ້ນທະບຽນ ແລະ ສ້າງແຜນຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຍຸດທະສາດ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ. ນອກນັ້ນ ອົງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແຫ່ງຊາດ ຍັງຮ່ວມມືກັບ ບັນດາອົງການອື່ນໆ ເພື່ອພິຈາລະນາ ແລະ ອອກ ໃບຢັ້ງຢືນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ມີພັນທະຕໍ່ ການຕິດຕາມກວດກາ, ຄວບຄຸມ ແລະ ປະເມີນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນພາຍໃນປະເທດ. ອົງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແຫ່ງຊາດ ມີເຄືອຂ່າຍ ຫ້ອງການຂອງຕົນ ຢູ່ ແຂວງ ແລະ ເມືອງ ແຕ່ຍ້ອນ ເປັນອົງການທີ່ຫາກຳສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ເມື່ອບໍ່ດົນມານີ້ ມັນຈຶ່ງຍັງຂາດ ຊັບພະຍາກອນມະນຸດ ແລະ ວິຊາການ.

1.7.1.2 ການຮ່ວມມືກັບຫຼາຍຂະແໜງການ

ການຮ່ວມມືກັບຫຼາຍຂະແໜງການ ລະຫວ່າງ ບັນດາອົງການຕ່າງໆ ຂອງລັດຖະບານ ແລະ ຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມອື່ນໆ ເປັນທ່າອ່ຽງທີ່ ເຕີບໃຫຍ່ຂຶ້ນ ໃນ ສປປ ລາວ. ສ່ວນຫຼາຍ ເປັນຮູບແບບ ຄະນະກຳມະການ, ການຮ່ວມມືກັບຫຼາຍຂະແໜງການ ໄດ້ຖືກນຳໃຊ້ ເພີ່ມ ຂຶ້ນ ໃນລະບົບການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ເຊັ່ນ ກອງຄຸ້ມຄອງອ່າງແມ່ນ້ຳ ທີ່ໄດ້ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃໝ່ ຂອງປະເທດ ກໍຄື ໃນຂົງເຂດອື່ນ ເຊັ່ນ ຄະນະກຳມະການ ອະນຸຍາດ ການລົງທຶນ ໃນລະດັບ ຊາດ ແລະ ລະດັບແຂວງ. ມີຫຼາຍຄະນະກຳມະ ການທີ່ປະກອບດ້ວຍ ຫຼາຍຂະແໜງການ ກໍມີສ່ວນກ່ຽວຂ້ອງກັບ ນະໂຍບາຍ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ. ຄະນະກຳມະ ການເຫຼົ່ານີ້ ຄື:

- ຄະນະກຳມະການ ແຫ່ງຊາດ ເພື່ອການຄຸ້ມຄອງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແລະ ສິນທິສັນຍາ ຣຳຊາ: ຄະນະກຳມະການນີ້ ໄດ້ຖືກ ສ້າງຂຶ້ນ ພາຍຫຼັງ ສປປ ລາວ ເຂົ້າຮ່ວມ ໃນສິນທິສັນຍາ ຣຳຊາ ໃນເດືອນ ກັນຍາ 2010. ອີງຕາມ “ດຳລັດ ຂອງ ນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ວ່າດ້ວຍ ການແຕ່ງຕັ້ງ ຄະນະກຳມະການແຫ່ງຊາດ ເພື່ອການຄຸ້ມຄອງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ຂອງ ສິນທິສັນຍາ ຣຳຊາ ໃນ ສປປ ລາວ”, ແຕ່ ເດືອນ ພະຈິກ 2010, ໜ້າທີ່ຂອງຄະນະກຳມະການມີຄື:

- ໃຫ້ການຊີ້ນຳ ຕໍ່ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ການຄຸ້ມຄອງ ບຶງກຽດໂງ່ງ ແລະ ເຊຈຳພອນ, ທີ່ ຖືກກຳນົດເປັນ ແຫຼ່ງທີ່ຕັ້ງ ຣຳຊາ;
- ໃຫ້ການຊີ້ນຳ ຕໍ່ການກະກຽມ ແລະ ຂໍ້ສະເໜີ ເອົາ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແຫ່ງໃໝ່ ຕໍ່ ກອງເລຂາ UNESCO/RAMSAR ໃຫ້ເປັນ ເຂດຣຳຊາ.
- ໃຫ້ການຊີ້ນຳ ແລະ ປະກອບຄຳເຫັນ ຕໍ່ແຜນການຄຸ້ມຄອງ;
- ພິຈາລະນາ ການສ້າງອົງການຈັດຕັ້ງ ວິຊາການ ແລະ ກອງເລຂາ;
- ໃຫ້ການຊີ້ນຳ ແກ່ການປະສານງານ ແລະ ຮ່ວມມື ກັບ ຜູ້ມີບົດບາດຫຼັກຕ່າງໆ / ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ;
- ປະຕິບັດໜ້າທີ່ອື່ນໆ ແລະ ອຳນາດສານ ຕາມການແຕ່ງຕັ້ງມອບໝາຍ ໂດຍຫ້ອງການນຳພາ ຂອງລັດຖະບານ ທີ່ ເໝາະສົມ.

ຄະນະກຳມະການນີ້ ແມ່ນລະດັບສູງ ເຊິ່ງມີ ຮອງນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ແລະ ປະທານ ຄະນະກຳມະການສິ່ງແວດລ້ອມ ແຫ່ງຊາດ ເປັນປະທານ, ປະຈຸບັນ ແມ່ນ ພະນະທ່ານ ອາຊາງ ລາວລີ. ສະມາຊິກ ແມ່ນກວມວົງກວ້າງ, ເຊິ່ງລວມມີ:

- ກະຊວງ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ (ລັດຖະມົນຕີ, ຮອງປະທານ)
- ອຊນສ (ລັດຖະມົນຕີ, ຮອງປະທານ) ປະຈຸບັນ ກຊສ
- ລັດຖະມົນຕີຊ່ວຍວ່າການ, ກະຊວງ ອຸດສາຫະກຳ ແລະ ການຄ້າ
- ລັດຖະມົນຕີຊ່ວຍວ່າການ, ກະຊວງສຶກສາທິການ
- ລັດຖະມົນຕີຊ່ວຍວ່າການ, ກະຊວງຍຸຕິທຳ
- ລັດຖະມົນຕີຊ່ວຍວ່າການ, ກະຊວງ ໂຍທາທິການ ແລະ ຂົນສົ່ງ
- ຮອງຫົວໜ້າ, ອົງການທ່ອງທ່ຽວແຫ່ງຊາດລາວ
- ຫົວໜ້າ ກອງເລຂາ ຄະນະກຳມະການ UNESCO
- ຫົວໜ້າກົມ ສິ່ງແວດລ້ອມ, ອຊນສ (ຫົວໜ້າ ກອງເລຂາຄະນະກຳມະການ)

ໃນນີ້ ບັນດາກະຊວງ ທີ່ບໍ່ມີຕົວແທນເຂົ້າຮ່ວມໃນຄະນະ ລວມມີ ກະຊວງ ແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ, ກະຊວງພະລັງງານ ແລະ ບໍ່ແຮ່ ແລະ ນ້ຳປະປາ. ກອງປະຊຸມ ຄັ້ງປະຖົມມະເລີກ ຂອງ ຄະນະກຳມະການ ໄດ້ຈັດຂຶ້ນ ໃນເດືອນ ມັງກອນ 2011. ນອກຈາກນັ້ນ, ສອງແຂວງ ທີ່ມີເຂດ ຣຳຊາ ຄື ຈຳປາສັກ ແລະ ສະຫວັນນະເຂດ ກໍໄດ້ສ້າງຕັ້ງ ຄະນະກຳມະການ ຣຳຊາ ລະດັບ ແຂວງ, ໂດຍດຳເນີນຕາມແບບດຽວກັນ.

- *ຈຸດປະສານງານ ຣຳຊາ ແຫ່ງຊາດ:* ມີຈຸດປະສານງານແຫ່ງຊາດ ສາມຄົນ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້: ຈຸດປະສານງານ ຄະນະທົບທວນ ເຕັກນິກວິທະຍາສາດ (STRP) (ສູນຄົ້ນຄວ້າ ຊັບພະຍາກອນສັດນ້ຳ - LARReC); ຈຸດປະສານງານ ການສື່ສານ, ການສຶກສາ, ການເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ການມີຈິດສຳນຶກ ຂອງລັດຖະບານ (CEPA) (ກົມສິ່ງແວດລ້ອມ); ຈຸດປະສານ ງານ ຂອງ NGO CEPA (IUCN ສປປ ລາວ). ທັງສາມຈຸດປະສານງານເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນມີ ອົງການບໍລິຫານ ຣຳຊາ

ເປັນຜູ້ນຳພາ ເຊິ່ງປະຈຸບັນ ແມ່ນ ກຊສ. ບັນດາຈຸດປະສານງານເຫຼົ່ານີ້ ຮັບຜິດຊອບ ການນຳພາ ແລະ ການປະສານງານ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ສິນທິສັນຍາ ຣຳຊາ, ລວມທັງ ນຳພາ ການຄົ້ນຄວ້າ, ສະໜັບສະໜູນ ບັນດາຄະນະກຳມະການ ໃນ ລະດັບເຂດ, ແລະ ເປັນຜູ້ຕິດຕໍ່ ລະຫວ່າງ ຄະນະກຳມະການແຫ່ງຊາດ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແລະ ກອງເລຂາ ຣຳຊາ ໂລກ ທີ່ມີສຳນັກງານຢູ່ ປະເທດ ສະວິດເຊີແລນ. ບັນດາຈຸດປະສານງານ ເປັນຜູ້ໃຫ້ການຊີ້ນຳ ຕໍ່ ຄະນະ ກຳມະການ ຣຳຊາ ແຫ່ງຊາດ ເຊິ່ງມີການປະຊຸມກັນເລື້ອຍໆ ເພື່ອຕົກລົງ ການວາງແຜນ.

1.7.1.3 ສະຖາບັນຂອງລັດຖະບານ ໃນຂັ້ນແຂວງ, ເມືອງ ແລະ ບ້ານ

ມີສອງດ້ານ ທີ່ບົ່ງບອກລັກສະນະ ລະບົບການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, ລວມທັງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ໃນລະດັບ ທ້ອງຖິ່ນ ຢູ່ ສປປ ລາວ. ອັນທຳອິດ ແມ່ນ ການຂະຫຍາຍ ລະບົບອັນດຽວກັນ ທີ່ມີຢູ່ ໃນລະດັບຊາດ ລົງສູ່ແຂວງ ແລະ ເມືອງ, ໂດຍການລວມເອົາ ບັນດາອົງການດຽວກັນເຂົ້າກັນ ແລະ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ລະບຽບ ແລະ ກົດໝາຍອັນດຽວກັນ. ສ່ວນ ອີກ ອັນໜຶ່ງ ແມ່ນ ປະກອບດ້ວຍ ຜູ້ນຳພາ ແລະ ລະບອບ ໂດຍສະເພາະ ເຊິ່ງມັກເກີດຂຶ້ນຢູ່ ແຕ່ ຫຼຸດຂຶ້ນເມືອງລົງມາ.

ບັນດາອົງການທີ່ສຳຄັນ ສຳລັບ ລະບົບ ການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແມ່ນ ເຮັດໜ້າທີ່ ຜ່ານເຄືອຂ່າຍຂອງຕົນ ໃນ ລະດັບ ແຂວງ ແລະ ເມືອງ, ເຊັ່ນ ຫ້ອງການ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແຂວງ, ຫ້ອງການ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແຂວງ, ແລະ ຫ້ອງການ ແຜນການແລະການລົງທຶນແຂວງ. ຫ້ອງການ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງ ແລະ ເມືອງ ແມ່ນຮັບຜິດຊອບ ສຳລັບ ການກະສິກຳ, ຊົນລະປະທານ, ປ່າໄມ້ ແລະ ການປະມົງ ໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ກໍຄື ເປັນຜູ້ມີບົດບາດ ຕົ້ນຕໍ ໃນວຽກງານກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ຂັ້ນທ້ອງຖິ່ນ, ເຊິ່ງ ເຮັດໃຫ້ເຂົາເຈົ້າ ມີອິດທິພົນ ໃນການຄຸ້ມຄອງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ. ໃນ ບຶງກຽດໂງ້ງ, ບົດບາດ ຂອງ ພະແນກ ອະນຸລັກ ຊັບພະຍາກອນປ່າໄມ້ ຂອງ ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ເມືອງ ແມ່ນສຳຄັນ ໂດຍສະເພາະ ເພາະວ່າ ພະແນກດັ່ງກ່າວ ໄດ້ຮັບມອບໝາຍ ໃຫ້ດູແລ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ແລະ ແຫຼ່ງທີ່ຕັ້ງສ່ວນໃຫຍ່ ຂອງ ຣຳຊາ ແມ່ນຢູ່ ກັບ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ເຊປ່ຽນ ແລະ ດົງຫົວສາວ. ຫ້ອງການ ຊັບພະຍາກອນນ້ຳ ແຂວງ ແລະ ເມືອງ, ດ້ານ ວິຊາການ ແມ່ນຮັບຜິດຊອບ ສຳລັບ ການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນນ້ຳ ແລະ ການປ່ຽນແປງຂອງພູມອາກາດ, ແຕ່ວ່າ ສ່ວນຫຼາຍ ແມ່ນ ບໍ່ມີພະນັກງານພຽງພໍ (ໂດຍສະເພາະ ໃນລະດັບເມືອງ) ແລະ ຂ້ອນຂ້າງຈະ ເຮັດໜ້າທີ່ການດູແລດ້ານວິຊາການ ຫຼາຍ ກວ່າ ການຄຸ້ມຄອງ ຢູ່ກັບພື້ນທີ່. ນອກຈາກຮັບຜິດຊອບ ສຳລັບການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ການສຳປະທານທີ່ດິນແລ້ວ, ຫ້ອງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນຂອງ ແຂວງ ແລະ ຂອງ ເມືອງ ຍັງເປັນ ອົງການທີ່ສຳຄັນ ໃນການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ. ເຊັ່ນດຽວກັບ ກະຊວງແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ ໃນລະດັບຊາດ, ພະແນກ ສິ່ງເສີມ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ ການ ລົງທຶນ ຂອງແຂວງ ແລະ ຂອງເມືອງ ທີ່ຂຶ້ນກັບຫ້ອງການ ແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນ, ກໍມີອິດທິພົນ ເຖິງແມ່ນວ່າ ຈະບໍ່ມີ ພາລະບົດບາດໂດຍກົງ ໃນການຄຸ້ມຄອງ ໃນການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ. ບັນດາຫ້ອງການເຫຼົ່ານີ້ ສາມາດອະນຸມັດ ການລົງທຶນໃນຂະໜາດໃດໜຶ່ງ ໃນລະດັບແຂວງ ແລະ ເມືອງ ແລະ ຮັບຜິດຊອບ ສຳລັບການຮັບປະກັນ ໃຫ້ ລະບຽບ ການ ລົງທຶນ ແລະ ການສຳປະທານ ໄດ້ຮັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາ ຢ່າງຖືກຕ້ອງເໝາະສົມ. ພະແນກແຜນການ ແລະ ການລົງທຶນຂອງແຂວງ ກໍມີພາລະບົດບາດສຳຄັນເຊັ່ນດຽວກັນ ໃນການສິ່ງເສີມ ແລະ ຄັດເລືອກ ເອົາການລົງທຶນ ສຳລັບ ແຂວງ (ຕົວຢ່າງ, ປະຈຸບັນ ຫຼາຍແຂວງ ພວມກະກຽມ ຍຸດທະສາດ ການລົງທຶນຂອງແຂວງ ໃຫ້ເປັນສ່ວນໜຶ່ງ ຂອງ ໂຄງການທີ່ UNDP-UNEP ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນ).

ກ່ຽວກັບ ບັນດາຄະນະກຳມະການຫຼາຍຂະແໜງການນັ້ນ, ແຂວງຈຳປາສັກ ໄດ້ສ້າງຕັ້ງ ຄະນະກຳມະການ ຣຳຊາ ຂອງ ແຂວງ ແລະ ກອງເລຂາຂອງແຂວງ. ໂດຍມີຮອງເຈົ້າແຂວງເປັນປະທານ, ບັນດາສະມາຊິກ ຂອງ ຣຳຊາ ແຂວງ ລວມມີ ຫ້ອງການທ່ອງ ທ່ຽວແຂວງ; ຫ້ອງການສຶກສາ ແຂວງ; ຫ້ອງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແຂວງ; ຫ້ອງການສາທາລະນະສຸກ ແຂວງ; ຫ້ອງການ ຊັບພະຍາກອນນ້ຳ ແຂວງ; ແລະ ຫ້ອງການຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແຂວງ , ຫ້ອງການກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ແຂວງ; ຫ້ອງການໂຍທາທິການ ແລະ ຂົນສົ່ງ ; ແລະ ເຈົ້າເມືອງທີ່ຢູ່ໃນເຂດຣຳຊາ. ຄະນະກຳມະການ ແຂວງຈຳປາສັກ

ປະຊຸມກັນທຸກໆ 6 ເດືອນ ແລະ ຮຽກປະຊຸມ ສະເພາະ ຖ້າຈຳເປັນ. ຄະນະກຳມະການດັ່ງກ່າວ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນ ແກ້ໄຂ ແຕ່ ບັນຫາບຶງກຽດໂງ່ງ. ກອງເລຂາແຂວງ ແມ່ນຖືກແຕ່ງຕັ້ງ ໂດຍຄະນະກຳມະການ ຣຳຊາ ແຂວງ. ດຽວນີ້, ຫ້ອງການ ຊັບພະຍາກອນນ້ຳ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແຂວງ ໄດ້ມີພາລະບົດບາດເຕັມ ແລະ ມີກຳນົດໝາຍ ຈະປະຊຸມກັນທຸກໆສາມເດືອນ ເພື່ອປຶກສາຫາລື ວຽກທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບ ຣຳຊາ. ຄະນະກຳມະການ ຣຳຊາ ແຂວງ ສຸມໃສ່ການວາງແຜນທີ່ຕັ້ງ ບ່ອນທີ່ ກອງເລຂາ ສຸມໃສ່ການຕິດຕໍ່ ກັບ ທີມ ຄຸ້ມຄອງພາກສະໜາມ ຂອງ ຣຳຊາ (ຂັ້ນເມືອງ) ກັບສາມກຸ່ມບ້ານ ຫຼາຍກວ່າ. ຕົວຢ່າງ ເມື່ອເວລາ ວາງແຜນກິດຈະກຳໃນບ້ານ ກຽດໂງ່ງ, ການປະສານງານວຽກກໍແມ່ນ ຜ່ານຫ້ອງການຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດ ລ້ອມ ແຂວງ.

ສ່ວນຢູ່ພາຍໃນເຂດ, ກໍມີການສ້າງຕັ້ງ ທີມງານ ຄຸ້ມຄອງ ສະໜາມເຂດຣຳຊາ ຂອງເມືອງ ທີ່ມີຫຼາຍຂະແໜງການ ເຂົ້າຮ່ວມ ເພື່ອ ປະຕິບັດ ກິດຈະກຳໃນສະໜາມ. ທີມງານຄຸ້ມຄອງພາກສະໜາມ ໄດ້ແຕ່ງຕັ້ງ ກອງເລຂາ ຣຳຊາ ຂອງເມືອງ ເພື່ອຊ່ວຍ ໃນການ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ວຽກງານ ຂອງ ຣຳຊາ.

ແນ່ນອນ, ການມອບວຽກ ທີ່ຕິດພັນກັບ ຣຳຊາ, ເລີ່ມຈາກລະດັບຊາດ ຈົນໄປເຖິງລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ກໍມີໂຄງປະກອບ ແລະ ລະບົບ ດ້ານສະຖາບັນ ທີ່ຄົບຖ້ວນສົມບູນ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ໃນປະຈຸບັນ ຊັບພະຍາກອນທີ່ມີໄວ້ ເພື່ອປະຕິບັດ ວຽກງານ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການອະນຸລັກ ຢູ່ ກັບ ສະຖານທີ່ ກໍມີບໍ່ຫຼາຍ. ເມື່ອໃດ ມີຊັບພະຍາກອນຫຼາຍ ຂຶ້ນ ຈົນທົ່ວເຖິງເຂດແລະ ເລີ່ມຕົ້ນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ແຜນການຄຸ້ມຄອງເຂດແລ້ວ, ເວລານັ້ນ ກໍຈະມີ ໂຄງປະກອບທີ່ແໜ້ນໜາຖືກສ້າງຂຶ້ນ ເພື່ອສະ ໜັບສະໜູນ ບັນດາກິດຈະກຳເຫຼົ່ານີ້.

ລະບຽບ ແລະ ກົດໝາຍ ສຳລັບການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ທີ່ໄດ້ປະກາດໃຊ້ ໃນລະດັບຊາດ ສ່ວນຫຼາຍກໍຖືກສ້າງ ຂຶ້ນມາ ຢູ່ລະດັບເມືອງເຊັ່ນດຽວກັນ. ຕົວຢ່າງ, ບົນພື້ນຖານຂອງກົດໝາຍແຫ່ງຊາດ ບັນດາເມືອງ ກໍກະກຽມ ແລະ ຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດ ກິດລະບຽບກ່ຽວກັບການຫາປາ ແລະ ປ່າໄມ້, ກຳນົດເຂດອະນຸລັກ ແລະ ລົງໂທດຕໍ່ຜູ້ລະເມີດ, ໂດຍທົ່ວໄປແມ່ນ ປັບ ໃໝ. ໜ້ອຍເທື່ອທີ່ສຸດ ກິດລະບຽບເຫຼົ່ານີ້ ຈະຂ້າມຂັ້ນເມືອງ ແລະ ໄປຖືກສ້າງຂຶ້ນ ຢູ່ຂັ້ນບ້ານ, ເຊັ່ນ ລະບຽບການຫາປາຂອງ ຊຸມຊົນ. LFA ແລະ ໃນບາງກໍລະນີ ການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ກໍມັກດຳເນີນການຢູ່ຂັ້ນເມືອງ ແລະ ຫຼຸດຂັ້ນເມືອງ. ຄຳຢາງຄືກັນ ນັ້ນ, ການວາງແຜນພັດທະນາ ແມ່ນມັກເຮັດ ຂຶ້ນຢູ່ຂັ້ນແຂວງ ແລະ ຂັ້ນເມືອງ.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ອົງການທີ່ເປັນຜູ້ນຳໜ້າ ແລະ ລະບອບສຳລັບ ການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ລວມທັງ ດິນບໍລິ ເວນນ້ຳ, ມັກຈະມີຂັ້ນແຕ່ຢູ່ໃນຂັ້ນບ້ານ ຫຼື ຊຸມຊົນເທົ່ານັ້ນ. ເໝືອນກັບ ໂຄງປະກອບ ແລະ ຂະບວນ ການຄຸ້ມຄອງຢູ່ກັບພື້ນທີ່ ອົງການເຫຼົ່ານີ້ ສາມາດ ມີອິດທິພົນຫຼາຍ.

- ກຸ່ມບ້ານ, ເຂດ ແລະ ຫ້ອງການປົກຄອງບ້ານ : ກຸ່ມບ້ານ (ເຂດ) ຫຼື “ກຸ່ມພັດທະນາ” (ກຸ່ມບ້ານ) ແມ່ນການຈັດເປັນກຸ່ມ ຂອງບ້ານ ທີ່ຈັດຕັ້ງຂຶ້ນມາເພື່ອສົ່ງເສີມ ການພັດທະນາ ແລະ ການປົກຄອງໃນທ້ອງຖິ່ນ. ບັນດາກຸ່ມບ້ານເຫຼົ່ານີ້ ມີການ ປະຊຸມກັນເປັນປົກກະຕິ ແລະ ສາມາດ ມີການບັງຄັບໃຊ້ອາວຸດ (ກອງຫຼອນ). ຫ້ອງການປົກຄອງບ້ານ ທີ່ມີນາຍບ້ານເປັນ ຫົວໜ້າ, ຄຸ້ມຄອງ ກິດຈະການຂອງບ້ານ ແລະ ຮັບຜິດຊອບ ຊັບພະຍາກອນຂອງຊຸມຊົນໃດໜຶ່ງສະເພາະ ເຊັ່ນປ່າປ້ອງກັນ ແລະ ປ່າຜະລິດ ຂອງບ້ານ. ບັນດາຄະນະປົກຄອງບ້ານ ຍັງມີບົດບາດສຳຄັນ ໃນການຄຸ້ມຄອງ ຊົນລະປະທານຂະໜາດນ້ອຍ , ການບັງຄັບໃຊ້ ກິດລະບຽບການຫາປາ ແລະ ການຈັດສັນທີ່ດິນ (ລາງເທື່ອ ກໍຍັງດຳເນີນການ ບ່ອນທີ່ບໍ່ມີການວາງແຜນນຳ ໃຊ້ທີ່ດິນ ຫຼື ໃບຕາດິນ).

1.7.2 ກິດຈະກຳ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ຂອງ ພາກສ່ວນເອກະຊົນ, ກຸ່ມຜົນປະໂຫຍດຂອງລັດ, ອົງກອນອາຊີບຕ່າງໆ ແລະ ສະຖາບັນການສຶກສາ/ຂະແໜງການຄົ້ນຄວ້າ

ຕາຕະລາງຂ້າງລຸ່ມນີ້ ສະແດງໃຫ້ເຫັນ ກິດຈະກຳ ລະອຽດ ຂອງ ບັນດາອົງກອນທີ່ບໍ່ແມ່ນລັດຖະບານ ເຊິ່ງກິດຈະກຳຂອງເຂົາເຈົ້າ ມີຜົນກະທົບຕໍ່ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ

ຕາຕະລາງ 9: ບັນດາກິດຈະກຳ ທີ່ບໍ່ແມ່ນຂອງລັດຖະບານ ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ

ບ້ານ	13 ບ້ານ ໃນພື້ນທີ່ດິນບໍລິເວນນ້ຳ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ກົດລະບຽບ ກ່ຽວກັບ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ໄດ້ຮັບການຕົກລົງເຫັນດີ ແລະ ນຳໃຊ້ໃນ 8 ບ້ານ ໃນພື້ນທີ່ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ 2. ອີກບ້ານໜຶ່ງ ກໍເຂົ້າຮ່ວມວຽກ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງ ຣຳຊາ ແລະ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ 3. ບັນດາໂຄງການຕ່າງໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໃນພື້ນທີ່, ເຊັ່ນ ໂຄງການ BCI & LLS ໄດ້ປະຕິບັດວຽກງານຂອງຕົນ ຢູ່ 11 ບ້ານ ໃນເມືອງ ປະທຸມພອນ 4. ແຕ່ລະກຸ່ມບ້ານ ມີຜູ້ຕາງໜ້າ 1 ຄົນ ຢູ່ໃນຄະນະກຳມະການ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ຂອງເມືອງ; ຄະນະກຳມະການ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ທີ່ໄດ້ວາງແຜນໃນຂັ້ນກຸ່ມບ້ານ ໃນອະນາຄົດ
ປະຊາຊົນ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງໃນທ້ອງຖິ່ນ	ບ້ານທີ່ຢູ່ກັບທ້ອງຖິ່ນ	<ol style="list-style-type: none"> 5. ປະຊາຊົນປະມານ 11,500 ຄົນ ໃນ 8 ບ້ານ ທີ່ຢູ່ໃນເຂດບຶງກຽດໂງ່ງ (ບວກກັບບ້ານທີ່ຢູ່ອ້ອມເຂດບຶງ) ແມ່ນເປັນຜູ້ໄດ້ຮັບປະໂຫຍດຈາກດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແລະ ອາໄສ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແລະ ພື້ນທີ່ອ້ອມແອ້ມ ເພື່ອການດຳລົງຊີວິດ (ການລ້ຽງຊີບ) 6. ການນຳໃຊ້ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແບບພື້ນເມືອງ ແມ່ນກ່ຽວຂ້ອງກັບ ການຈັດສັນດິນນາ, ໜອງປາ ແລະ ຫູມປາ ຂອງຊາວບ້ານ / ຄົວເຮືອນ 7. ຊາວບ້ານໃນທ້ອງຖິ່ນ ມີບົດບາດສຳຄັນຫຼາຍ ໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ກົດລະບຽບ ກ່ຽວກັບດິນບໍລິເວນນ້ຳ ກໍຄື ວິທີການທີ່ເປັນປະເພນີ ແລະ ຢາກເປັນຄູ່ຮ່ວມຫຼັກແຫຼ່ງ ໃນການສືບຕໍ່ຄຸ້ມຄອງ / ອະນຸລັກ ແຫຼ່ງທີ່ຕັ້ງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ
	ກຸ່ມຊົນເຜົ່າ	<ol style="list-style-type: none"> 8. ປະຊາຊົນສ່ວນຫຼາຍໃນພື້ນທີ່ ເປັນລາວລຸ່ມ 9. ໜຶ່ງບ້ານ, ຄືບ້ານຫ້ວຍໂກະ, ຖືວ່າເປັນບ້ານ ຊົນເຜົ່າ ບຣາວ. ຊົນເຜົ່າ ບຣາວ ແມ່ນ ກຸ່ມ ມອນ-ຂະແມ ທີ່ດຳລົງຊີວິດຢູ່ອ້ອມເຂດພູພຽງ ບໍລະເວນ ແລະ ເຂດຊາຍແດນ ກັບ ກຳປູເຈຍ.
	ກຸ່ມ ບ້ານ ໝາກຈອງ	<ol style="list-style-type: none"> 10. ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໂດຍ ໂຄງການ LLS ຢູ່ ບ້ານ ກຽດໂງ່ງ, ເມືອງ ປະທຸມພອນ ເພື່ອ ຄຸ້ມຄອງ ດູແລ, ເກັບກູ້ ແລະ ຄ້າຂາຍ ໝາກແໜ່ງ, ໃນອະນາຄົດ ຄາດວ່າຈະຂະຫຍາຍໄປສູ່ ບ້ານອື່ນໆ.
	ອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ	<ol style="list-style-type: none"> 11. ບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງມະຫາຊົນ ເຊັ່ນ ສະຫະພັນ ແມ່ຍິງລາວ, ແລະ ແນວໂຮມແຫ່ງຊາດ ຮັກສາເຄື່ອຂ່າຍຂອງຕົນ ໄວ້ໃນລະດັບບ້ານ. 12. ສະຫະພັນແມ່ຍິງ ຂອງເມືອງ ມີຕົວແທນ ຢູ່ໃນ ຄະນະກຳມະການ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ຂອງເມືອງ.
ອົງການຈັດຕັ້ງສາກົນ ແລະ ອົງການທີ່ບໍ່ແມ່ນລັດຖະບານ	ສົນທິສັນຍາ ຣຳຊາ	<ol style="list-style-type: none"> 13. ສົນທິສັນຍາ ຣຳຊາ ວ່າດ້ວຍ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນໃນສາກົນ ໄດ້ຮັບເອົາ ສປປ ລາວ ເປັນພາຄີ ໃນເດືອນ ກັນຍາ 2010 ພາຍຫຼັງໄດ້ມີການກະກຽມມາເປັນເວລາຫຼາຍປີ. 14. ສປປ ລາວ ໄດ້ກຳນົດ ດິນບໍລິເວນນ້ຳສອງເຂດ ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນ.

		<p>ບຶງກຽດໂງ້ງ ທີ່ ແຂວງຈໍາປາສັກ ແລະ ເຊຈໍາພອນ ທີ່ ແຂວງສະຫວັນນະເຂດ.</p> <p>15.ການເຂົ້າຮ່ວມສິນທິສັນຍາດັ່ງກ່າວ ໝາຍເຖິງ ການມີພັນທະຕໍ່ການປະຕິບັດວຽກງານຢ່າງຕັ້ງໜ້າ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ “ສາມເສົາຄໍ້າ”. ຂອງມັນ ຄື: 1). ຮັບປະກັນການອະນຸຮັກ ແລະ ການນໍາໃຊ້ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ທີ່ ສປປ ລາວ ໄດ້ ກໍານົດໃຫ້ເປັນດິນບໍລິເວນນໍ້າ ທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ສາກົນຢ່າງຮອບຮູ້; 2). ລວມເອົາ ການນໍາໃຊ້ ຢ່າງຮອບຮູ້ ທຸກດິນບໍລິເວນນໍ້າເຂົ້າໃນການວາງແຜນດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ ໃຫ້ຫຼາຍເທົ່າທີ່ເປັນໄປໄດ້ ; ແລະ 3) ປົກສາຫາລິກັບບັນດາພາຄີອື່ນໆ ກ່ຽວກັບ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ສິນທິສັນຍາ, ໂດຍສະເພາະ ກ່ຽວກັບ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ທີ່ຂ້າມເຂດແດນປະເທດ, ລະບົບນໍ້າ ແລະ ຊະນິດພັນ ຮ່ວມກັນ.</p>
	ທະນາຄານ ພັດທະນາອາຊີ (ເອດີບີ)	1. ປະຈຸບັນ ເອດີບີ ພວມຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໄລຍະທີ 2 ຂອງ ໂຄງການ BCI ຂອງຕົນ ເຊິ່ງລວມເອົາ ບຶງ ກຽດໂງ້ງ. ໂຄງການ BCI ແມ່ນ ຢູ່ຂະໜານກັບ ແລວທາງ ເສດຖະກິດ GMS ທີ່ເຊື່ອມຕໍ່ ປະເທດໄທ ໄປຫາ ຫວຽດນາມ ຜ່ານ ສປປ ລາວ.
	IUCN	<p>2. IUCN ໄດ້ເຮັດວຽກ ຢູ່ໃນພື້ນທີ່ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ໄດ້ໃນໄລຍະໜຶ່ງ, ລວມທັງ ບາງວຽກງານ ສໍາລັບ BCI, ໃນໄລຍະຕໍ່ມາ ກໍແມ່ນ ໂຄງການ LLS ທີ່ເລີ່ມຕົ້ນໃນປີ 2008.</p> <p>3. ນອກນັ້ນ IUCN ຍັງໄດ້ສະໜັບສະໜູນ ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໃນການກະກຽມ ການເຂົ້າຮ່ວມສິນທິສັນຍາ ຮໍາຊາ ແລະ ໄດ້ແຕ່ງຕັ້ງ ຈຸດປະສານງານ ຂອງ CEPA ສໍາລັບ ສິນທິສັນຍາດັ່ງກ່າວ ໃນ ສປປ ລາວ.</p> <p>4. ວຽກທີ່ພວມດໍາເນີນ ໃນດິນບໍລິເວນນໍ້າ ຈະໄດ້ຮັບການສະໜັບສະໜູນ ຈາກໂຄງການ Mekong Water Dialogue (MWD) ຂອງ IUCN (ໄລຍະທີ 2) ແລະ ຫຼາຍໆໂຄງການອື່ນໆ ຂອງ IUCN.</p>
	WWF	<p>5. WWF ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໂຄງການ BCI ຂອງ ເອດີບີ ໃນແລວເສດຖະກິດ ທີ່ ລວມເອົາ ບຶງກຽດໂງ້ງ</p> <p>6. ນອກນັ້ນ ຍັງໄດ້ສະໜັບສະໜູນວຽກ ການທ່ອງທ່ຽວ ທີ່ຊຸມຊົນມີສ່ວນຮ່ວມ ຢູ່ເຂດປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ເຊປ່ຽນ ແລະ ທິດລອງເຮັດ ສະໂມສອນຂຽວ ໂດຍການດໍາເນີນກິດຈະກຳ ການສຶກສາ ກ່ຽວກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ຢູ່ຕາມໂຮງຮຽນ.</p> <p>7. ລະຫວ່າງ ເດືອນເມສາ 2009 ແລະ ເດືອນ ມິຖຸນາ 2011 ໄດ້ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ໂຄງການ ການບັງຄັບໃຊ້ກິດໝາຍ, ຝຶກອົບຮົມ ແລະ ປະກອບອຸປະກອນ ໃຫ້ແກ່ພະນັກງານ ປ່າສະຫງວນ ແຫ່ງຊາດ ເຊປ່ຽນ.</p>
	Elephant Asia	<p>8. ດໍາເນີນການ ລົງກວດກາກິດຕາມສຸຂະພາບ ຊ້າງບ້ານ (vet-care) ຢູ່ ບຶງກຽດໂງ້ງ.</p> <p>9. ທີ່ປົກສາ ສໍາລັບ ໂຄງການ WWF/BCI ກ່ຽວກັບ ທ່າແຮງ ການທ່ອງທ່ຽວ ຂີ່ ຊ້າງ ໃນພື້ນທີ່.</p> <p>10. ແຜນງານອື່ນໆ ທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງ ລວມເອົາ ການສະໜັບສະໜູນ ການປະສົມພັນຊ້າງ / ໃຫ້ລາງວັນເພີ່ມສໍາລັບລູກຊ້າງນ້ອຍ, ບວກກັບປະສົບການ ໃນການຊ່ວຍ ສ້າງຕັ້ງສະມາຄົມ ຄວາມຊ້າງ (ຢູ່ໄຊຍະບູລີ)</p>
	GAPE	11. GAPE ໄດ້ເຮັດວຽກກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ໂດຍຊຸມຊົນ ໃນພື້ນທີ່ ຕັ້ງແຕ່ 2001 ເປັນຕົ້ນມາ.

		<p>12.ບາງກິດຈະກຳ ສຸມໃສ່ ສະເພາະ ການຄຸ້ມຄອງການຫາປາ</p> <p>13.ໂຄງການສະໜັບສະໜູນການສຶກສາ ຂອງບ້ານທີ່ຢູ່ຫ່າງໄກ ສອກຫຼີກ ທີ່ລວມມີ ການສະໜັບສະໜູນສຳລັບການສຶກສາ, ການສຶກສາກ່ຽວກັບສິ່ງແວດລ້ອມ, ການກະສິກຳ ແລະ ອື່ນໆ, ໄດ້ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຢູ່ 28 ບ້ານ ໃນເມືອງ ປະທຸມພອນ.</p> <p>14.ບັນດາກິດຈະກຳເຫຼົ່ານີ້ ມີກຳນົດຈະສິ້ນສຸດລົງໃນປີ 2010; ວຽກການທ່ອງທ່ຽວແບບອະນຸລັກ ກໍຢູ່ພາຍໃຕ້ ການພັດທະນາສຳລັບປີ 2011</p>
	SUFFORD	<p>15.ໂຄງການປ່າໄມ້ ແບບຍືນຍົງ ສຳລັບການພັດທະນາຊຸມນະບົດ ແມ່ນການຮ່ວມມືຫຼາຍຝ່າຍ ລະຫວ່າງ ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ, ປະເທດ ແຟັງລັງ ແລະ ທະນາຄານໂລກ ໂດຍມີເປົ້າ ໝາຍ ເພື່ອນຳເອົາລະບົບການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ມາໃຊ້ ທົ່ວປະເທດ.</p> <p>16.ໄດ້ລວມເອົາ ການສ້າງຕັ້ງ ພື້ນທີ່ປ່າຜະລິດ ຢູ່ຫຼາຍໆແຂວງ, ລວມທັງ ແຂວງຈຳປາສັກ ແລະ ການສະໜັບສະໜູນ ການຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ ແບບມີສ່ວນຮ່ວມ ກັບບັນດາບ້ານໃນທ້ອງຖິ່ນ.</p> <p>17.SUFFORD ໄດ້ເຮັດວຽກ ຢູ່ຫຼາຍໆບ້ານໃນພື້ນທີ່, ຕົວຢ່າງ ໄດ້ສ້າງຕັ້ງ ອົງການຈັດຕັ້ງປ່າໄມ້ຂອງບ້ານ ຢູ່ 9 ບ້ານຂອງໂຄງການ BCI ແລະ ເຮັດສວນກ້າເບ້ຍໄມ້ ຢູ່ຫຼາຍໆບ້ານ.</p>
ພາກເອກະຊົນ	ເຮືອນພັກ ຄົງພິດເຊີ ໂລດ	18.ຄອບຄົວ ລາວ/ອິຕາລີ ເຮັດທຸລະກິດ ເຮືອນພັກ ຢູ່ບຶງກຽດໂງ້ງ ມີກິດຈະກຳ ແລະ ບ່ອນພັກເຊົາ ສຳລັບນັກທ່ອງທ່ຽວ.
	ຜູ້ດຳເນີນທຸລະກິດທ່ອງທ່ຽວ ອື່ນໆ	<p>19.ເຮືອນພັກຂອງຊຸມຊົນ ຢູ່ ບ້ານກຽດໂງ້ງ ແລະ ຊຸມຊົນ ເປັນຜູ້ ນຳທ່ຽວ ແລະ ພາຍ່າງທາງໃນປ່າ.</p> <p>20.ບໍລິສັດ ທ່ອງທ່ຽວ ແຫ່ງຊາດ ກຣິນ ດິສ ຄາເວີີ ມີລາຍການທ່ອງທ່ຽວ ໃນ ບໍລະເວນ, ເຊປ່ຽນ ແລະ ດົງ ຫົວສາວ ແລະ ມີການລົງທຶນ ໃສ່ໂຄງການ ການເຮັດ ຂີ່ອຸ່ສາຍກາບ ຢູ່ ດົງຫົວສາວ ແລະ ເຮືອນຢູ່ເທິງດິນໄມ້.</p> <p>21.ບັນດາບໍລິສັດ ການທ່ອງທ່ຽວສາກົນ ແລະ ຂອງລາວ ທີ່ຈັດລາຍການທ່ອງທ່ຽວໄປໃນພື້ນທີ່, ເຊັ່ນ ເອັກໂຊຕິຊີໂມ ແລະ ດິດແທມ.</p>
	ອຸດສາຫະກຳ	<p>22. ປະຈຸບັນ ບໍ່ມີບໍລິສັດ ອຸດສາຫະກຳ ໃດທີ່ນຳໃຊ້ນໍ້າ ໃນດິນບໍລິເວນນີ້</p> <p>23. ປີ 2008 ບໍລິສັດ ເບຍລາວ ໄດ້ສ້າງຕັ້ງ ໂຮງງານ ຢູ່ປະມານ 19 ກິໂລແມັດ ໃຕ້ ທາງເຊ, ເຊິ່ງຜະລິດ ເບຍ ແລະ ນໍ້າອັດລົມ.</p> <p>24. ບໍລິສັດ ໄຟຟ້າລາວ ມີແຜນຈະສ້າງ ສາຍສົ່ງ ຈາກ ບ້ານ ຜາລາຍ ໄປຫາ ບ້ານ ໄຕຫວ່າງ ແລະ ບ້ານ ຕະເອີງ.</p> <p>25. ໂຄງການ ໄຟຟ້ານໍ້າຕົກ ເຊປ່ຽນ-ເຊນໍ້ານ້ອຍ (390 MW) ໃນແຜນແມ່ນຈະກໍ່ສ້າງ ຢູ່ຊາຍແດນ ແຂວງອັດຕະປື ແລະ ຈຳປາສັກ ອາດມີຜົນກະທົບຈຳນວນໜຶ່ງ ຕໍ່ ແຫຼ່ງທີ່ຕັ້ງ ຣຳຊາ ບຶງກຽດໂງ້ງ ເພາະວ່າ ມັນເປັນນໍ້າ ຕອນເທິງ ຂອງ ເຊຄຳພໍ ເຊິ່ງຢູ່ໃກ້ກັບແຫຼ່ງດັ່ງກ່າວ. ໂຄງການນີ້ ແມ່ນຢູ່ໃນຂັ້ນຕອນວາງແຜນ ການເຮັດ ສັນຍາຊື້ (www.poweringprogress.org)</p>
	ທຸລະກິດ ຂອງ ຄົວເຮືອນ	26. ທຸລະກິດ ຂອງ ຄົວເຮືອນ ກໍເປັນແຫຼ່ງ ລາຍຮັບ ໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນ ໃນພື້ນທີ່, ເຊິ່ງລວມມີ ຫັດຖະກຳ, ການບໍລິການຂົນສົ່ງ, ຮ້ານອາຫານ ແລະ ຮ້ານຂາຍເຄື່ອງຢ່ອຍ.
ອື່ນໆ	ເມືອງ ປາກເຊ	27. ບຶງກຽດໂງ້ງ ຕັ້ງຢູ່ 56 ກິໂລແມັດ ໃຕ້ເມືອງ ປາກເຊ, ເມືອງເອກຂອງ ແຂວງ ຈຳປາສັກ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ປາກເຊ ໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ໂດຍກົງ ຈາກ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ບໍ່ຫຼາຍພໍປານໃດ, ເຊັ່ນ

		<p>ການຕອບສະໜອງນໍ້າ ຫຼື ການ ບັນເທົາໄພນໍ້າຖ້ວມ, ແຕ່ວ່າ ແຫຼ່ງດັ່ງກ່າວ ກໍໄດ້ສະໜອງ:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ປາຍທາງການທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ໂອກາດທຸລະກິດ ສໍາລັບ ຊາວປາກເຊ ທີ່ເຮັດທຸລະກິດ. 2. ການຜະລິດ ອາຫານ ໂດຍມີຜະລິດຕະພັນ ຂອງ ດິນບໍລິເວນນໍ້າເຂັ້ນ ປາ ທີ່ຂາຍຢູ່ຕະຫຼາດປາກເຊ.
--	--	--

ປະເພດຕ່າງໆ ຂອງລະບຽບການຄຸ້ມຄອງ ແບບ ເປັນທາງການ ແລະ ແບບບໍ່ເປັນທາງການ ໄດ້ ສະແດງບອກລັກສະນະ ວ່າ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ບຶງກຽດໂງ່ງ ມີການຄຸ້ມຄອງ, ມີການຂຸດຄົ້ນ ແລະ ມີການ ອະນຸລັກ ແນວໃດ. ບັນດາ ນະໂຍບາຍ ຂອງລັດຖະບານ, ພາກປະຕິບັດຕົວຈິງ ແລະ ການຂຸດຄົ້ນ ຂອງຊາວບ້ານ ເພື່ອເອົາຊັບພະຍາກອນ ໃນ ດິນບໍລິເວນນໍ້ານັ້ນ ແມ່ນມີຫຼາຍຮູບແບບ ປົນເປ, ລວມທັງ ແຕ່ລະບ້ານ ໄດ້ສ້າງ ແລະ ບັງຄັບໃຊ້ ກົດລະບຽບ ເພື່ອຄຸ້ມຄອງ ຊັບພະຍາກອນ ທີ່ຢູ່ໃນນໍ້າ, ກົດລະບຽບຕ່າງໆ ທີ່ອີງຕາມ ຄອບຄົວດັ່ງເດີມ, ແລະ ລັດຖະບານ ບັງຄັບໃຊ້ ກົດລະບຽບ. ບົດນີ້ ຈະອະທິບາຍເຖິງ ວິວັດທະນາການ ຂອງການ ຄຸ້ມຄອງ ດິນບໍລິເວນນໍ້າແຫ່ງນີ້.

1.7.2 ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ, ການຄອບຄອງ ແລະ ການວາງແຜນ

ດັ່ງທີ່ໄດ້ແລກປ່ຽນ ມາຂ້າງເທິງ, ການຜະລິດກະສິກໍາ, ເຊິ່ງລວມມີ ການເຮັດນາ, ເຮັດສວນຄົວ ແລະ ທົ່ງຫຍ້າລ້ຽງສັດ ແລະ ການນໍາໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນ ຂອງ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ແລະ ປ່າໄມ້ ເປັນການປະຕິບັດຕົວຈິງແບບທົ່ວໄປ ຂອງການນໍາໃຊ້ ທີ່ດິນ ໃນ ແລະ ເຂດອ້ອມແອ້ມດິນບໍລິເວນນໍ້າ ບຶງກຽດໂງ່ງ. ໄດ້ມີການດໍາເນີນການ ແຜນງານ ການຈັດສັນ ທີ່ດິນ ແລະ ປ່າໄມ້ ໃນພື້ນທີ່ ດັ່ງກ່າວ ເພື່ອຈັດແບ່ງ ທີ່ດິນ ແລະ ປ່າ ແລະ ເພື່ອສ້າງ ຂໍ້ຕົກລົງ ກ່ຽວກັບ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ໃນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແຕ່ບ້ານຫາ ບ້ານ, ກໍຄື ການຈັດແບ່ງທີ່ດິນ ໃຫ້ແຕ່ລະຄົວເຮືອນ (ຕົວຢ່າງ ສໍາລັບປູກເຂົ້າ, ເຮັດສວນ) (ອຸນສ, 2011). ຢູ່ໃນຂອບເຂດ ແດນ ຂອງແຫຼ່ງທີ່ຕັ້ງ , ທີ່ດິນ ແລະ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ແມ່ນຄືກັບທົ່ວໄປ / ລັດເປັນຜູ້ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ເປັນເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ ແຕ່ວ່າ ຊາວບ້ານ ມີສິດນໍາໃຊ້ທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ. ບຸກຄົນ ຫຼື ຄົວເຮືອນ, ພື້ນທີ່ທີ່ ມີການເປັນເຈົ້າຂອງ ຕາມປະເພນີ ລວມມີ ພື້ນທີ່ສໍາລັບ ປູກເຮືອນ, ເຮັດໄຮ່/ນາ ປູກເຂົ້າ, ດິນສວນ, ແຫຼ່ງສໍາລັບ ໃສ່ມອງໃສ່ຊ້ອນເອົາປາ ແລະ ຂຸດ ຫຼຸມປາ (ທໍາມະຊາດ ແລະ ຄົນເຮັດ ຫຼື ຕາມບົດບາດ). ມີ ລະບົບການ ຄອບຄອງ ແບບດັ້ງເດີມ ເຊິ່ງອະນຸຍາດໃຫ້ ຖືວ່າຫຼຸມປາເຫຼົ່ານັ້ນ ເປັນຂອງສ່ວນຕົວ (Baird and Shoemaker 2008), ໂດຍມີບາງຄອບຄົວ ກໍເປັນເຈົ້າຂອງ ຫຼາຍໆຫຼຸມ. ຕາຕະລາງ 10 ອະທິບາຍລະອຽດ ພື້ນທີ່ ທີ່ ດິນ ໃນ 8 ບ້ານຫຼັກແຫຼ່ງ ທີ່ ຖືກນໍາໃຊ້ ເພື່ອເຮັດນາ ແລະ ສວນ.

ທີ່ດິນລວມ ກວມເອົາ ວັງນໍ້າເລິກ, ພື້ນທີ່ປ່າ (ລວມທັງ ປ່າຜະລິດ ແລະ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ທັງສອງແຫ່ງ) ແລະ ພື້ນທີ່ ຫ້ວຍຮ່ອງ ທີ່ຢູ່ນອກເຂດ ດິນລວມນີ້ ທີ່ມີ ການຕົກລົງເຫັນດີ ໃຫ້ຫາປາໄດ້. ການຫາປາ ໃນເຂດດິນນໍ້າພາຍໃນ ແມ່ນມີການ ຄຸ້ມຄອງທົ່ວໄປ ແບບເປັນຊັບພະຍາກອນ ທົ່ວໄປ. ນອກນັ້ນ, ພື້ນທີ່ ຮັບນໍ້າ ຍັງລວມເອົາພື້ນທີ່ ທີ່ຖືກກໍານົດ ເປັນ ປ່າສະຫງວນ ແຫ່ງຊາດ ດົງຫົວສາວ ໄປທາງທິດເໜືອ ແລະ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ເຊປຽນ ໄປທາງທິດໃຕ້. ໃນພື້ນທີ່ ດັ່ງກ່າວ ເກືອບວ່າບໍ່ມີ ການພັດທະນາ ກະສິກໍາ ຫຼື ການຄ້າ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ, ສວນປູກຕົ້ນໄມ້ ອຸດສາຫະກໍາຊະນິດດຽວລ້ວນໆ ໃນພື້ນທີ່ ອ່າງ ຮັບນໍ້າ ແມ່ນມີເພີ່ມຂຶ້ນ, ແລະປ່ຽນແທນພື້ນທີ່ປ່າ. ສວນປູກໄມ້ເຫຼົ່ານີ້ ແລະ ແຜນການຈະເຮັດສວນປູກອື່ນໆ ອາດເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ ທີ່ສໍາຄັນ ຕໍ່ພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ ໃນໄລຍະຍາວ. ບົດສຶກສາ ຂອງ WWF ແລະ ອົງການຄຸ້ມຄອງທີ່ດິນແຫ່ງຊາດ ປີ 2008 ກ່ຽວກັບ ການພັດທະນາສວນປູກຕົ້ນໄມ້ ໃນເມືອງ ປະທຸມພອນ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ພື້ນທີ່ທັງໝົດ ຂອງ ການສໍາປະທານ ທີ່ໄດ້ອອກ ອະນຸມັດ ແມ່ນມີ 10,431.8 ເຮັກຕາ (ແຕ່ວ່າເນື້ອທີ່ປູກຕົວຈິງ ໃນປີ 2008 ມີພຽງແຕ່ ເກືອບ 1,672.6 ເຮັກຕາ), ໃນນັ້ນ ຕົ້ນຢາງ ພາລາ ເປັນ ຕົ້ນໄມ້ເສດຖະກິດ ອັນດັບໜຶ່ງ. ທັງໝົດ ມີ 32 ບໍລິສັດ ສວນປູກ ທີ່ເຮັດສວນປູກຕົ້ນຢາງພາລາ, ໝາກ ມ່ວງ ຫົມມະພານ, ຕົ້ນປາມນໍ້າມັນ, ໄມ້ເກດສະໜາ, ໝາກເຍົາ ແລະ ຕົ້ນໄມ້ ກິນໝາກ (ຕາມປຶ້ມ Barney, 2010).

ນອກຈາກນັ້ນ, ຍັງມີການຂຸດຄົ້ນ ເອົາດິນຖ່ານຕີມຈາກ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ມີລະ 650 ແມັດກ້ອນ ໃນໄລຍະປີ 2006 - 2009 ເພື່ອ ເຮັດ ຝຸ່ນທຳມະຊາດ (IUCN, 2008a), ເຖິງແມ່ນວ່າ ປະຈຸບັນ ກິດຈະການດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ຢຸດຕິລົງ. Kingfisher Lodge, ທຸລະກິດ ການທ່ອງທ່ຽວ ກໍໄດ້ເຮັດສຳປະທານ ຂະໜາດ ນ້ອຍ ຄື ປະມານ 7 ເຮັກຕາ ເພື່ອເຮັດ ເຮືອນພັກ ແລະ ເຂດພັກຜ່ອນ, ໂດຍໄດ້ຮັບການອະນຸມັດ ຈາກ ການປົກຄອງເມືອງ ໃນໄລຍະ 50 ປີ.

ບາງພື້ນທີ່ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ໄດ້ຖືກຫັນປ່ຽນ ເປັນ ທົ່ງນາ. ການຄົ້ນຄວ້າ ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນຢ່າງຈະແຈ້ງວ່າ ປະຊາຊົນ ມີທ່າອ່ຽງ ຈະເສຍ ປາ ຫຼາຍກວ່າ ທີ່ຈະໄດ້ເຂົ້າ ຖ້າມີການຫັນປ່ຽນທີ່ດິນມາເປັນດິນນາ. ໃນບາງປີ, ລະດັບນ້ຳ ຢູ່ດິນນາບາງຕອນ ທີ່ຢູ່ອ້ອມ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແມ່ນຂຶ້ນສູງໂພດ, ສະນັ້ນ ຈຶ່ງບໍ່ສາມາດເກັບກູ້ ແລະ ກໍມີບັນຫາ ກັບການຜະລິດ. ນອກຈາກນັ້ນ ກໍຍັງສະແດງ ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຫຼາຍໆ ໂຄງການ “ຮັບປະກັນສະບຽງອາຫານ” ທີ່ເປັນຜູ້ໃຫ້ທຶນ ແກ່ການຫັນປ່ຽນທີ່ດິນດັ່ງກ່າວ, ໃນຕົວຈິງຍັງເຮັດ ໃຫ້ ຄວາມຮັບປະກັນດ້ານສະບຽງອາຫານ ຫຼຸດລົງອີກຊ້ຳ (Baird and Shoemaker 2008; ອຸນສ, 2011).

ຕາຕະລາງ 10 : ການນໍາໃຊ້ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ບຶກຽດໂງ່ງ ຂອງ 8 ບ້ານຫຼັກແຫຼ່ງ

ຊື່ບ້ານ	ຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບການລົງ ວັດແທກໃນ ສະໜາມ 1998 (ha)		ການສໍາພາດປະຊາຊົນໃນບ້ານ 2009			ການສໍາພາດເຈົ້າຂອງທີ່ດິນ 2009			ການລົງວັດແທກ ໃນພາກສະໜາມ 2009			
	ຈຳນວນ ຄົວເຮືອນ	ຈຳນວນ ຕອນດິນ	ເນື້ອທີ່ທັງ ໝົດ (ha)	ຈຳນວນ ຄົວເຮືອນ	ຈຳນວນ ຕອນດິນ	ເນື້ອທີ່ທັງ ໝົດ (ha)	ຄົວເຮືອນ	ເນື້ອທີ່ ຕອນດິນ	ຈຳນວນ ເນື້ອທີ່ (ha)	ສວມ		
										ຈຳນວນ ຕອນດິນ	ຈຳນວນ ເນື້ອທີ່ (ha)	ຈຳນວນ ຕອນດິນ
ທົບສອກ	14	14	14.46	12	16	14.790	12	16	24.760	3	4	0.457
ພົມມະລີ	14	14	18.1	16	16	18.270	16	16	31.869		0	0
ເກາລ	9	9	15.23	15	15	29.300	15	15	20.278		0	0
ພະໄພ	41	41	42.25	34	36	33.460	34	36	50.157	5	6	4.526
ໜອງມາງເອກ	1	14	12.1	18	21	18.200	18	21	19.517		0	0
ຜາລາຍ	30	10	10.79	10	11	12.870	10	11	17.5		0	0
ຜາຂ່າ	10	30	32.09	68	72	77.230	68	72	75.776		0	0
ກຽດໂງ່ງ	124.65	97	144.64	92	98	125.317	92	98	159.597		0	0
ລວມທັງໝົດ	211.71	192	241.87	222	238	267.077	222	238	322.547	5	6	4.526

ແຫຼ່ງ: ການສໍາພາດ ແລະ ການວັດແທກ ທີ່ ໂຄງການ IUCN LLS ໃນປີ 2009

1.7.3 ການຄຸ້ມຄອງ ໃນເມື່ອກ່ອນ ແລະ ໃນປະຈຸບັນ

ບ້ານທັງໝົດ ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບຈາກ ຈາກການຈັດສັນ ທີ່ດິນ ແລະປ່າ ໃນຊຸມປີ 1990 ແລະ ບາງບ້ານ ກໍໄດ້ສ້າງເປັນພື້ນທີ່ ສະຫງວນ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ, ໂດຍສະເພາະ ວັງສະຫງວນ ແລະ ພື້ນທີ່ປ່າ ທີ່ຢູ່ໃນພື້ນທີ່ດິນບໍລິເວນນ້ຳທີ່ກວ້າງ. ຕົວຢ່າງ, ຫຼັງຈາກ ນີ້ ຊາວບ້ານ ໄດ້ຈັດຕັ້ງກັນ ສະຫງວນ ຫຼາຍໆວັງນ້ຳເລິກໄວ້ ເພື່ອແຜ່ພັນປ່າ ໂດຍການສະໜັບສະໜູນ ຂອງ ສະມາຄົມປະຊາຊົນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມໂລກ (GAPE) ເຊິ່ງ ໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນເຮັດວຽກ ໃນພື້ນທີ່ ໃນປີ 2001. ນອກນັ້ນ, ບ້ານເຫຼົ່ານີ້ ໄດ້ກະກຽມ ກົດລະບຽບອື່ນໆ ກ່ຽວກັບການຫາປ່າ.

ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ບຶງກຽດໂງ່ງ ບາງສ່ວນກໍ່ນອນຢູ່ ໃນ ພື້ນທີ່ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ເຊປຽນ ແລະ ດົງຫົວສາວ, ທັງສອງປ່າ ສະຫງວນນີ້ ແມ່ນຖືກສ້າງຂຶ້ນໃນປີ 1993. ກົດໝາຍປ່າໄມ້ ແລະ ບັນດາກົດລະບຽບທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນ ໃຫ້ເປັນ ເຄື່ອງມືດ້ານນິຕິກຳ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນ. ເພາະສະນັ້ນ, ອີງຕາມນິຕິກຳ, ພື້ນທີ່ ດັ່ງກ່າວແມ່ນ ຖືກສະຫງວນຈາກ ການຂຸດຄົ້ນຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ ການປ້ອງກັນ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງ ຊາດ ສາມາດຖືກເບິ່ງຂ້າມ ດ້ວຍການອະນຸຍາດທີ່ຟ້າວຟັງ ຂອງ ກະຊວງ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້. ສ່ວນໜຶ່ງອີກ ທີ່ກວ້າງໃຫຍ່ ຂອງ ລະບົບດິນບໍລິເວນນ້ຳ ບຶງກຽດໂງ່ງ ແມ່ນ ບຶງພະໂພ ເຊິ່ງ ມີການສະຫງວນທາງກົດໝາຍ ເພາະວ່າມັນນອນຢູ່ນອກ ປ່າ ສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ທັງສອງແຫ່ງ.

ໃນໄລຍະຜ່ານມາ ໄດ້ມີການດຳເນີນ ກິດຈະກຳ ການໃຫ້ຄວາມຮູ້ ແລະ ການ ປຸກຈິດສຳນຶກ ກ່ຽວກັບຄວາມສຳຄັນ ຂອງ ຊີວະ ນາໆພັນ ແລະ ການນຳໃຊ້ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ຢ່າງສະຫຼາດ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນ ຫຼາຍໆ ອົງການຈັດຕັ້ງ, ເຊິ່ງລວມມີ ອົງການ ສະວິ ເດັນ ເພື່ອການພັດທະນາສາກົນ (ຊີດາ), IUCN, DANIDA, ADB, ກອງທຶນໂລກ ເພື່ອທຳມະຊາດ (WWF) ແລະ GAPE. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ບັນດາກິດຈະກຳເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນອາໄສທຶນຈາກ ຜູ້ໃຫ້ທຶນຈາກພາຍນອກ. ຍ້ອນ ຂາດການສະໜອງ ທຶນໄລຍະຍາວ, ເພາະສະນັ້ນ ບັນດາກິດຈະກຳເຫຼົ່ານີ້ ຈຶ່ງມີຜົນສຳເລັດຈຳກັດ, ເຖິງແມ່ນ ຄວນຈະບັນທຶກໄວ້ວ່າ GAPE ໄດ້ດຳ ເນີນວຽກງານຂອງຕົນ ໃນພື້ນທີ່ດັ່ງກ່າວ ເປັນເວລາ 8 ປີກວ່າ ແລະ ມີແຜນຈະສືບຕໍ່ວຽກງານຂອງຕົນ (ອຊນສ, 2011).

ໃນປີ 2008 ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ ໄດ້ເລີ່ມວຽກ ຂອງຕົນ ໃນພື້ນທີ່ ລະຫວ່າງ ປ່າສະຫງວນ ສອງແຫ່ງ ທີ່ກວມເອົາບາງ ສ່ວນ ຂອງ ແຂວງຈຳປາສັກ ແລະ ອັດຕະປື ແລະ ລວມທັງ ບຶງກຽດໂງ່ງ ສຳລັບ ຂໍ້ລິເລີ່ມ ແລວເຊື່ອມຕໍ່ ຊີວະນາໆພັນ (BCI), ທີ່ເປັນ ສ່ວນໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນ ຂອງ ແຜນງານຫຼັກດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ໃນອະນຸພາກພື້ນ ແມ່ນ້ຳຂອງ. ໂຄງການ BCI ໄດ້ເລີ່ມການ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢູ່ 6 ພື້ນທີ່ທົດລອງ ໃນປະເທດ ກຳປູເຈຍ, ສປປ ຈີນ, ສປປ ລາວ, ປະເທດໄທ ແລະ ຫວຽດນາມ ໃນໄລຍະ ເວລາ ແຕ່ປີ 2006 – 2009. ໂຄງການ BCI ໄດ້ຖືກດຳເນີນການ ໂດຍມີ ບັນດາອົງການຂອງລັດຖະບານ ບັນດາອົງການທີ່ບໍ່ ແມ່ນລັດຖະບານ ແລະ ທະນາຄານພັດທະນາອາຊີ ເປັນຜູ້ຮ່ວມຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ. ຈຸດປະສົງຂອງໂຄງການ ແມ່ນເພື່ອ ສ້າງຄືນ ການເຊື່ອມຈອດກັນ ຂອງລະບົບ ນິເວດທຳມະຊາດ ທີ່ຖືກຕັດຂາດອອກຈາກກັນ ຜ່ານວິທີການ ເຮັດເປັນແລວ, ເຊິ່ງໃນປີ 2015 ໄດ້ມີການກຳນົດຫຼາຍພື້ນທີ່ ສຳລັບການອະນຸລັກຊີວະນາໆພັນ ທີ່ເປັນບຸລິມະສິດ ແລະ ແລວເຊື່ອມຕໍ່ ໃນພາກພື້ນ ເພື່ອ ຮັກສາຄຸນນະພາບ ຂອງລະບົບນິເວດ ແລະ ຮັບປະກັນ ການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຮ່ວມກັນແບບຍືນຍົງ (ADB, 2009). ວຽກສຳລັບ ໂຄງການ BCI ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນໄດ້ຮັບການປະສານງານ ໂດຍ ອົງການຊັບພະຍາກອນນ້ຳ ແລະ ສິ່ງ ແວດລ້ອມ ແຫ່ງຊາດ (ອຊນສ), ຮ່ວມກັບ ຫ້ອງການ ກະສິກຳ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງ ແລະ WWF. ໂຄງການດັ່ງກ່າວແມ່ນ ລວມເອົາ ການສຳຫຼວດ ຊີວະນາໆພັນ, ການວິໃຈຕະຫຼາດ ສຳລັບ ເຄື່ອງປ່າ ຂອງ ດົງ, ການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ການ ປັບປຸງ ໂຄງລ່າງພື້ນຖານ ຂະໜາດນ້ອຍ. ການເງິນ ສຳລັບ ໄລຍະທົ່ວໆ ຂອງໂຄງການ ແມ່ນສິ້ນສຸດລົງ ໃນປີ 2009, ເຖິງແມ່ນ ວ່າ ໄດ້ມີການຮ້ອງຂໍ ໃຫ້ຍົກລະດັບ ກິດຈະກຳທົດລອງ ຂອງ BCI ຈາກ ກຳປູເຈຍ, ສປປ ລາວ ແລະ ຫວຽດນາມ (ADB,

2009). ວຽກສໍາລັບ ໂຄງການ BCI ໃນ ສປປ ລາວ ແມ່ນພວມດໍາເນີນການຢູ່, ເຊິ່ງ ປະຈຸບັນ ພວມກໍາລັງຈັດຕັ້ງ ໄລຍະທີ ສອງ.

ໂຄງການ WWF ຊື່ວ່າ “ປັບປຸງການຄຸ້ມຄອງ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ເຊປຽນ” ໄດ້ຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ລະຫວ່າງ ເດືອນ ເມສາ 2009 ແລະເດືອນ ມິຖຸນາ 2011. ໂຄງການນີ້ ໄດ້ສະໜັບສະໜູນ ກິດຈະກຳ ການອະນຸລັກ ທົ່ວປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ, ລວມທັງ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ, ໂດຍສຸມໃສ່ ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ລວມທັງ ການຝຶກອົບຮົມ ແລະ ການປະກອບເຄື່ອງມື ອຸປະກອນ ໃຫ້ແກ່ ພະນັກງານ ປ່າສະຫງວນ ເຊປຽນ ເພື່ອຮັບມືກັບ ກິດຈະກຳຕ່າງໆ ທີ່ບໍ່ສອດຄ່ອງດ້ານກົດໝາຍ.

ນອກນັ້ນ ພື້ນທີ່ BCI ລະຫວ່າງ ສອງປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ, ຍຸດທະສາດ ການດໍາລົງຊີວິດ ແລະ ພື້ນທີ່ (LLS) ຂອງ IUCN ປະຈຳ ສປປ ລາວ ກໍໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນໃນປີ 2008. ໂຄງການ LLS ນີ້ ໄດ້ເລີ່ມກິດຈະກຳ ດ້ວຍການໃຫ້ຄວາມຮູ້ ແລະ ການປຸກຈິດ ສໍານຶກ ໃຫ້ແກ່ ການນໍາຂອງ ແຂວງຜູ້ທີ່ມີອໍານາດດ້ານການຕັດສິນໃຈ, ເພື່ອຍົກໃຫ້ເຫັນຄວາມໝາຍຄວາມສໍາຄັນ ຂອງ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ. ຈາກນັ້ນ ກໍມີການປຶກສາຫາລື ແບບ ທາງການ ແລະ ແບບບໍ່ເປັນທາງການ ໃນເມືອງ ປະທຸມພອນ ເພື່ອສ້າງ ແຜນທີ່ມີ ຂອບເວລາ ສໍາລັບ ການປັບປຸງ ການຄຸ້ມຄອງ ບຶງກຽດໂງ່ງ. ຄະນະກຳມະການ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ຂອງເມືອງ ໄດ້ຖືກສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນ ໃນ ເດືອນ ມັງກອນ 2009 ແລະ ໄດ້ດໍາເນີນການສໍາຫຼວດ ສະໜາມ ກ່ຽວກັບເຂດແດນ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ, ການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ, ຊີວະ ນາໆພັນ, ມູນຄ່າທາງເສດຖະກິດ ແລະ ການຈັດແບ່ງເຂດ. IUCN ສປປ ລາວ ໄດ້ ອໍານວຍຄວາມສະດວກ ໃນການສືບຕໍ່ ປຶກສາຫາລື ຢູ່ 13 ບ້ານ ທີ່ຢູ່ໃນ ແລະ ອ້ອມແອ້ມ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ເພື່ອລະບຸ ແລະ ແກ້ ບັນຫາ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ. ການຂຸດຄົ້ນ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ເພື່ອເອົາດິນຖານຕີມ, ປາ ແລະ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ແມ່ນ ລວມຢູ່ໃນ ບັນດາຄວາມກັງວົນ ທີ່ໄດ້ຍົກ ຂຶ້ນ. ການຈັດແບ່ງເຂດ ແລະ ການສ້າງ ກົດລະບຽບ ໃນປີ 2010 ເພື່ອຄຸ້ມຄອງ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ໄດ້ສໍາເລັດລົງ ພາຍໃຕ້ໂຄງການ LLS. ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ກໍເປັນ ອີກຈຸດສຸມໜຶ່ງ ສໍາລັບ ໂຄງການ LLS ເຊິ່ງໄດ້ຊ່ວຍ ບັນດາບ້ານໃນທ້ອງຖິ່ນ ເພື່ອດໍາເນີນ ການວາງແຜນ ແລະ ການປັບປຸງ ການເກັບກູ້ ໃນພື້ນທີ່ ບຶງກຽດໂງ່ງ. ການເຮັດວຽກ ກັບບ້ານຕ່າງໆ, ອົງການປົກຄອງເມືອງ ແລະ ຫ້ອງການກະສິກໍາ ແລະ ປ່າໄມ້ ແຂວງ, IUCN ໄດ້ພັດທະນາ ແລະ ສ້າງຕັ້ງ ລະບົບ ການຄຸ້ມຄອງ ແບບຍືນຍົງ ແລະ ຄ້າຂາຍ ເຄື່ອງປ່າ ຂອງ ດົງທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນກວ່າໝູ່ ໃນແຂວງ, ເຊັ່ນ ໝາກຈອງ ເພື່ອ ແກ້ໄຂ ບັນຫາການນໍາໃຊ້ ຊັບພະຍາກອນ ແບບບໍ່ຍືນຍົງ ແລະ ສິ່ງເສີມຄວາມເປັນເຈົ້າການ ຂອງ ທ້ອງຖິ່ນ.

ໃນໄລຍະເວລາດັ່ງກ່າວນັ້ນ, ວຽກແມ່ນເນັ້ນໃສ່ ກະກຽມ ໃຫ້ ສປປ ລາວ ເຂົ້າຮ່ວມ ສົນທິສັນຍາສາກົນ ຣໍາຊາ ວ່າດ້ວຍດິນບໍລິເວນນໍ້າ ທີ່ມີຄວາມສໍາຄັນໃນສາກົນ. ບຶງກຽດໂງ່ງ ກໍໄດ້ເປັນໜຶ່ງໃນສອງ ແຫ່ງ ທີ່ໄດ້ຖືກ ກຳນົດ ໂດຍ ສປປ ລາວ ໃຫ້ເຂົ້າເປັນ ພາຄີ ຂອງ ສົນທິສັນຍາ. ສປປ ລາວ ເຂົ້າຮ່ວມ ຣໍາຊາ ຢ່າງເປັນທາງການ ໃນເດືອນ ກັນຍາ 2010; ປະຈຸບັນ ວຽກແມ່ນສຸມໃສ່ ການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຂໍ້ບັງຄັບ ຂອງ ສົນທິສັນຍາ ເພື່ອການນໍາໃຊ້ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ, ລວມທັງ ການພັດທະນາ ແຜນການຄຸ້ມຄອງ.

ກົດລະບຽບ ວ່າດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ສໍາລັບ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ກຽດໂງ່ງ ໄດ້ຖືກອະນຸມັດ ໃນປີ 2010 ໂດຍອົງການປົກຄອງເມືອງ. ກົດລະບຽບດັ່ງກ່າວ ຈັດວາງເຂດແດນ ດັ່ງທີ່ໄດ້ຮັບອະນຸມັດ ໂດຍ 8 ບ້ານຫຼັກແຫຼ່ງ ດິນບໍລິເວນ ນໍ້າ: ກຽດໂງ່ງ, ທົບສອກ, ພົມມະລີ, ເກເລ, ພະໂພ, ຜາລາຍ ໜອງໝາກ ແອກ ແລະ ຜາຂ່າ (ມາດຕາ 7). ນອກນັ້ນ ມັນຍັງ ເວົ້າເຖິງ ເຂດສະຫງວນ, ເຂດສະຫງວນຕາມລະດູການ ແລະ ເຂດຄຸ້ມຄອງ, ບ່ອນທີ່ ກິດຈະກຳ ເຊັ່ນ ການຫາປາ, ການເອົາສັດ ລົງກິນຫຍ້າ ແລະ ການປູກຝັງ ຍັງສືບຕໍ່, ໃນເງື່ອນໄຂທີ່ ພວກມັນບໍ່ເປັນອັນຕະລາຍຕໍ່ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ. ການຫັນປ່ຽນທີ່ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ຫຼື ປ່າໄມ້ ບຶງກຽດໂງ່ງ ປະຈຸບັນ ແມ່ນຖືກຫ້າມ (ມາດຕາ 6). ຕາຕະລາງ 9 ໃຫ້ລາຍລະອຽດເພີ່ມ ກ່ຽວກັບ ເຂດຕ່າງໆ ທີ່ ຖືກຮັບຮູ້ ຢູ່ໃນ ກົດລະບຽບດັ່ງກ່າວ. ນອກຈາກນັ້ນ, ກົດລະບຽບ ຍັງ ຈັດວາງ ສິດ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງ ບ້ານ ຕ່າງໆ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ໃນການຄຸ້ມຄອງ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ, ລວມທັງ ໜ້າທີ່ລາດຕະເວນຮ່ວມກັນ (ມາດຕາ 10, ເບິ່ງ ແຜນທີ 4 ຂ້າງລຸ່ມ).

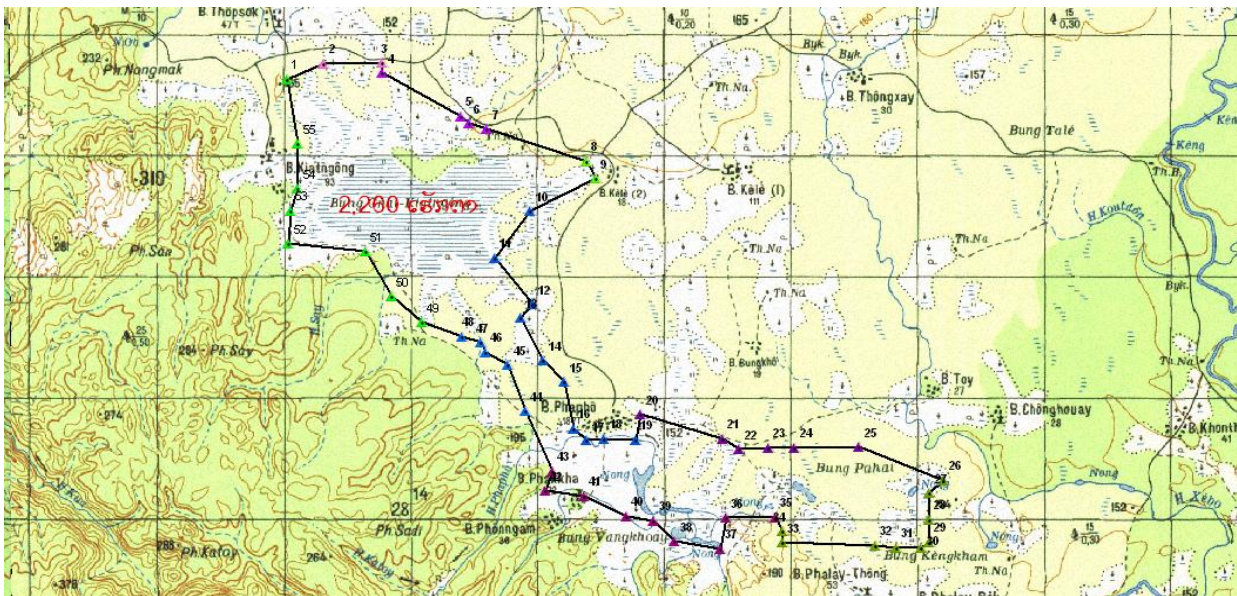
ຕາຕະລາງ 11: ເຂດຕ່າງໆ ຂອງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ບຶງກຽດໂງ່ງ, ຕາມການຈັດວາງໃນ ກົດລະບຽບ

1. ເຂດສະຫງວນ								
ຈຳນວນ.	ຊື່ໃນທ້ອງຖິ່ນ	ເນື້ອທີ່ (ha)	ບ້ານທີ່ຮັບຜິດຊອບ	ຈຸດທີ່ຕັ້ງ				ໝາຍເຫດ
				ເໜືອ	ໃຕ້	ຕາເວັນອອກ	ຕາເວັນຕົກ	
1.	ດອນຢາງ (ໜອງຈອກ)	28.5	ກຽດໂງ່ງ	ດອນຢາງ	ດອນຫຍ້າຄາ	ດອນຕີນຜາມອງ	ດອນລາວເກົ່າ	ວັງ ອະນຸລັກປາ
2.	ດອນກະດັນ	164	ກຽດໂງ່ງ	ດອນກະດັນ	ດອນກວາງ	ດອນຕົມ ດອນຫໍ່	ດອນລາວເກົ່າ	ວັງອະນຸລັກປາ
3.	ດອນນົກຫໍ່	73	ພະໂພ	ດອນຖົມ	ປາກທອງໄຮ	ດອນກອກ	ດອນກວາງ	ວັງອະນຸລັກປາ
	ລວມທັງໝົດ	265.5						
II. ພື້ນທີ່ສະຫງວນຕາມລະດູ								
1.	ວັງ ໜອງ ລັກ	0.7	ກຽດໂງ່ງ	ໜອງປາກອກ, ໃກ້ ຫ້ວຍ ໜອງຫຼັກ	ດອນຫງາຍ (ຕົມປາມຸງ)	ພື້ນທີ່ ນາໜອງ ຫຼັກ	ທ່າງນາເຫຼືອມ + ເຂັມ	ວັງອະນຸລັກປາ
2.	ວັງ ຕາກວາງ	0.5	ກຽດໂງ່ງ	ດອນປາເປົ້າ	ພູຕາຄວານ	ພູຕາຄວານ	ໄຮ່ເຂົ້າ	ວັງອະນຸລັກປາ
3.	ວັງ ໜາກເຈງ	0.3	ກຽດໂງ່ງ	ທ່າງບຶງ	ດອນນົກ ຫໍ່- ສິ້ນສຸດ	ດອນນົກຫໍ່- ເລີ້ມຕົ້ນ	ຕົ້ນມ່ວງ, ດອນໜາກ ແຈ້ງ	ວັງອະນຸລັກປາ
4.	ວັງຄວາຍ	3.2	ກຽດໂງ່ງ	ທ່າງນາ ໂຕ				ວັງ ອະນຸລັກປາ
5.	ວັງຍາວ	0.6	ກຽດໂງ່ງ	ທ່າງນາ ບຸນທະວີ			ທ່າງນາ ຂອງ ສູນ	ວັງອະນຸລັກປາ
6.	ວັງໜອງນາມຸດ	0.3	ປາກຄາ	ໂພນຫິນລາງ (ຕົ້ນດຸ່ນ້ອຍ)	ທ່າງນາ ຂອງ ລືງ	ໂຄກຫິນລ່າງ (ຕົ້ນເປືອຍ)	ໂພນຫິນລ່າງ (ຕູບໄຮ່ ຂອງ ໜອມ)	ວັງອະນຸລັກປາ
7.	ວັງໜອງປາເປົ້າ	0.4	ປາໄລ່	ທ່າງນາ ຂອງ ຊ້າງ (ພື້ນທີ່ບ້ານ)	ກີໂຄກລ່າງ ວັງປາປ່ອຍ	ກີໂຄກລ່າງ ໃກ້ mqj'	ໄຮ່ເຂົ້າ ລົງສູ່ ວັງປາປ່ອຍ	ວັງອະນຸລັກປາ

8.	ວັງກະໄສ (ບຶງກະໄສ)	8.5	ປ່າໄລ່	ຮ່ອງ ຕາມີ	ທົ່ງນາ ຂອງ ໄຊ ແລະ ເຜິ້ງ	ຊົນລະປະທານ	ຮ່ອງແກ	ວັງອະນຸລັກປ່າ
	ລວມທັງໝົດ	14.5						
III. ພື້ນທີ່ອະນຸລັກສະເພາະ ສໍາລັບ ກິດຈະກຳໃດໜຶ່ງ								
9.	ດອນໃຫຍ່ ຖິມ4 ຜາເມືອງ	4	ກຽດໂງ່ງ	ທົ່ງນາ ຂອງ ສິງ , ເຫຼັ້ມ ແລະ ເຂັ້ມ ແລະ ວັງ ອະນຸລັກ ໜອງ ລັກ	ທົ່ງນາ ຄຳວິງ	ທົ່ງນາ ຫູພອນ ຫຼື ນານອນ ຫງາຍ ດອນປ່າ ມ່ວງ	ດອນປ່າຫຍ້າ ຄາ	ບໍ່ມີພື້ນທີ່ ສໍາລັບຊຸດ ຄົ້ນໄມ້ທ່ອນ ແລະ ການກະສິກໍາ
10.	ດອນປ່າຫຍ້າຄາ	0.7	ກຽດໂງ່ງ	ດອນຢາງ (ໜອງຈອກ)		ດອນຫງາຍ (ຕີນປ່າມ່ວງ)		ບໍ່ມີພື້ນທີ່ ສໍາລັບຊຸດ ຄົ້ນໄມ້ທ່ອນ ແລະ ການກະສິກໍາ
	ລວມ	4.7						
ລວມທັງໝົດ: 299.2 ha								

ແຫຼ່ງ: ກິດລະບຽບກ່ຽວກັບ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ (2010)

ແຜນທີ່ 4: ເຂດແດນດິນບໍລິເວນນໍ້າ ທີ່ຕິດພັນກັບ ຄວາມຮັບຜິດຊອບ ຂອງ ບ້ານ ໃນການລາດຕະເວນ



ແຫຼ່ງ: ກິດລະບຽບກ່ຽວກັບ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ (2010)

1.8. ໄພຂົ່ມຂູ່ ແລະ ປັດໃຈສ່ຽງ

ມີຫຼາຍປັດໃຈ (ໃນໄລຍະຜ່ານມາ, ປະຈຸບັນ ແລະ ອາດຈະເກີດຂຶ້ນ) ທີ່ ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ ລັກສະນະ ທາງນິເວດພາຍໃນເຂດ ແລະ ການນໍາໃຊ້ແບບຍືນຍົງດ້ານຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ, ລວມທັງການປ່ຽນແປງ ໃນການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ນໍ້າ.

ສິ່ງຕໍ່ໄປນີ້ ເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ ທີ່ມີການ ເຄື່ອນໄຫວ ຕໍ່ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ. ບັນດາກິດຈະກຳເຫຼົ່ານີ້ ຊຸດຄົ້ນເອົາຊັບພະຍາກອນ ແບບບໍ່ ຍືນຍົງ ແລະ ສ້າງຄວາມເສຍຫາຍໂດຍກົງ ຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ.

1.8.1 ການຊຸດຄົ້ນ ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແບບຈົບຫາຍ (ຫຼາຍເກີນຄວນ) ແລະ ການເຮັດໃຫ້ ຖິ່ນຢູ່ອາໄສ ເຊື່ອມໂຊມ

- ການເກັບກູ້ ແບບຈົບຫາຍ (ຫຼາຍເກີນຄວນ): ນິເວດວິທະຍາ ຂອງ ບຶງກຽດໂງ່ງ ແລະ ການດໍາລົງຊີວິດ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ອາດ ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບທາງລົບ ຈາກ ການເກັບກູ້ ຊັບພະຍາກອນສັດນໍ້າ ທີ່ບໍ່ຍືນຍົງທີ່ອາດເກີດຂຶ້ນ (ເຊັ່ນ: ປາ), ສັດປ່າ ແລະ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ, ກ່ອນ ໂຄງການ LLS ເຂົ້າໄປແກ້ໄຂ : ຕົວຢ່າງ ຕົ້ນໝາກຈອງ ແມ່ນຖືກທໍາລາຍ ດ້ວຍພິດຕໍາການເກັບກູ້ ແບບບໍ່ຍືນຍົງ, ເຊິ່ງເນື່ອງມາຈາກ ມີຄວາມຕ້ອງການໝາກຈອງເພີ່ມຂຶ້ນ. ການລັກລອບລ່າສັດປ່າ ແລະ ການນໍາໃຊ້ ອຸປະກອນ ຫາປາທີ່ ບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຍັງຄົງເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ ຢູ່ໃນ ແລະ ອ້ອມແອ້ມ ເຂດດິນບໍລິເວນນໍ້າ.

- ການຊຸດຄົ້ນ ດິນຖ່ານຕົມໃນເມື່ອກ່ອນ: ໄດ້ມີ ການຊຸດຄົ້ນດິນຖ່ານຕົມ ເພື່ອນໍາໄປເຮັດຝຸນ ຢູ່ເບື້ອງເໜືອ ຂອງດິນບໍລິເວນ ນໍ້າ ເປັນເວລາຫຼາຍປີ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ວຽກງານດັ່ງກ່າວໄດ້ຢຸດຕິລົງ, ແຕ່ມັນກໍມີຜົນກະທົບທາງລົບ ຕໍ່ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ຄືມັນເກີດ ເປັນຫຼຸມຫຼາຍໆບ່ອນ ແລະ ກໍປ່ອຍ ດີອີກຊິດ ກາກບອນ (CO₂) .

- ການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ / ວິທີການເຮັດກະສິກໍາ ແບບບໍ່ຍືນຍົງ: ມີບາງຢ່າງ ທີ່ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ວິທີການເຮັດກະສິກໍາ ແລະ ການຂະຫຍາຍທີ່ດິນກະສິກໍາ ໄປສູ່ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ອາດເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ ຕໍ່ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ໃນ ອະນາຄົດ. ນອກຈາກນັ້ນ, ຍັງມີ ຄວາມກັງວົນວ່າ ການຂະຫຍາຍ ທີ່ດິນກະສິກໍາ ເປັນການທໍາລາຍ ຖິ່ນຢູ່ອາໄສຂອງນົກ, ເຊິ່ງສືບຕໍ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ຈາກ ອຸນຫະພູມທີ່ປ່ຽນແປງ ແລະ ແບບແຜນ ຂອງຝົນຕົກ ດັ່ງທີ່ IUCN (2011) ໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນ. ເຖິງແມ່ນວ່າ ກົດລະບຽບ ໃໝ່ ແລະ ສະພາບ ຂອງເຂດ ຣໍາຊາ ໄດ້ສະເໜີການປ້ອງກັນ, ແຕ່ວ່າ ການປ່ຽນແປງຂອງການນໍາໃຊ້ທີ່ດິນ ກໍຍັງຄົງເປັນ ໄພ ຂົ່ມຂູ່ທີ່ອາດເກີດຂຶ້ນໄດ້. ກະທັ່ງວ່າ ປ່າສະຫງວນ ແຫ່ງຊາດ ໃນ ສປປ ລາວ ກໍຍັງພົບບັນຫາ ຈາກການລັກລອບ ລຸກລ້າ ແລະ ຫັນປ່ຽນ ໄປ ເປັນທີ່ດິນກະສິກໍາ ຫຼື ສວນປູກ, ຫຼື ການອອກໃບ ອະນຸຍາດ ສໍາປະທານ ໃຫ້ແກ່ ໂຄງການ ໂຄງລ່າງພື້ນຖານ ແລະ ໂຄງການບໍ່ແຮ່ ຢູ່ໃນເຂດແດນຂອງປ່າສະຫງວນ. ມັນໄດ້ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ການຫັນປ່ຽນ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ໄປເປັນທີ່ ດິນ ກະສິກໍານັ້ນ ໜ້ອຍທີ່ສຸດທີ່ຈະເກີດຜົນປະໂຫຍດທາງເສດຖະກິດທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ. ແຕ່ວ່າ ການຫັນປ່ຽນ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ ໄປເປັນທີ່ ດິນ ນາ ອາດຈະຊ່ວຍ ເຮັດໃຫ້ການດໍາລົງຊີວິດ ແລະ ລະດັບຄວາມທຸກຍາກທີ່ມີຢູ່ນັ້ນ ມີຄວາມຄົງທີ່. ນີ້ເປັນບັນຫາສໍາຄັນ ເພື່ອ ກວດກາ ຜ່ານການວິເຄາະການດໍາລົງຊີວິດ ເພື່ອ ລະບຸ ຈຸດເລີ່ມຕົ້ນ ຢ່າງຖືກຕ້ອງ ສໍາລັບວຽກ ການອະນຸລັກ. ການອະນຸລັກ ພື້ນທີ່ຍັງທີ່ຍັງເຫຼືອ ໃຫ້ກາຍເປັນ ທົ່ງນາ, ຫຼື ການຫັນປ່ຽນທີ່ກວ້າງຂວາງກວ່າ ສໍາລັບດິນປ່າໄມ້ ທີ່ຢູ່ໃກ້ໆນັ້ນ ໃຫ້ເປັນ ສວນປູກ ຫຼື ການນໍາໃຊ້ແນວອື່ນ, ຍັງຕ້ອງໄດ້ຖືກປ້ອງກັນ ຈາກ ການສະເໜີ ທາງເລືອກສໍາລັບ ການດໍາລົງຊີວິດ ແບບທາງເລືອກ ຫຼື ການຊົດເຊີຍ ຈາກ ກອງທຶນ ການປ່ຽນແປງຂອງພູມອາກາດ. ຈໍາເປັນຕ້ອງ ມີການເອົາໃຈໃສ່ ໂດຍສະເພາະ ຕໍ່ທຸກການລຸກລ້າ ເຂົ້າ ປ່າສະຫງວນ ແຫ່ງຊາດ ເຊປ່ຽນ ເພື່ອ ຕັດໄມ້ ຫຼື ສ້າງເສັ້ນທາງ, ບໍ່ວ່າ ຈະດ້ວຍວິທີທີ່ຖືກຕ້ອງຕາມກົດໝາຍ ຫຼື ໄດ້ຮັບ ອະນຸຍາດ ທາງດ້ານວິຊາການ ຈາກເຈົ້າໜ້າທີ່ ຜ່ານຂະບວນການປະມຸນ. ເພາະວ່າ ໂຄຕາໄມ້ ຂອງເມືອງ ທີ່ສູງນັ້ນ ອາດຈະ ນໍາ ໄປສູ່ ການຕັດໄມ້ທ່ອນ ແບບບໍ່ຍືນຍົງ ໃນປ່າຜະລິດ, ການລຸກລ້າ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ເປັນຄວາມສ່ຽງອັນໜຶ່ງ.

- ການໃຊ້ສານ ເຄມີ: ມີ ບາງຢ່າງ ທີ່ເປັນ ສິ່ງຊີ້ບອກວ່າ ວິທີການເຮັດ ກະສິກໍາ ແລະ ການ ຂະຫຍາຍ ທີ່ດິນ ກະສິກໍາ ເຂົ້າໄປ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ອາດເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ ຕໍ່ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ໃນອະນາຄົດ, ຈາກຜົນກະທົບ ເຊັ່ນ ການໃຊ້ປຸຍເຄມີທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ເພື່ອປູກ ເຂົ້າ.

- ຜົນກະທົບຂອງການລ້ຽງສັດກິນຫຍ້າ: ຈຳນວນງົວ ແລະ ຄວາຍທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ກໍອາດ ສ້າງຄວາມກົດດັນ ຕໍ່ຄວາມອາດສາມາດ ຂອງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ. ລະດັບໃນປະຈຸບັນ ທີ່ມີ ຫົວໜ່ວຍການກິນຫຍ້າ ປະມານ 5,400 (ທັງຫຍ້າທີ່ສາມາດລ້ຽງງົວຄວາຍ ໄດ້ 5,400 ຕົວ) (ລວມມີ ງົວ, ຄວາຍ ແລະ ຊ້າງ) ຊີ້ບອກວ່າ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ຮັບໃຊ້ໜ້າທີ່ໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນ ໃຫ້ແກ່ ເສດຖະກິດ ໃນທ້ອງຖິ່ນ. ເນື່ອງຈາກ ປະຊາກອນໃນພື້ນທີ່ ສືບຕໍ່ເພີ່ມຂຶ້ນ, ຄວາມກົດດັນດັ່ງກ່າວ ຍັງຈະເພີ່ມຂຶ້ນ, ເຊັ່ນດຽວກັນນັ້ນ ການ ປ່ອຍ ທາດ ຄາຣ໌ບອນ ຈາກ ງົວກໍຈະເພີ່ມຂຶ້ນ. ເລື້ອງນີ້ ຕ້ອງໄດ້ຖືກຄຳນຶງເຖິງ ເມື່ອຈະລະບຸ ລະດັບ ການປ່ອຍອາຍ ຄາຣ໌ບອນ ທີ່ ເປັນບ່ອນອ້າງອີງ ໃນຂະນະ ຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຂະບວນການ ກະກຽມ ໂຄງການ ຄາຣ໌ບອນ.

- ການຄຸ້ມຄອງນ້ຳ: ບັນດາໂຄງການ ຊົນລະປະທານ ຕໍ່ໄປ ກໍຄວນຢູ່ ພາຍໃຕ້ການພິຈາລະນາ, ເຊິ່ງອາດຈະ ເປັນຜົນ ທີ່ພາໃຫ້ ມີການເອົານ້ຳ ຈາກ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ຫຼາຍຂຶ້ນ. ຜົນກະທົບ ຈາກການ ພັດທະນາ ໄຟຟ້ານ້ຳຕົກ ຢູ່ຕາມແມ່ນ້ຳ ແລະ ເຊ ເຊັ່ນ ເຊ ປ່ຽນ ແລະ ເຊກອງ, ທີ່ຫຼໍ່ລ້ຽງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ກໍຕ້ອງໄດ້ຖືກເບິ່ງ ໃນອະນາຄົດ. ພະນັກງານໃນທ້ອງຖິ່ນ ສົງໄສວ່າ ໃນປະຈຸບັນ , ເຂື່ອນໄຟຟ້ານ້ຳຕົກ ແຫ່ງທ່າອິດ ທີ່ຢູ່ໃນໄລຍະ ການວາງແຜນ ທີ່ອາດສົ່ງຜົນກະທົບ ຕໍ່ ດິນບໍລິເວນນ້ຳນັ້ນ ແມ່ນເຂື່ອນ ເຊ ປ່ຽນ- ເຊນ້ານ້ອຍ (390 MW) ຢູ່ອັດຕະປື ແລະ ຈຳປາສັກ.

ສິ່ງດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ ເປັນປັດໃຈທີ່ເປັນສາຍເຫດ ທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບທາງລົບ ຕໍ່ທ່າແຮງສຳລັບ ການຄຸ້ມຄອງແບບຍືນຍົງພາຍໃນເຂດ. ບັນດາປັດໃຈ ທາງວັດທະນະທຳ, ກົດໝາຍ ແລະ ສະພາບການ ເຫຼົ່ານີ້ ຈຳກັດຄວາມຄືບໜ້າ ທີ່ສ້າງມາໄດ້ ເພື່ອແກ້ໄຂ ໄພ ຂົ່ມຂູ່ທີ່ໄດ້ຈັດລຽງຢູ່ຂ້າງເທິງ.

1.8.2 ຄວາມຂາດການບັງຄັບໃຊ້ ກົດໝາຍ

ກົດໝາຍປ່າໄມ້ ແຫ່ງຊາດ, ກົດໝາຍການປະມົງ ແລະ ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍສັດປ່າ ເປັນພື້ນຖານ ສຳລັບ ຂອບນິຕິກຳ ຂອງ ການ ຄຸ້ມຄອງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ, ແຕ່ວ່າ ບັນດາກົດໝາຍເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນສຳລັບປະເທດ ແລະ ບໍ່ມີລັກສະນະສະເພາະ ຕໍ່ກັບສະຖານທີ່. ກົດລະບຽບທ້ອງຖິ່ນເພີ່ມເຕີມ ກໍໄດ້ຖືກສ້າງຂຶ້ນ, ລວມມີ ການຈັດເຂດ ສຳລັບ ປາ ແລະ ພື້ນທີ່ ທີ່ມີການປ້ອງກັນບໍ່ໃຫ້ຕັດໄມ້ ທ່ອນ. ເອກະສານ ລະບຽບດັ່ງກ່າວນີ້ ເປັນເຄື່ອງມືທີ່ເຂັ້ມແຂງ ທີ່ຈະຖືກນຳໃຊ້ ໃນລະດັບສະຖານທີ່, ແຕ່ວ່າ ຄວນໄປຄຽງຄູ່ ກັບ ເອກະສານ ການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ຢ່າງລະອຽດ ສຳລັບ ສະຖານທີ່ ແລະ ຈິດສຳນຶກ ແລະ ການຝຶກອົບຮົມ ໃຫ້ແກ່ ປະຊາຊົນ. ກົດໝາຍປະເພນີ ຂອງສະຖານທີ່ ແມ່ນບໍ່ຄ່ອຍເປັນທີ່ຮູ້ຈັກ ແລະ ຄວນຖືກ ຄຳນຶງ ຢູ່ໃນ ຂະບວນການ ຂອງ ກົດ ລະບຽບ ກ່ຽວກັບ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ.

1.8.3 ການຂາດຄວາມຮູ້ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນ

ເຖິງແມ່ນ ວ່າ ມັນຖືກຮັບຮູ້ມາແຕ່ດົນນານ ວ່າ ເປັນພື້ນທີ່ທີ່ສຳຄັນ ສຳລັບ ຊີວະນາໆພັນ, ແຕ່ວ່າ ການຮູ້ຢ່າງແທ້ຈິງ ກ່ຽວກັບ ສະພາບປະຈຸບັນ ຂອງ ຊີວະນາໆພັນ ຢູ່ສະຖານທີ່ ຣຳຊາ ກໍພຽງແຕ່ເລັກນ້ອຍເທົ່ານັ້ນ.

ກ່ຽວກັບ ພືດພັນ, ການສຳຫຼວດ ຊີວະນາໆພັນ ຂອງ William Duckworth ໃນປີ 2008 ຢູ່ ແລວເຊື່ອມຕໍ່ ປ່າສະຫງວນ ແຫ່ງຊາດ ເຊປ່ຽນ ແລະ ດົງຫົວສາວ ໃຫ້ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ທີ່ກວມລວມ ແລະ ໃໝ່ທີ່ມີໃນປະຈຸບັນ ກ່ຽວກັບ ນົກ ແລະ ສັດລ້ຽງລູກດ້ວຍນົມ. ການສຳຫຼວດ ຂອງ IUCN ປີ 2009 ໄດ້ໃຫ້ ບາງຂໍ້ມູນຂ່າວສານຫຼັກ ກ່ຽວກັບ ປາ, ສັດເຄິ່ງບົກເຄິ່ງນ້ຳ ແລະ ສັດເລືອຄານ. ເນື່ອງຈາກ ປາມີຄວາມສຳຄັນ ຕໍ່ການດຳລົງຊີວິດ ໃນທ້ອງຖິ່ນ, ສະນັ້ນ ມັນຈຶ່ງເປັນເລື່ອງສຳຄັນ ທີ່ວ່າ ໃນ ອະນາຄົດ ຄວນມີການສຶກສາໃຫ້ກວ້າງຂວາງ ແລະ ເລິກເຊິ່ງ ກ່ຽວກັບປາ. ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ບຶງກຽດໂງ້ ຍັງບໍ່ທັນມີການສຶກສາ

ແລະ ສໍາຫຼວດຢ່າງພຽງພໍ ແລະ ເພາະສະນັ້ນ ຈຶ່ງຂາດຂໍ້ມູນລະອຽດ ກ່ຽວກັບ ສັດ ຂອງ ພື້ນທີ່ ແຫ່ງນີ້. ເພື່ອຈະບັນລຸ ການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນ ຢ່າງ ມີປະສິດທິພາບ, ຄວາມຮູ້ເປັນສິ່ງສໍາຄັນທີ່ສຸດ ແລະ ຄວນໄດ້ຮັບການປັບປຸງຂຶ້ນເລື້ອຍໆ. ນອກຈາກນັ້ນ ເລື່ອງນີ້ ກໍສໍາຄັນ ສໍາລັບ ທຸກໆກິດຈະກຳ ອື່ນໆ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບ ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການອະນຸລັກ ດິນບໍລິເວນນີ້.

1.8.4 ລາຍຮັບຕໍ່າ ຈາກການປູກ ພືດເປັນສິນຄ້າ

ຜົນຜະລິດ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ຈາກເຂົ້າ ໃນ ດິນບໍລິເວນນີ້ ແມ່ນຕໍ່າຫຼາຍ (ຕາມການສື່ສານກັບຊາວບ້ານ ແລະ ພະແນກກະສິກໍາ). ດັ່ງທີ່ເຫັນຢູ່ໃນ ຂໍ້ 1.8.1 ເພື່ອເພີ່ມການຜະລິດ, ຊາວບ້ານຫຼາຍໆ ຄົນ ມີທ່າອ່ຽງວ່າ ຈະຂະຫຍາຍເນື້ອທີ່ນໍ້າ ເພື່ອປູກເຂົ້າ ໂດຍການບຸກບຽດເຂົ້າໄປ ໃນດິນບໍລິເວນນີ້. ການຂະຫຍາຍ ເນື້ອທີ່ການປູກຝັງນີ້ ສາມາດມີ ທັງຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ຜົນກະທົບໄລຍະຍາວດ້ານສັງຄົມ ໂດຍການມີຜົນກະທົບທີ່ຮ້າຍແຮງ ຕໍ່ ລະບົບ ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການຫຼຸດລົງດ້ານການບໍລິການ ຂອງລະບົບນິເວດ ທີ່ ດິນບໍລິເວນນີ້ ສະໜອງໃຫ້ (ເຄື່ອງປ່າ ຂອງດົງ, ການຄຸ້ມຄອງນໍ້າຖ້ວມ).

ການຂາດ ຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ໃນການປູກຝັງ ແລະ ການສູນຫາຍໄປ ຂອງ ພູມປັນຍາທ້ອງຖິ່ນ ກ່ຽວກັບ ເຕັກນິກການ ກ້າເມັດ ແລະ ເຕັກນິກການປູກຝັງ ເປັນປັດໃຈ ທີ່ ຈໍາກັດ ລາຍຮັບ ຈາກການກະສິກໍາ ໃນດິນບໍລິເວນນີ້ ແລະ ມີທ່າອ່ຽງ ທີ່ຈະເພີ່ມຄວາມອ່ອນແອ ຂອງ ບັນດາຄົວເຮືອນ ຕໍ່ກັບອິດທິພົນ ທາງເສດຖະກິດ ເຊັ່ນ ການປ່ຽນແປງ-ຂຶ້ນລົງ ຂອງ ລາຄາ ສະບຽງອາຫານ.

1.8.5 ບໍ່ມີການແບ່ງຜົນປະໂຫຍດ ຈາກການທ່ອງທ່ຽວ

ບໍ່ມີການສຶກສາ ຫຼື ແກ້ໄຂ ຢ່າງ ຖືກຕ້ອງເໝາະສົມ ກ່ຽວກັບ ບັນຫາ ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ທີ່ອາດຈະ ຕາມມາພ້ອມ ກັບການຂະຫຍາຍການທ່ອງທ່ຽວ . ເມືອງ ປະທຸມພອນ, ລວມທັງ ດິນບໍລິເວນນີ້ ແລະ ແຫຼ່ງທ່ອງທ່ຽວອື່ນໆ ເຊັ່ນ ພູອາສາ, ແມ່ນເປັນຈຸດດຶງດູດ ເອົານັກທ່ອງທ່ຽວ ຈໍານວນເພີ່ມຂຶ້ນ. ຖານະການເປັນ ຮໍາຊາ ຂອງ ບຶງກຽດໂງ້ງ, ຄຽງຄູ່ກັບ ໂຄງລ່າງພື້ນຖານທີ່ໄດ້ຮັບການປັບປຸງ ແລະ ຈໍານວນນັກທ່ອງທ່ຽວ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ, ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ກໍສາມາດຄາດວ່າ ຈະຊຸກຍູ້ ໃຫ້ຜູ້ໄປຢ້ຽມຢາມ ທ່ອງທ່ຽວເພີ່ມຂຶ້ນ. ການສືບຕໍ່ ປະເມີນ ຄວາມສ່ຽງ ດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ຂອງການທ່ອງທ່ຽວ ໃນພື້ນທີ່ ແມ່ນມີຄວາມຈໍາເປັນທີ່ສຸດ, ນອກນັ້ນ ກໍຕ້ອງມີມາດຕະການ ເພື່ອຮັບປະກັນ ໃຫ້ຜົນກະທົບທາງລົບນັ້ນ ມີໜ້ອຍທີ່ສຸດ ພ້ອມດຽວກັນນັ້ນ ຜົນປະໂຫຍດ ກໍຕ້ອງຖືກແບ່ງປັນໃຫ້ ກັບບັນດາຊຸມຊົນ ໃນເຂດດິນບໍລິເວນນີ້. ຖ້າມີການຄຸ້ມຄອງທີ່ດີ, ການທ່ອງທ່ຽວ ສາມາດ ໃຫ້ ການປະກອບສ່ວນ ທີ່ສໍາຄັນ ຕໍ່ການດໍາລົງຊີວິດ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງເຂດ ດິນບໍລິເວນນີ້.

1.8.6 ການຂາດຄວາມຮູ້ (ຈິດສໍານຶກ) ກ່ຽວກັບເຂດຮໍາຊາ

ເຖິງແມ່ນຖືກກໍານົດໃຫ້ເປັນເຂດຮໍາຊາ ໃນປີ 2010 ແຕ່ວ່າ ຈິດສໍານຶກ ຫຼື ສະຕິຕື່ນຕົວ ໃນໝູ່ປະຊາກອນ ແລະ ພະນັກງານປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ກໍບໍ່ມີພໍເທົ່າໃດ ກ່ຽວກັບວ່າ ເຂດຮໍາຊາ ແມ່ນຫຍັງກັນແທ້ ແລະກົດລະບຽບຕ່າງໆ ແລະ ເຂດແດນນັ້ນ ແມ່ນຫຍັງ. ຖ້າຊຸມຊົນ ບໍ່ມີ ” ຄວາມເປັນເຈົ້າການ ” ຕໍ່ເຂດຮໍາຊາ ແລ້ວ, ການດໍາເນີນການທັງໝົດ ໂດຍທົ່ວໄປ ແມ່ນຈະຍາກ ແລະ ຄວາມຍືນຍົງ ຂອງ ບັນດາຈຸດປະສົງ ກໍຍາກທີ່ຈະບັນລຸ. ການຂາດ ຫັດສະນະວິໄສ ກ່ຽວກັບ ຮໍາຊາ ຢູ່ກັບພື້ນທີ່ ເອງ ເປັນປັດໃຈໜຶ່ງ ທີ່ຈໍາກັດ ການດໍາເນີນການອື່ນໆ ແລະ ຄວາມເຂົ້າໃຈ ຕໍ່ຄວາມສໍາຄັນ ຂອງເຂດແຫຼ່ງ, ຄວາມຂາດ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ/ສິ່ງອ້າງອີງ ພາໃຫ້ມີຄວາມຈໍາກັດ ຕໍ່ການບັນລຸ ລະບົບການຄຸ້ມຄອງທີ່ດີ ຕໍ່ຂົງເຂດ ທີ່ ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ ແລະ ພະນັກງານໃນທ້ອງຖິ່ນ ກໍຄື ບັນດາຕົວແທນ ຂອງ ຊຸມຊົນ.

1.8.7 ການຂາດ ການປົກສາຫາລື ໂດຍກົງ ລະຫວ່າງ ຄະນະກຳມະການ ຮຳຊາ ແຂວງກັບ ບັນດາ ຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ

ຄະນະກຳມະການ ຮຳຊາ ແຂວງ ກໍ່ມີຄວາມຕັ້ງໜ້າ ແລະ ມີການຈັດຕັ້ງທີ່ດີ ແຕ່ວ່າ ການປົກສາຫາລືໂດຍກົງ ລະຫວ່າງ ຄະນະກຳມະການ ແລະ ປະຊາກອນໃນທ້ອງຖິ່ນ ແມ່ນມີຈຳກັດ. ຜູ້ທີ່ເປັນຕົວແທນຂອງຊຸມຊົນ ຈຳນວນໜຶ່ງ ເປັນສະມາຊິກ ຂອງ ຄະນະກຳມະການ ຮຳຊາ, ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ ການລວບລວມເອົາ ບັນດາຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ ເຂົ້າໃນ ຂະບວນການວາງແຜນ ຢ່າງກວ້າງຂວາງ ແລະ ຄວາມເປັນເຈົ້າການຕໍ່ ບັນດາກິດຈະກຳນັ້ນ ຈະມີຄວາມສຳຄັນທີ່ສຸດເພື່ອຮັບປະກັນການ ຈັດຕັ້ງ ປະຕິບັດ ແຜນການຄຸ້ມຄອງໃຫ້ປະສິບຜິນສຳເລັດ. ສຳລັບເລື່ອງນີ້, ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ, ຈິດສຳນຶກ ແລະ ການມີສ່ວນຮ່ວມໂດຍ ກົງ ຂອງ ບັນດາຊຸມຊົນ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນແບບຕັດສິນ.

ພາກທີ II

ແຜນການຄຸ້ມຄອງ ສໍາລັບເຂດ ຮໍາຊາ ບຶງກຽດໄງ້ງ

II ການປະເມີນຜົນ ແລະ ຈຸດປະສົງ

2.1 ລັກສະນະສະເພາະ ດ້ານນິເວດ

2.1.1. ການປະເມີນຜົນ

ດັ່ງທີ່ໄດ້ລະບຸໃນຂໍ້ 1.8.3, ແຫຼ່ງທີ່ຕັ້ງ ຣຳຊາ ບຶງກຽດໂງ່ງ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນ ສຳລັບ ການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ເປັນພື້ນທີ່ການດຳລົງຊີວິດ ຂອງ ປະຊາກອນ ບັນດາຊະນິດພັນ ທີ່ຖືກຂົ່ມຂູ່ຫຼາຍໆຊະນິດ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ຄຸນຄ່າເຫຼົ່ານັ້ນ ແມ່ນຍາກທີ່ຈະຕິເປັນຈຳນວນ ຍ້ອນມີຄວາມຈຳກັດ ດ້ານຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ວິທະຍາສາດກ່ຽວກັບ ແຫຼ່ງທີ່ຕັ້ງດັ່ງກ່າວ..

ໃນຖານະທີ່ເປັນດິນບໍລິເວນນ້ຳແຫ່ງໜຶ່ງ ທີ່ໃຫຍ່ ໃນ ສປປ ລາວ, ແຫຼ່ງທີ່ຕັ້ງແຫ່ງນີ້ ແມ່ນມີບົດບາດສຳຄັນ ໃນການຄວບຄຸມ ການໄຫຼ ຂອງນ້ຳ ແລະ ການປັບປຸງ ຄຸນນະພາບນ້ຳ. ລັກສະນະພິເສດດັ່ງກ່າວນີ້ ໄດ້ນຳໄປສູ່ ການກຳນົດ ເອົາແຫຼ່ງດັ່ງກ່າວ ໃຫ້ເປັນ “ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ທີ່ມີຄວາມສຳຄັນໃນສາກົນ”. ການຄຸ້ມຄອງແຫຼ່ງທີ່ຕັ້ງ ຣຳຊາ ຕ້ອງຖືເອົາການອະນຸລັກ ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ຖິ່ນຢູ່ອາໄສ ທຳມະຊາດ ແລະ ການປ້ອງກັນ ການບໍລິການ ຂອງລະບົບນິເວດ ຕ້ອງ ເປັນບຸລິມະສິດ.

2.1.2 ຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ (ວິໄສທັດອັນຍາວນານ ສຳລັບ ລັກສະນະສະເພາະ)

ຮັບປະກັນ ການອະນຸລັກ ແລະ ການຟື້ນຟູຄືນ ໜ້າທີ່ ຂອງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ, ຖິ່ນຢູ່ອາໄສ ແລະ ຊີວະນາໆພັນ

2.1.3 ບັນດາປັດໃຈ ທີ່ສະກັດກັ້ນ ການບັນລຸຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ

ກ່ຽວກັບ ບັນດາປັດໃຈເຫຼົ່ານີ້ ໄດ້ມີການອະທິບາຍຢູ່ ຂໍ້ 1.8. ບັນດາປັດໃຈຂ້າງລຸ່ມນີ້ ສາມາດ ສົ່ງຜົນກະທົບທາງລົບ ໂດຍກົງ ຕໍ່ການບັນລຸ ຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ.

- ການຂຸດຄົ້ນ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດຫຼາຍເກີນຄວນ
 - ການຫາປາ, ການລ່າສັດປ່າ ແລະ ການເກັບກູ້ ເຄື່ອງປ່າ ຂອງ ດົງ ຫຼາຍເກີນຄວນ ແລະ ການລັກລອບ ລ່າສັດ ແລະ ຫາປາ.
 - ບໍ່ມີ ການວາງແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ທີ່ຈະແຈ້ງ ແລະ ການຈັດສັນນຳໃຊ້ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ
- ການເຮັດໃຫ້ ຖິ່ນຢູ່ອາໄສ ເຊື່ອມໂຊມ
 - ການທຳລາຍ ດິນຖ່ານຕົມ ໂດຍການຂຸດຄົ້ນຖ່ານຕົມໃນເມື່ອກ່ອນ
 - ການຖາງປ່າເຮັດໄຮ່ ຫຼື /ການລຸກລ້ຳ ອື່ນໆ ກວມເອົາດິນບໍລິເວນນ້ຳ ເພື່ອເຮັດການກະສິກຳ
 - ການໃຊ້ສານເຄມີ
 - ການລ້ຽງສັດກິນຫຍ້າ
 - ການຄຸ້ມຄອງນ້ຳທີ່ບໍ່ເຂັ້ມແຂງ
 - ຜົນກະທົບຈາກ ການປ່ຽນແປງຂອງ ພູມອາກາດ

- ການບັງຄັບໃຊ້ ກົດໝາຍ ບໍ່ພຽງພໍ ແລະ ຂາດການ ມີສ່ວນຮ່ວມ ຂອງ ບັນດາຊຸມຊົນ ໃນການຄຸ້ມຄອງ / ແລະ ການອະນຸລັກ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ
- ການຂາດຄວາມຮູ້ ກ່ຽວກັບ ຊີວະນາໆພັນ, ການຄຸ້ມຄອງນ້ຳ ແລະ ຜົນກະທົບ ຈາກການປ່ຽນແປງ ຂອງ ພູມອາກາດ ຕໍ່ກັບ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ

2.1.4 ຈຸດປະສົງສຳລັບການດຳເນີນງານ

ເພື່ອແກ້ໄຂ ໄພຂົ່ມຂູ່ ທີ່ໄດ້ບັນລະຍາຍມາຂ້າງເທິງ, ໄດ້ມີການວາງແຜນ ບັນດາຈຸດປະສົງການດຳເນີນງານ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- **ຫຼຸດຜ່ອນການຫາປາ / ແລະ ການເກັບກູ້ ທີ່ເກີນຄວນ:** ໂດຍການຈັດຕັ້ງ ການປະມົງ ຂອງ ຊຸມຊົນ ຢູ່ໃນ ບັນດາຊຸມຊົນ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້ ແລະ ການປັບປຸງ ການຄຸ້ມຄອງ ກຸ່ມປຸງແຕ່ງ ເຄື່ອງປ່າຂອງ ດົງ.
- **ວາງແຜນ ແລະ ຄວບຄຸມ ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ການຈັດສັນ ທີ່ດິນ :** ໂດຍການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ການປັບປຸງ ແຜນການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ສະບັບ ປະຈຸບັນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ມັນ ແທດເໝາະ ສຳລັບ ການອະນຸລັກ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ, ແລະ ໂດຍການ ດັດແກ້ ບັນດາດຳລັດ, ກົດລະບຽບ ແລະ ການແບ່ງເຂດ ການອະນຸລັກ ທີ່ມີໃນປະຈຸບັນ ກັບ ບັນດາຊຸມຊົນ.
- **ຟື້ນຟູຄືນ ຖິ່ນຢູ່ອາໄສ ທີ່ຖືກທຳລາຍ** ໂດຍ ກິດຈະກຳ ຂອງຄົນ ໂດຍການປູກ ຕົ້ນໄມ້ໃສ່ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ຄືນໃໝ່ ໃນຖິ່ນຢູ່ອາໄສ ທີ່ເຊື່ອມໂຊມ ແລະ ຟື້ນຟູ ຄືນ ເຂດທີ່ເຊື່ອມໂຊມ ຍ້ອນການ ຂຸດຄົ້ນດິນຖ່ານຕົມ.
- **ເກັບກຳ ຂໍ້ມູນ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງ ນ້ຳ ໃນ ບຶງ ກຽດໂງ່ງ** ໂດຍດຳເນີນ ການສຶກສາ ເພື່ອວາງແຜນ ວິທີ ການຄຸ້ມຄອງ ເພື່ອຟື້ນຟູຄືນ ລະດັບນ້ຳ ໃນ ບຶງກຽດໂງ່ງ.
- **ປະເມີນ ຜົນກະທົບ ຈາກການ ເພີ່ມຂຶ້ນ ຂອງປະຊາກອນ ສັດລ້ຽງ ໃນເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳ:** ໂດຍ ດຳເນີນ ການສຶກສາ ກ່ຽວກັບ ງົວ ແລະ ບັນຫາ ການລ້ຽງສັດກິນຫຍ້າແບບຍືນຍົງ.
- **ເພີ່ມທະວີ ການບັງຄັບໃຊ້** ໂດຍການສ້າງຕັ້ງ ກອງລາດຕິເວນຂອງຊຸມຊົນ ທີ່ຮັບຜິດຊອບ ຕໍ່ການຄຸ້ມຄອງ / ແລະ ຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ໂດຍການ ຈັດກອງປະຊຸມ ປະຈຳເດືອນ ເພື່ອປຶກສາຫາລື ກ່ຽວກັບຜົນ ການລາດ ຕະເວນ. ຈັດໃຫ້ມີການຝຶກອົບຮົມດ້ານກົດໝາຍ ແລະ ສົ່ງເສີມ ການບັງຄັບໃຊ້ ລະບຽບກົດໝາຍ.
- **ປັບປຸງຄວາມຮູ້ ກ່ຽວກັບ ປະຊາກອນ ຂອງ ບັນດາຊະນິດພັນຫຼັກ ໃນແຫຼ່ງທີ່ຕັ້ງ ຣຳຊາ:** ໂດຍເຮັດການສຳຫຼວດ ຊີວະນາໆພັນ ໃນດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແລະ ມີການເຜີຍແຜ່ ຜົນໄດ້ຮັບຕ່າງໆ ຕໍ່ ບັນດາຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ບັນດາຜູ້ມີສ່ວນຮ່ວມຫຼັກແຫຼ່ງ.
- **ປັບປຸງຄວາມຮູ້ ກ່ຽວກັບ ຄວາມອ່ອນແອ ຂອງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ຕໍ່ການປ່ຽນແປງ ຂອງ ພູມອາກາດ ແລະ ການເຂົ້າເຖິງ ການເງິນແບບຍືນຍົງ:** ໂດຍດຳເນີນ ການວິເຄາະ ຄວາມສ່ຽງຕໍ່ການປ່ຽນແປງ ຂອງ ພູມອາກາດ ຕໍ່ກັບ ຊີວະນາໆພັນ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ການລະບຸ ແຫຼ່ງ ການເງິນແບບຍືນຍົງ ຈາກການປ່ຽນແປງ ຂອງ ພູມອາກາດ ເພື່ອສະໜັບສະໜູນວຍກງານນີ້.

2.2. ດ້ານເສດຖະກິດ - ສັງຄົມ

2.2.1 ການປະເມີນຜົນ

ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແຫ່ງນີ້ ໃຫ້ການສະໜັບສະໜູນການດຳລົງຊີວິດ ຂອງປະຊາຊົນ ຈຳນວນ 11,500 ຄົນ ແລະ ສ້າງລາຍຮັບໂດຍກົງ ຫຼາຍກວ່າ 850,000 ໂດລາສະຫະລັດ ຕໍ່ປີ ຜ່ານການ ຫາປາ ແລະ ເກັບກູ້ ເຄື່ອງປ່າ ຂອງ ດົງ, ນອກນັ້ນ ມັນຍັງ ສະໜັບສະໜູນ ການກະສິກຳ, ຕົ້ນຕໍ ເປັນຮູບແບບ ທົ່ງນາ ທີ່ ສ້າງລາຍຮັບ ປີລະປະມານ 130,000 ໂດລາສະຫະລັດ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ລາຍຮັບປະຈຳປີ ຂອງ ບັນດາຄົວເຮືອນ ໃນເຂດ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແມ່ນຍັງຕໍ່າ ແລະ ຈຳເປັນຕ້ອງເຮັດໃຫ້ລາຍຮັບດັ່ງກ່າວເພີ່ມຂຶ້ນ. ບົດບາດດັ່ງກ່າວ ຂອງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແມ່ນສຳຄັນທີ່ສຸດ ແລະ ໄດ້ລະບຸ ບົດບາດໜຶ່ງທີ່ສຳຄັນກວ່າໝູ່ໝົດ.

2.2.2 ຈຸດປະສົງ ໄລຍະຍາວ

ຮັກສາ ແລະ ເພີ່ມທະວີ ການຮັບປະກັນ ຄວາມໝັ້ນຄົງ ດ້ານສະບຽງອາຫານ, ການດຳລົງຊີວິດ ແລະ ລາຍຮັບ ຂອງ 13 ບ້ານ ທີ່ ຂຶ້ນກັບແຫຼ່ງທີ່ຕັ້ງ ນັ້ນໂດຍກົງ.

2.2.3 ບັນດາປັດໃຈ ທີ່ ສົ່ງຜົນກະທົບ ຕໍ່ການບັນລຸ ບັນດາຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ

ຄວາມສາມາດຂອງດິນບໍລິເວນນ້ຳທີ່ຈະຄ້າຊື້ປະຊາຊົນທີ່ຂຶ້ນກັບມັນໂດຍກົງໃນປະຈຸບັນຈະຖືກຂົ່ມຂູ່ຖ້າບໍ່ມີການວາງແຜນການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດແບບຍືນຍົງ ແລະ ບໍ່ມີການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດມາດຕະການຄຸ້ມຄອງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ. ການຮັບປະກັນແຫຼ່ງອາຫານ ແລະ ການດຳລົງຊີວິດແມ່ນພົວພັນໂດຍກົງກັບຈຸດປະສົງຫຼັກຂອງສິນທິສັນຍາຮຳຊາຄື “ການນຳໃຊ້ດິນບໍລິເວນນ້ຳຢ່າງສະຫຼາດ”, ແລະ ເປັນໜຶ່ງໃນບັນດາຈຸດປະສົງຫຼັກທີ່ຈະຕ້ອງໃຫ້ບັນລຸແລະຮັກສາໄວ້ໃນດິນບໍລິເວນນ້ຳບຶງກຽດໂງ້. ຈາກການສຸມໃສ່ປັບປຸງຄວາມໝັ້ນຄົງດ້ານສະບຽງອາຫານນັ້ນພວກເຮົາສາມາດເຮັດວຽກກ່ຽວກັບການຫຼຸດຜ່ອນຄວາມກົດດັນຕໍ່ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ຮັບປະກັນໃຫ້ບັນດາຈຸດປະສົງດ້ານນິເວດຖືກບັນລຸ (ຕົວຢ່າງການເພີ່ມຜົນເກັບກ່ຽວຈາກທົ່ງນາກຳສາມາດຈຳກັດການລຸກລ້ຳເພື່ອເອົາພື້ນທີ່ເຮດກະສິກຳ ຢູ່ໃນເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳ).

ບັນດາປັດໃຈທີ່ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ການບັນລຸຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວແມ່ນໄດ້ອະທິບາຍຢູ່ໃນ ຂໍ້ 1.8. ສ່ວນບັນດາປັດໃຈຂ້າງລຸ່ມນີ້ແມ່ນສົ່ງຜົນກະທົບທາງລົບໂດຍກົງຕໍ່ການບັນລຸຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ.

- ລາຍຮັບຕໍ່າ ຈາກ ການປູກພືດເປັນສິນຄ້າ
- ການຂຸດຄົ້ນ ຊັບພະຍາກອນ ທຳມະຊາດ ຫຼາຍເກີນຄວນ
 - ການຈັບປາ, ສັດປ່າ ແລະ ການເກັບກູ້ ເຄື່ອງປ່າຂອງດົງ ຫຼາຍເກີນຄວນ ແລະ ການລັກລອບລ່າສັດ ແລະ ຫາປາ.
- ບໍ່ມີການວາງແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ແລະ ການຈັດສັນ ການນຳໃຊ້ ທີ່ຈະແຈ້ງ ໃນເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳ
- ບໍ່ມີຍຸດທະສາດການທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ບໍ່ມີການແບ່ງຜັນປະໂຫຍດ ຈາກການທ່ອງທ່ຽວ.

2.2.4 ຈຸດປະສົງສຳລັບການດຳເນີນງານ

ເພື່ອແກ້ໄຂ ໄພຂົ່ມຂູ່ທີ່ໄດ້ບົ່ງຊີ້ຂ້າງເທິງນັ້ນ, ບັນດາຈຸດປະສົງການດຳເນີນງານ ກໍໄດ້ຖືກກຊານິດອອກ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ການເພີ່ມຜົນເກັບກ່ຽວ ຈາກການປູກເຂົ້າ ແລະ ການເພີ່ມ ການສ້າງຄວາມຫຼາກຫຼາຍ ຂອງ ການປູກຝັງ: ໂດຍການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ລະບົບ ການໃສ່ ຝຸ່ນ ຊີວະພາບ ແລະ ກຸ່ມປູກຝັງກ ປອດສານພິດ ແລະ ຈັດການຝັງອົບອົມ ກ່ຽວກັບ ເຕັກນິກ ການປູກເຂົ້າແບບພື້ນເມືອງ.

- ຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນ ເຄື່ອງປ່າ ຂອງ ດົງ ເພື່ອປັບປຸງ ຄວາມຍືນຍົງ ແລະ ລາຍຮັບ ແບບແບ່ງປັນໃຫ້ຊຸມຊົນ ໄດ້ ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ໂດຍ ການສ້າງຕັ້ງ ກຸ່ມຫາປາ ຂອງ ຊຸມຊົນ ແລະ ໜ່ວຍງານຄຸ້ມຄອງ (ການເກັບ / ຊື້ / ຂາຍ ປຸງແຕ່ງ ເຄື່ອງປ່າ ຂອງ ດົງ)
- ວາງແຜນ ແລະ ຄວບຄຸມ ການນຳໃຊ້ ທີ່ດິນ ແລະ ການຈັດສັນທີ່ດິນ: ໂດຍການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ການກວດແກ້ ແຜນນຳໃຊ້ທີ່ດິນໃນປະຈຸບັນ ແລະ ເຮັດໃຫ້ມັນ ແທດເໝາະ ກັບການອະນຸລັກ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ, ແລະ ໂດຍການ ກວດແກ້ ດຳລັດ, ກົດລະບຽບ ສະບັບປະຈຸບັນ, ແລະ ເຂດອະນຸລັກ ກັບບັນດາຊຸມຊົນ.
- ປັບປຸງສິ່ງທີ່ສະເໝີ ຂອງການທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ການແບ່ງຜົນປະໂຫຍດ ໃຫ້ແກ່ ບັນດາຊຸມຊົນ: ໂດຍການພັດທະນາ ຍຸດທະສາດ ການທ່ອງທ່ຽວ, ພັດທະນາ ຜົນປະໂຫຍດ ທີ່ຊຸມຊົນມີສ່ວນຮ່ວມ ຈາກການທ່ອງທ່ຽວ ແລະ ຮັບປະກັນ ການຄຸ້ມຄອງ ປະຊາກອນຂອງຊ້າງ ບ້ານ ແບບ ຍືນຍົງກວ່າເກົ່າ.

2.3 ດ້ານວັດທະນະທຳ

2.3.1 ການປະເມີນຜົນ

ຄຸນຄ່າທາງວັດທະນະທຳ ຂອງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ບຶງ ກຽດໂງ່ງ ແມ່ນມີຄວາມສຳຄັນຢ່າງຊັດເຈນ ທີ່ຖືກພິສູດ ຈາກ ຄຸນຄ່າ ຂອງ ພູອາສາ ໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ມູນເຊື້ອ ຄວາມຊ້າງ ທີ່ຕິດພັນ ກັບປະຊາກອນ ຂອງ ຊ້າງ ບ້ານທີ່ ຍັງເຫຼືອຢູ່ໃນບ້ານຕ່າງໆ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ຄຸນຄ່າດັ່ງກ່າວນີ້ ກໍບໍ່ຖືກຕີລາຄາອອກເປັນຈຳນວນ. ປະຈຸບັນ ມູນ ເຊື້ອ ຄວາມຊ້າງ ແມ່ນຖືກຂົ່ມຂູ່ ແລະ ຫຼຸດນ້ອຍຖອຍລົງ ແລະ ພູມປັນຍາ ກ່ຽວກັບ ມູນເຊື້ອ ແລະ ປະຫວັດ ຄວາມເປັນມາ ຂອງ ແຫຼ່ງທີ່ຕັ້ງ ຄ່ອຍໆສູນຫາຍໄປ ການພັດທະນາ ກິດຈະກຳຕ່າງໆ ຂອງການທ່ອງທ່ຽວ (ເບິ່ງ ຂໍ້ 2.2.4) ຈະປະກອບສ່ວນ ເຂົ້າໃນການ ອະນຸລັກ ມໍລະດົກທາງວັດທະນະທຳ ຂອງ ແຫຼ່ງທີ່ຕັ້ງ ແລະ ການ ອະນຸລັກ ປະຊາກອນຊ້າງ..

2.3.2 ຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ

ຮັກສາ ແລະ ພັດທະນາ ຄຸນຄ່າ ທາງວັດທະນະທຳ ຂອງ ບຶງກຽດໂງ່ງ

2.3.3 ບັນດາປັດໃຈ ທີ່ມີອິດທິພົນ ຕໍ່ການບັນລຸ ບັນດາຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ

ການຫຼຸດລົງ ຂອງ ປະຊາກອນຊ້າງ ແລະ ການຂາດ ຂໍ້ມູນ ຂ່າວສານ ກ່ຽວກັບ ມູນເຊື້ອ ຄວາມຊ້າງ ຢູ່ກັບສະຖານ ທີ່ການຂາດ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ໃນພື້ນທີ່ ກ່ຽວກັບ ພູ ອາສາ ແລະ ມໍລະດົກ ແລະ ມູນເຊື້ອທາງປະຫວັດສາດ ໃນ ເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳ.

2.3.4 ຈຸດປະສົງສຳລັບການດຳເນີນງານ

ມູນເຊື້ອ ຄວາມຊ້າງ ແລະ ປະຫວັດຄວາມເປັນມາ ແລະ ຄວາມເຊື່ອຖື ຈະຖືກສັງລວມເປັນເອກະສານ ແລະ ເຜີຍ ແຜ່ ໃນລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ແຂວງ.

- ສ້າງເປັນເອກະສານ ມູນເຊື້ອ ຄວາມຊ້າງ ແລະ ປະຫວັດສາດຂອງທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ຄວາມເຊື່ອຖື ໃນ ລະດັບທ້ອງຖິ່ນ ໂດຍການບັນທຶກ (ວິດີໂອ, ສຽງ ແລະ ບົດຂຽນ) ການປຶກສາຫາລື, ກອງປະຊຸມ ແລະ ການສຳ ພາດ ກັບ ຜູ້ສູງອາຍຸ ແລະ ບັນດາຄວາມຊ້າງ ທີ່ຢູ່ໃນບ້ານຕ່າງໆ ແລະ ຮຽບຮຽງ ແລະ ການແຈກຢາຍ ໃບ

ໂຄສະນາ (ໃບປົວ), ເອກະສານສັ່ນ ແລະ ວິດີໂອ ໃຫ້ແກ່ ຫ້ອງການທ່ອງທ່ຽວໃນທ້ອງຖິ່ນ, ບັນດາຄູ່ຮ່ວມ, ອົງການທ່ອງທ່ຽວ, ສູນວັດທະນະທຳ ແລະ ນັກທ່ອງທ່ຽວພາຍໃນເຂດ.

2.4 ອົງການຈັດຕັ້ງ ບໍລິຫານປົກຄອງ ແລະ ອົງການຈັດຕັ້ງຄຸ້ມຄອງ

2.4.1 ການປະເມີນຜົນ

ການບໍລິຫານປົກຄອງທີ່ດີ ແມ່ນ ເປັນພື້ນຖານສໍາບັບຜົນສໍາເລັດຂອງ ທຸກໆແຜນການຄຸ້ມຄອງໃດໜຶ່ງ. ການບໍລິຫານປົກຄອງທີ່ມີການປັບປຸງ ຈະ ຮັບປະກັນ ໃຫ້ ບັນດາຜູ້ເຂົ້າຮ່ວມຕ່າງໆ ມີຄວາມເຂົ້າໃຈຮ່ວມກັນ ກ່ຽວກັບ ສິ່ງທ້າທາຍຕ່າງໆ ແລະ ຈະຮັບປະກັນໃຫ້ ມີຄວາມເຂົ້າໃຈ ແລະ ບອກໃຫ້ຮູ້ ກ່ຽວກັບ ຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ ສໍາລັບ ດິນບໍລິເວນນີ້. ການເຮັດວຽກ ກ່ຽວກັບ ຈິດສໍານຶກ ແລະ ບໍລິຫານປົກຄອງແມ່ນມີຄວາມຈໍາເປັນ ເພື່ອຮັບປະກັນ ຜົນສໍາເລັດ ຂອງການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ ຢ່າງເຕັມສ່ວນ ບັນດາກິດຈະກຳທັງໝົດຂອງແຜນດັ່ງກ່າວນີ້.

2.4.2 ຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ

ປັບປຸງ ແລະ ພັດທະນາ ການບໍລິຫານປົກຄອງ ໃນລະດັບ ເຂດ

2.4.3 ບັນດາປັດໃຈ ທີ່ ມີອິດທິພົນ ຕໍ່ການບັນລຸ ບັນດາຈຸດປະສົງໄລຍະຍາວ

- ຄວາມຮັບຮູ້ກ່ຽວກັບເຂດ ຣໍາຊາຍັງຢູ່ໃນລະດັບຕໍ່າ
- ຂາດ ການປົກສາຫາລື ໂດຍກົງ ລະຫວ່າງ ກອງເລຂາ ຣໍາຊາ ກັບ ບັນດາຊຸມຊົນໃນທ້ອງຖິ່ນ.

2.4.4 ຈຸດປະສົງ ແຜນການຄຸ້ມຄອງກ່ຽວກັບການປັບປຸງອົງການບໍລິຫານປົກຄອງ ແລະ ຄຸ້ມຄອງ

ເພື່ອແກ້ໄຂ ບັນດາໄພຂົ່ມຂູ່ ທີ່ໄດ້ຈັດໄວ້ ຂ້າງເທິງ, ບັນດາຈຸດປະສົງ ສໍາລັບການດໍາເນີນງານ ສໍາລັບ ໄລຍະຂອງແຜນການຄຸ້ມຄອງ ຈະ:

- **ລວມສູນ ຂໍ້ມູນຂ່າວສານ ທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບ ເຂດ ຣໍາຊາ:** ໂດຍ ການສ້າງ ຫ້ອງການ ຣໍາຊາ ຢູ່ໃນ ສໍານັກງານ ປ່າສະຫງວນແຫ່ງຊາດ, ເພື່ອສະໜອງ ແລະ ລວມສູນຢູ່ບ່ອນດຽວ ຂໍ້ມູນ ຂ່າວສານ ກ່ຽວກັບ ຣໍາຊາ.
- **ປັບປຸງ ການເຂົ້າຮ່ວມ ຂອງ ບັນດາຊຸມຊົນ ໃນທ້ອງຖິ່ນ ໃນຂະບວນການ ຄຸ້ມຄອງ** ໂດຍ ການຈັດ ກອງປະຊຸມ ປົກກະຕິ ແລະ ໃຫ້ມີກິດຈະກຳ ຫຼື ງານການຄຸ້ມຄອງ ແບບມີສ່ວນຮ່ວມ;
- **ປັບປຸງ ການປະສານງານ ລະຫວ່າງ ອົງການໃນທ້ອງຖິ່ນ ແລະ ລະດັບບ້ານ** ໂດຍການ ຈັດ ການແລກປ່ຽນ ແລະ ກອງປະຊຸມ ປົກກະຕິ ໃນລະດັບບ້ານ ແລະ ລະດັບ ກໍາມະການ ຣໍາຊາ ຂອງ ແຂວງ;
- **ປັບປຸງຄວາມຮູ້ ກ່ຽວກັບ ກົດໝາຍ ປະເພນີ ໃນລະດັບເຂດ ແລະ ໃຫ້ຄໍາແນະນໍາ ສໍາລັບ ການບໍລິຫານປົກຄອງ** ໂດຍ ການເຮັດເປັນເອກະສານ ກ່ຽວກັບ ສິດ ທີ່ເປັນປະເພນີ ທີ່ຄວບຄຸມ ການນໍາໃຊ້ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ພາຍໃນເຂດ ຣໍາຊາ ບຶງກຽດໂງ່ງ.

➤ ບຸກຈິດສໍານຶກ ກ່ຽວກັບເຂດ ຮໍາຊາ ຢູ່ ບຶງກຽດໂງ່ງ (ສຸມໃສ່ ບັນຫານິຕິກຳ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງ) ໂດຍ ຈັດ ງານສ້າງຈິດສໍານຶກ, ອຸປະກອນ ຈິດສໍານຶກ ຢູ່ກັບສະຖານທີ່, ການຝຶກອົບຮົມ ກ່ຽວກັບ ຮໍາຊາ ແລະ ການຄຸ້ມ ຄອງ ດິນບໍລິເວນນ້ຳ ແລະ ການປັກຫຼັກໝາຍເຂດ ແລະ ກະດານຂ່າວ ຢູ່ໃນລະດັບ ທ້ອງຖິ່ນ.

III. ແຜນດຳເນີນງານ / ຂໍ້ກຳນົດ

ພາກນີ້ ສະເໜີ ບັນດາກິດຈະກຳ, ອົງການຈັດຕັ້ງ ຄຸ້ມຄອງ ແລະ ງົບປະມານ ສຳລັບ ແຜນການຄຸ້ມຄອງ 5 ປີ. ບັນດາກິດຈະກຳ ແມ່ນ ຖືກຈັດເປັນປະເພດ ໂດຍ ຈຸດປະສົງດ້ານການດຳເນີນງານ ແລະ ການອະທິບາຍເຫດຜົນ ໂດຍຫຍໍ້ ທີ່ສະເໜີ ວ່າ ເປັນຫຍັງ ບັນດາກິດຈະກຳເຫຼົ່ານີ້ ຈຶ່ງຖືກ ຄັດເລືອກ ວ່າເໝາະສົມ ເພື່ອແກ້ໄຂ ໄພຂົ່ມຂູ່ / ການປ່ຽນແປງ ທີ່ ຖືກລະບຸອອກມາ ໃນການອະທິບາຍ ກ່ຽວກັບສະຖານທີ່ (ແຫຼ່ງ).

ບັນດາກິດຈະກຳ ເຫຼົ່ານີ້ ບໍ່ໄດ້ຖືກຈັດເປັນບຸລິມະສິດ ໃນແຜນວຽກ 5 ປີ, ແຕ່ວ່າ ໄດ້ມີການສະເໜີວ່າ ການຈັດບຸລິມະສິດ ແມ່ນຈະດຳເນີນ ເປັນ ແຕ່ລະປີ ຢູ່ໃນ ແຜນວຽກປະຈຳປີ (ເບິ່ງ ຂໍ້ III.3.2)

ງົບປະມານ ແມ່ນຈຳນວນຄາດຄະເນເບື້ອງຕົ້ນ ແລະ ອາດຈະມີການປ່ຽນແປງ.

ແຜນວຽກນີ້ ບໍ່ກວມລວມ ແລະ ກິດຈະກຳ ຈຳນວນໜຶ່ງ (ຕົວຢ່າງ ກິດຈະກຳ ພູມປັນຍາ ອາດຈະ ນຳໄປສູ່ ກິດຈະກຳດ້ານ ເຕັກນິກໃໝ່. ເພາະສະນັ້ນ ແຜນວຽກນີ້ ເປັນ ເອກະສານທີ່ມີຊີວິດ ແລະ ຈະມີການປະເມີນ ແລະ ກວດແກ້ ແຕ່ລະປີ. ຈະມີການ ດຳເນີນ ການສືບຕໍ່ ຕິດຕາມກວດກາ ແລະ ປະເມີນຜົນ ເພີ່ມເຕີມ ໃນກາງໄລຍະ ແລະ ໄລຍະສຸດທ້າຍ.

ເອກະສານອ້າງອີງ

- Asian Development Bank (ADB). 2009. *Impact Assessment of Livelihood Interventions in BCI Pilot Site, Pathoumphone District, Champassak Province, Lao PDR*. [Draft Report, October 2009]. GMS Environment Operations Center.
- Asian Development Bank (ADB). 2004. *Regional Cooperation Strategy and Program: 2004-2008. The GMS—Beyond Borders*. Downloadable at: <http://www.adb.org/Documents/CSPs/GMS/2004/GMS-RCSP.pdf>
- Baird, I.G. 2007. "Contested history, ethnicity and remembering the past: the case of the Ay Sa rebellion in southern Laos". *Crossroads* 18(2): 119-159.
- Baird, I.G. 2006. "Strength in Diversity: Fish Sanctuaries and Deep-water Pools in Laos". *Fisheries Management and Ecology* 13(1): 1-8.
- Baird, I.G. & B. Shoemaker. 2008. *People, Livelihoods and Development in the Xekong River Basin of Laos*. White Lotus Press, Bangkok, 435 + pp.
- Baird, I.G., V. Inthaphaisy, P. Kisouvannalat, B. Phylaivanh & B. Mounsouphom. 1999. *The Fishes of Southern Lao* (In Lao). Lao Community Fisheries and Dolphin Protection Project, Ministry of Agriculture and Forestry, Pakse, Lao PDR.
- Claridge G.F., ed. 1996. *An Inventory of Wetlands in the Lao PDR*. IUCN, Vientiane.
- Claridge, G.F., T. Sorangkhou & I.G. Baird. 1997. *Community Fisheries in Lao PDR: A Survey of Techniques and Issues*. IUCN, Vientiane.
- Conservation International. 2006. *Biodiversity Hotspots: Indo-Burma*. http://www.biodiversityhotspots.org/xp/Hotspots/indo_burma/ (accessed August 2006).
- Duckworth, J. W. 2008. *A Reconnaissance Wildlife Survey of the BCI Pilot Villages in Lao PDR*. Biodiversity Corridors Initiative (BCI, March 2008).
- Elefant Asia. 2010. *Mission Report: Champassak, November 2010*.
- Elkington, Bethany, Vongtakoune Somsanouth, and Soupasert Thaimany. 2009. *Report: Medicinal Plant Surveys in Kiat Ngong Wetlands and its Adjacent Areas*. Livelihoods and Landscapes Strategy, IUCN.
- International Rivers. September 2010. "Existing and Planned Lao Hydropower Projects". <http://www.internationalrivers.org/southeast-asia/laos/existing-and-planned-lao-hydropower-projects-0> (accessed May 2011).
- International Union for Conservation of Nature (IUCN) Lao PDR. 2009a. *Surveys & Interviews on Biodiversity in LLS Project Area*.
- International Union for Conservation of Nature (IUCN) Lao PDR. 2009b. *Survey on Economic Value of Beung Kiat Ngong Wetlands*.

International Union for Conservation of Nature (IUCN) Lao PDR. 2009c. *Market Analysis of Non-timber Forest Products in the Xe Pian-Dong Hua Sao Biodiversity Corridor, Champassak Province Lao PDR*. Report prepared for WWF Laos Country Programme, June 2009.

International Union for Conservation of Nature (IUCN) Lao PDR. 2009d. *Special Report on Mak Jong Management in Pathoumphone*. Livelihoods and Landscapes Strategy, November 2009.

International Union for Conservation of Nature (IUCN) Lao PDR. 2008a. *Livelihoods and Landscapes Implementation Report: Livelihoods from Flooded Forest Fisheries*. Trip Report, 21 January-16 February 2008.

International Union for Conservation of Nature (IUCN) Lao PDR. 2008b. *Trip Report for Livelihoods and Landscapes Strategy (LLS) Project in Lao PDR, 27-31 October 2008*.

Khamlibounthavi, S. 2008. *Economic valuation of Kiat Ngong Wetlands in Pathoumphone District, Champassak Province*. Faculty of Forestry, National University of Laos.

Lao National Tourism Administration. 2010(?). *2009 Statistical Report on Tourism in Laos*.

Mather, R., et al. 1997. *Xe Pian NBCA: Rapid and Participatory Biodiversity Assessment (BIORAP)*. Final Report, WWF Thailand.

Maurer, Gilles. 2009. *Breeding Assessment of Captive Elephants in Pathoumphone District, Champassak Province, for the Biodiversity Corridors Initiative*. Mission Report to WWF, January 2009.

Mekong River Commission. MRC. 2009. "Adaptation to Climate Change in the Countries of the Lower Mekong Basin". *MRC Management Information Booklet Series*, No.1, September 2009.

Pathoumphone District Government. 2010. *Regulation on Natural Resource Management in Kiat Ngong Wetlands*. [Unofficial translation into English].

Socio-Economic Atlas of the Lao PDR: An Analysis based on the 2005 Population Housing Census. <http://www.laoatlas.net/> (accessed February 2011).

Water Resources and Environment Administration (WREA). 2011. *Information Sheet on Ramsar Wetlands (RIS): Beung Kiat Ngong Wetlands*. January, 2011.

Worldwide Fund for Nature (WWF). October 2009. *The Greater Mekong and Climate Change: Biodiversity, Ecosystem Services and Development At Risk*.

Worldwide Fund for Nature (WWF). 2006. *WWF Lower Mekong Dry Forests*. http://www.wwfindochina.org/dry_forests/LMDF.htm (accessed August 2006).

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 1: ບັນຊີລາຍຊື່ຄົບຖ້ວນ ຂະນິດພັນ ຂອງນົກ ທີ່ໄດ້ມີການລາຍງານ ຢູ່ໃນ ການສຳຫຼວດ ຊີວະນາໆພັນ ຂອງ ໂຄງການ BCI ໃນປີ 2008 (Duckworth, 2008)

Table 2. Bird species recorded in the BCI pilot area

ENGLISH NAME	SCIENTIFIC NAME	Pilo t	DHS	X P	Lak- 48	Meko ng
Red Junglefowl	<i>Gallus gallus</i>	P	P	[P]		
Lesser Whistling-duck	<i>Dendrocygna javanica</i>	P	P	P	O	
Cotton Pygmy-goose [Garganey]	<i>Nettapus coromandelianus</i> <i>[Anas querquedula]</i>				LC	
Buttonquail	<i>Turnix</i>	P		P		
White-browed Piculet	<i>Sasia ochracea</i>	P				
Rufous Woodpecker	<i>Celeus brachyurus</i>			P		
Laced Woodpecker	<i>Picus vittatus</i>		P			
Red-collared Woodpecker	<i>Picus rabieri</i>		P			
Common Flameback	<i>Dinopium javanense</i>	P				
Greater Flameback	<i>Chrysocolaptes lucidus</i>	P	P			
Pale-headed Woodpecker	<i>Gecinulus grantia</i>		P			
Heart-spotted Woodpecker	<i>Hemicircus canente</i>		P			
Lineated Barbet	<i>Megalaima lineata</i>	C	C	C	O	P
Green-eared Barbet	<i>Megalaima faiostriata</i>	P		P		
Blue-eared Barbet	<i>Megalaima australis</i>	C	C	C	F	
Coppersmith Barbet	<i>Megalaima haemacephala</i>	C	C	C	C	
Oriental Pied Hornbill	<i>Anthracoceros albirostris</i>	O	O	O		
Wreathed Hornbill	<i>Aceros undulatus</i>			O		
Orange-breasted Trogon	<i>Harpactes oreskios</i>	P	P			
Indian Roller	<i>Coracias benghalensis</i>	C	P	C	F	P
Dollarbird	<i>Eurystomus orientalis</i>			O		
Common Kingfisher	<i>Alcedo atthis</i>	C	C	C	C	P
Blue-eared Kingfisher	<i>Alcedo meninting</i>	[P]				
Banded Kingfisher	<i>Lacedo pulchella</i>	C	C	C		

Stork-billed Kingfisher	<i>Halcyon capensis</i>	O		O		
White-throated Kingfisher	<i>Halcyon smyrnensis</i>	F	O	C	O	
Black-capped Kingfisher	<i>Halcyon pileata</i>	O		O	C	
Green Bee-eater	<i>Merops orientalis</i>	[O]	[O]			
Chestnut-headed Bee-eater	<i>Merops leschenaulti</i>	F	F	F	O	
Bee-eater	<i>Merops sp.</i>					P
Chestnut-winged Cuckoo	<i>Clamator coromandus</i>		P			
Banded Bay Cuckoo	<i>Cacomantis sonneratii</i>	C*	C*	C*		
Plaintive Cuckoo	<i>Cacomantis merulinus</i>	C*	C*	C*	C*	
Violet Cuckoo	<i>Chrysococcyx xanthorhynchus</i>	C	C	C		
Drongo Cuckoo	<i>Surniculus lugubris</i>	C*	C*	C*		
Asian Koel	<i>Eudynamis scolopacea</i>					P
Green-billed Malkoha	<i>Phaenicophaeus tristis</i>	P		P		
Greater Coucal	<i>Centropus sinensis</i>	C	C	C	C	C
Lesser Coucal	<i>Centropus bengalensis</i>	C	O	C	F	
Vernal Hanging Parrot	<i>Loriculus vernalis</i>	C	C	C		
Red-breasted Parakeet	<i>Psittacula alexandri</i>	F	O	O	O	
Brown-backed Needletail	<i>Hirundapus giganteus</i>	P	P	P		P
Needletail	<i>Hirundapus sp(p).</i>	C			P	
Asian Palm Swift	<i>Cypsiurus balasiensis</i>	P	P	P	C	P
House Swift	<i>Apus affinis</i>	O	O	O		
Crested Treeswift	<i>Hemiprogne coronata</i>			O		
Collared Scops Owl	<i>Otus bakkamoena</i>		O			
Asian Barred Owllet	<i>Glaucidium cuculoides</i>	C	C	C	C	C
Brown Hawk Owl	<i>Ninox scutulata</i>	P	P	P	P	
[Javan Frogmouth]	<i>[Batrachostomus javensis]</i>				[P]	
Great Eared Nightjar	<i>Eurostopodus macrotis</i>		P	C		
Large-tailed Nightjar	<i>Caprimulgus macrurus</i>			C		
Oriental Turtle Dove	<i>Streptopelia orientalis</i>	O	O	O		
Spotted Dove	<i>Streptopelia chinensis</i>	C	C	C	C	
Barred Cuckoo Dove	<i>Macropygia unchall</i>	O				
Emerald Dove	<i>Chalcophaps indica</i>	F	F			
Peaceful Dove	<i>Geopelia striata</i>			P	[P]	
Thick-billed Green Pigeon	<i>Treron curvirostra</i>	F	F			
Green pigeon	<i>Treron sp(p).</i>	F	P	O	O	
White-breasted Waterhen	<i>Amaurornis phoenicurus</i>	O	O	O	P	
Crake	small Rallidae	LC	P	C	P	
White-browed Crake	<i>Porzana cinerea</i>			O		
Watercock	<i>Gallicrex cinerea</i>			P		
Purple Swamphen	<i>Porphyrio porphyrio</i>		P		P	
Common Moorhen	<i>Gallinula chloropus</i>	LC			P	
Pintail/Swinhoe's Snipe	<i>Gallinago stenura / megala</i>	LC	P	C		P
Common Snipe	<i>Gallinago gallinago</i>	LC		C		
Common Greenshank	<i>Tringa nebularia</i>			L		P
				C		
Green Sandpiper	<i>Tringa ochropus</i>	LC		C		P
Wood Sandpiper	<i>Tringa glareola</i>			C		
Common Sandpiper	<i>Actitis hypoleucos</i>	O				P

Pheasant-tailed Jacana	<i>Hydrophasianus chirurgus</i>	O		O	LC	
Bronze-winged Jacana	<i>Metopidius indicus</i>	O		LF	LC	
Little Ringed Plover	<i>Charadrius dubius</i>			C		C
River Lapwing	<i>Vanellus duvaucelii</i>					P
Grey-headed Lapwing	<i>Vanellus cinereus</i>	F		C	O	
Red-wattled Lapwing	<i>Vanellus indicus</i>					P
Small Pratincole	<i>Glareola lactea</i>					C
River Tern	<i>Sterna aurantia</i>					P
[Whiskered Tern]	<i>[Chlidonias hybridus]</i>			[O		
]		
Black Baza	<i>Aviceda leuphotes</i>	F		F	O	
Oriental Honey-buzzard	<i>Pernis ptilorhynchus</i>		[O]	O		
Black-shouldered Kite	<i>Elanus caeruleus</i>			L		
				C		
Brahminy Kite	<i>Haliastur indus</i>	O		O		
Crested Serpent Eagle	<i>Spilornis cheela</i>	F	F	F		
Eurasian Marsh Harrier	<i>Circus aeruginosus</i>	O	F	C	O	
Pied Harrier	<i>Circus melanoleucos</i>	O		C		
Harrier sp(p).	<i>Circus sp(p).</i>					P
Shikra	<i>Accipiter badius</i>	F	F	F	F	P
Rufous-winged Buzzard	<i>Butastur liventer</i>			L		
				C		
Grey-faced Buzzard	<i>Butastur indicus</i>			O		
Collared Falconet	<i>Microhierax caerulescens</i>			O		
Little Grebe	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	O			O	
Little Egret	<i>Egretta garzetta</i>	C	C	C	C	C
Grey Heron	<i>Ardea cinerea</i>			O		P
Purple Heron	<i>Ardea purpurea</i>	LC	O	C	O	
Great Egret	<i>Casmerodius albus</i>		O	C	O	
Intermediate Egret	<i>Mesophoyx intermedia</i>	C	[O]	C		
Cattle Egret	<i>Bubulcus ibis</i>	C	C	C	C	C
Pond Heron	<i>Ardeola sp(p).</i>	C	C	C	C	C
Little Heron	<i>Butorides striatus</i>	O	O		LC	
Black-crowned Night Heron	<i>Nycticorax nycticorax</i>			L	O	
				C		
Yellow Bittern	<i>Ixobrychus sinensis</i>				P	
Cinnamon Bittern	<i>Ixobrychus cinnamomeus</i>	P			P	
Spot-billed Pelican	<i>Pelecanus philippensis</i>				P	
Banded Broadbill	<i>Eurylaimus javanicus</i>	O				
Asian Fairy Bluebird	<i>Irena puella</i>	P	P			
Blue-winged Leafbird	<i>Chloropsis cochinchinensis</i>	P			P	
Golden-fronted Leafbird	<i>Chloropsis aurifrons</i>	P			P	
Brown Shrike	<i>Lanius cristatus</i>	C	C	C	C	P
Red-billed Blue Magpie	<i>Urocissa erythrorhyncha</i>	[P]		[P]		
Racket-tailed Treepie	<i>Crypsirina temia</i>	P	P			
Large-billed Crow	<i>Corvus macrorhynchos</i>	C		C	F	P
Black-naped / Slender-billed Oriole	<i>Oriolus chinensis / tenuirostris</i>	C	C	C	F	
Black-hooded Oriole	<i>Oriolus xanthornus</i>	O	F			

Large Cuckooshrike	<i>Coracina macei</i>					[P]
Black-winged Cuckooshrike	<i>Coracina melaschistos</i>	P	P			
Swinhoe's Minivet	<i>Pericrocotus cantonensis</i>					[P]
Ashy Minivet	<i>Pericrocotus divaricatus</i>	P				[P]
Ashy / Rosy / Swinhoe's Minivet	<i>Pericrocotus divaricatus / roseus / cantonensis</i>	C	C	C	C	P
Scarlet Minivet	<i>Pericrocotus flammeus</i>	O	O	O		
Bar-winged Flycatcher-shrike	<i>Hemipus picatus</i>	F	F			
Black Drongo	<i>Dicrurus macrocercus</i>	F		C	C	C
Ashy Drongo	<i>Dicrurus leucophaeus</i>	C	C	C	F	
Bronzed Drongo	<i>Dicrurus aeneus</i>		P			
Lesser Racket-tailed Drongo	<i>Dicrurus remifer</i>		P	P		
Spangled Drongo	<i>Dicrurus hottentottus</i>	C	C	C	F	
Greater Racket-tailed Drongo	<i>Dicrurus paradiseus</i>	P	P	P	P	
Black-naped Monarch	<i>Hypothymis azurea</i>	C	C	C	F	C
Asian Paradise-flycatcher	<i>Terpsiphone paradisi</i>	P	P	P		
Common Iora	<i>Aegithina tiphia</i>	P				
Great Iora	<i>Aegithina lafresnayei</i>	C	C	P		
White-throated Rock Thrush	<i>Monticola gularis</i>		P			
Blue Rock Thrush	<i>Monticola solitarius</i>					C
Blue Whistling Thrush	<i>Myophonus caeruleus</i>	P				
Eurasian Blackbird	<i>Turdus merula</i>				O	
Asian Brown Flycatcher	<i>Muscicapa dauurica</i>	F	C	C	C	C
Red-throated Flycatcher	<i>Ficedula parva</i>	C	C	C	C	C
Verditer Flycatcher	<i>Eumyias thalassina</i>	F	P			
Hainan Blue Flycatcher	<i>Cyornis hainanus</i>	P				
Hill / Tickell's Blue Flycatcher	<i>Cyornis banyumas / tickelliae</i>	P				
Blue flycatcher	<i>Cyornis sp(p).</i>	C	C	C	O	P
Grey-headed Canary Flycatcher	<i>Culicicapa ceylonensis</i>	C	C	C	O	P
Siberian Rubythroat	<i>Luscinia calliope</i>	C	C	C	P	P
Bluethroat	<i>Luscinia svecica</i>	LC		L		C
Siberian Blue Robin	<i>Luscinia cyane</i>	P	P			
Oriental Magpie Robin	<i>Copsychus saularis</i>		[P]			
White-rumped Shama	<i>Copsychus malabaricus</i>	P	P			
Common Stonechat	<i>Saxicola torquata</i>	C	C	C	LC	P
Black-collared Starling	<i>Sturnus nigricollis</i>	O		F	F	P
Vinous-breasted Starling	<i>Sturnus burmannicus</i>			O		
Common Myna	<i>Acridotheres tristis</i>		P	O	F	C
White-vented Myna	<i>Acridotheres cinereus</i>			O		
Golden-crested Myna	<i>Ampeliceps coronatus</i>		O			
Hill Myna	<i>Gracula religiosa</i>	F	C	F		

Barn Swallow	<i>Hirundo rustica</i>	O		F	O	P
Red-rumped Swallow	<i>Hirundo daurica</i>	O	O	C	O	P
Striated Swallow	<i>Hirundo striolata</i>	O		O		
Northern / Asian House Martin	<i>Delichon urbica / dasyopus</i>	O	O	O	O	
Black-headed Bulbul	<i>Pycnonotus atriceps</i>	C	C	C	P	
Black-crested Bulbul	<i>Pycnonotus melanicterus</i>	F	C	F		
Stripe-throated Bulbul	<i>Pycnonotus finlaysoni</i>	C	C	F		
Streak-eared Bulbul	<i>Pycnonotus blanfordi</i>	C		C	C	C
Puff-throated Bulbul	<i>Alophoixus pallidus</i>	O	F	O		
Grey-eyed Bulbul	<i>Iole propinqua</i>	O	F	O		
Black Bulbul	<i>Hypsipetes leucocephalus</i>			O		
Zitting Cisticola	<i>Cisticola juncidis</i>	P		C*		
Bright-headed Cisticola	<i>Cisticola exilis</i>	P				
Rufescent Prinia	<i>Prinia rufescens</i>	P				
Plain Prinia	<i>Prinia inornata</i>	C*	C*	C*	LC*	P
Lanceolated Warbler	<i>Locustella lanceolata</i>	P		P		
Rusty-rumped Warbler	<i>Locustella certhiola</i>	LC	[P]	L	O	
				C		
Black-browed Reed Warbler	<i>Acrocephalus bistrigiceps</i>	LC		L		
				C		
Oriental Reed Warbler	<i>Acrocephalus orientalis</i>	LC		L	O	
				C		
Thick-billed Warbler	<i>Acrocephalus aedon</i>	P			P	[P]
Common Tailorbird	<i>Orthotomus sutorius</i>	P	P	P	C	P
Dark-necked Tailorbird	<i>Orthotomus atrogularis</i>	C	C	C	C	
Dusky Warbler	<i>Phylloscopus fuscatus</i>	C	C	F	C	C
Radde's Warbler	<i>Phylloscopus schwarzi</i>	C	C	F	O	
Yellow-browed Warbler	<i>Phylloscopus inornatus</i>	C	C	C	C	P
Arctic Warbler	<i>Phylloscopus borealis</i>			[O		
]		
Greenish Warbler	<i>Phylloscopus trochiloides</i>	C	C	C	C	
Pale-legged / Sakhalin Leaf Warbler	<i>Phylloscopus tenellipes / borealoides</i>	C	C	C	C	P
White-crested Laughingthrush	<i>Garrulax leucolophus</i>	[O]	P [C]	[O		
]		
Puff-throated Babbler	<i>Pellorneum ruficeps</i>	C	C	P		
Scaly-crowned Babbler	<i>Malacopteron cinereum</i>	LC	LC	L		
				C		
Large Scimitar Babbler	<i>Pomatorhinus hypoleucos</i>		P			
Striped Tit Babbler	<i>Macronous gularis</i>	C	C	C	C	P
Grey-faced Tit Babbler	<i>Macronous kelleyi</i>	LC	LC	L		
				C		
Mountain Fulvetta	<i>Alcippe peracensis</i>	LC	LC			
White-bellied Yuhina	<i>Yuhina zantholeuca</i>		P			
Thick-billed Flowerpecker	<i>Dicaeum agile</i>	P	C	P	P	P
Yellow-vented Flowerpecker	<i>Dicaeum chrysorrheum</i>	P		P		
Plain Flowerpecker	<i>Dicaeum concolor</i>			P		

Scarlet-backed Flowerpecker	<i>Dicaeum cruentatum</i>	C	P	C			
Brown-throated Sunbird	<i>Anthreptes malacensis</i>						P
Ruby-cheeked Sunbird	<i>Anthreptes singalensis</i>	P	P	P	P		
Purple-naped Sunbird	<i>Hypogramma hypogrammicum</i>	P					
Purple-throated Sunbird	<i>Nectarinia sperata</i>	LC	LC				
Olive-backed Sunbird	<i>Nectarinia jugularis</i>	P	P	P			P
Crimson Sunbird	<i>Aethopyga siparaja</i>	P	P				
Little Spiderhunter	<i>Arachnothera longirostra</i>	F	F	P			
House Sparrow	<i>Passer domesticus</i>				O		
Plain-backed Sparrow	<i>Passer flaveolus</i>						P
Eurasian Tree Sparrow	<i>Passer montanus</i>	LC	LC	L	LC	C	
Forest Wagtail	<i>Dendronanthus indicus</i>	C	C	C			C
White Wagtail	<i>Motacilla alba</i>	O	O	O	O		C
Yellow Wagtail	<i>Motacilla flava</i>	LC	P	C	C		P
Grey Wagtail	<i>Motacilla cinerea</i>	O					
Richard's Pipit	<i>Anthus richardi</i>	O		C	O		P
Paddyfield Pipit	<i>Anthus rufulus</i>	O	O	C	O		C
Olive-backed Pipit	<i>Anthus hodgsoni</i>	P		P	P		
Red-throated Pipit	<i>Anthus cervinus</i>	LC		C	F		P
Streaked Weaver	<i>Ploceus manyar</i>				O		
Baya Weaver	<i>Ploceus philippinus</i>				O		
White-rumped Munia	<i>Lonchura striata</i>	C	P	C	C		
Scaly-breasted Munia	<i>Lonchura punctulata</i>	LC		O			
Chestnut-eared Bunting	<i>Emberiza fucata</i>			O			
Yellow-breasted Bunting	<i>Emberiza aureola</i>	LC		L			
Black-headed Bunting	<i>Emberiza melanocephala</i>				C		O

Pilot = BCI pilot area excluding those parts within the two NPAs.

DHS = Dong Hua Sao NPA (all surveyed parts lying within the BCI pilot area).

XP = Xe Pian NPA (all surveyed parts lying within the BCI pilot area).

Lak-48 = Ban Thangbeng, chiefly Nong Sam, Nong Salar and Nong Samiang, also including the town.

Mekong = the Mekong channel and bankside habitats at Ban Pathoumphon (adjacent to, but outside the survey area; records included here for context and because the area is used by some birds roosting within the survey area).

Abundance assessments are for those parts of the named area visited. They should not be viewed as characterising the area's avifauna, especially not for the two NPAs which have large areas of additional very different habitats not covered on these surveys. The assessment relates to days in suitable habitat, not total survey days.

C = Common (seen daily or almost so); F = Frequent (seen on more than half days); O = Occasional (seen on fewer than half of days); P = Present, abundance not assessed; L = localised distribution, being less abundant in some (perhaps) much of apparently broadly suitable habitat; * = assessment is based (largely or solely) on calling birds and because the survey took place at a season known to be of low calling frequency, actual detections would have placed the species in a lower abundance category.

ເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ 2: ບັນຊີລາຍຊື່ ບ້ານ ທີ່ລວມຢູ່ໃນ ບົດສຶກສາຕ່າງໆ / ບັນດາໂຄງການ ໃນພື້ນທີ່ ບຶງກຽດໂງ່ງ

ບ້ານ	BCI	LLS	ບ້ານຫຼັກແຫຼ່ງ ເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳ	ບ້ານທີ່ຢູ່ນອກເຂດດິນບໍລິເວນນ້ຳ
ບ້ານ ກຽດໂງ່ງ	X	X	X	
ບ້ານຜາລາຍ (ແຕ່ກ່ອນເອີ້ນວ່າ ຜາລາຍບົກ ແລະ ຜາລາຍທົ່ງ)			X	
ບ້ານພະໂພ			X	
ບ້ານພິມມະລີ			X	
ບານຄີລີ (ແຕ່ກ່ອນເອີ້ນວ່າ ບ້ານຄີລີໃຫຍ່ ແລະ ບ້ານຄີລີນ້ອຍ)			X	
ບ້ານໜອງມັງແອກ (ແຕ່ກ່ອນແມ່ນ ບຶງໂຄ ແລະ ໜອງມັງແອກ)			X	
ບ້ານຜັກຄະ			X	
ບ້ານທົບສອກ	X	X	X	
ບ້ານທ່າຮຸ້	X	X		X
ບ້ານຫ້ວຍໂກະ	X	X		X
ບ້ານສົມສຸກ	X	X		
ບ້ານສະໂນດ	X	X		X
ບ້ານນາບອນ	X	X		
ບ້ານນາກອກ	X	X		
ບ້ານເລົາຫຍ້າ	X	X		
ບ້ານນ້ຳອ້ອມ	X	X		
ບ້ານທົ່ງພະ	X	X		
ບ້ານສະໝິງ				X